

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Кафедра обліку та оподаткування

Кваліфікаційна робота

магістра

на тему: Облік і аналіз фінансових результатів на ТОВ «Перша
консалтингова компанія»

Виконав: студент 2 курсу, групи 8.0710-оа-з
спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
освітньої програми «Облік і аудит»

Г. А. Ніколаєва

Керівник: к.н.держ.упр., доцент Пушкарь І.В.

Рецензент: к.е.н., доцент Саєнко О.Р.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет економічний
Кафедра обліку та оподаткування
Рівень вищої освіти магістр
Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»
Освітня програма «Облік і аудит»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Зав. кафедри _____ Н.М. Проскуріна
« ____ » _____ 2021 року

З А В Д А Н Н Я
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ СТУДЕНТЦІ

Ніколаєвій Ганні Андріївні

1. Тема роботи: Облік і аналіз фінансових результатів на ТОВ «Перша консалтингова компанія»
керівник роботи Пушкарь Ірина Володимирівна, к.н.держ.упр., доцент,
затверджені наказом ЗНУ від 30 червня 2021 р. № 967-с.
2. Строк подання студентом роботи: 30 листопада 2021 р.
3. Вихідні дані до роботи: спеціальна література, законодавчі та нормативні акти, статистичні дані, дані фінансової звітності підприємства.
4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити): дослідити теоретичні основи обліку і аналізу фінансових результатів діяльності підприємства; вивчити організаційно-методичні аспекти обліку фінансових результатів на ТОВ «Перша консалтингова компанія»; проаналізувати прибуток та показники рентабельності ТОВ «Перша консалтингова компанія».
5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень): кваліфікаційна робота містить 18 табл., 21 рис., 25 формул.

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Консультант	Підпис, дата	
		Завдання видав	Завдання прийняв
1	к.н.держ.упр., доцент Пушкарь І.В.	05.07.2021	05.07.2021
2	к.н.держ.упр., доцент Пушкарь І.В.	12.09.2021	12.09.2021
3	к.н.держ.упр., доцент Пушкарь І.В.	03.10.2021	03.10.2021

7. Дата видачі завдання: 05 липня 2021 року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1.	Складання плану роботи, підбір літератури	05.07.2021 р. – 30.07.2021 р.	виконано
2.	Написання вступу	01.08.2021 р. – 08.08.2021 р.	виконано
3.	Виконання першого розділу	09.08.2021 р. – 12.09.2021 р.	виконано
4.	Виконання другого розділу	13.09.2021 р. – 01.10.2021 р.	виконано
5.	Виконання третього розділу	02.10.2021 р. – 16.10.2021 р.	виконано
6.	Написання висновків	17.10.2021 р. – 01.11.2021 р.	виконано
7.	Оформлення роботи, одержання відгуку та рецензії	01.11.2021 р. – 29.11.2021 р.	виконано
8.	Подання роботи на кафедру	30.11.2021 р.	виконано

Студент _____ Г.А. Ніколаєва
(підпис)

Керівник роботи _____ І.В. Пушкарь
(підпис)

Нормоконтроль пройдено

Нормоконтролер _____ В.В. Сьомченко
(підпис) (ініціали та прізвище)

РЕФЕРАТ

Кваліфікаційна робота: 125 с., 3 розділи, 18 табл., 21 рис., 6 додатків, 75 джерел.

ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ, ДОХОДИ, ВИТРАТИ, ПРИБУТОК, ЗБИТОК АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО СТАНУ, АНАЛІЗ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ, АНАЛІЗ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

Об'єкт дослідження – процес обліку та аналізу фінансових результатів на ТОВ «Перша консалтингова компанія».

Метою кваліфікаційної роботи є обґрунтування теоретичних положень та розробка практичних рекомендацій щодо удосконалення обліку та аналізу фінансових результатів на ТОВ «Перша консалтингова компанія».

Методи дослідження: системний підхід до вивчення економічних явищ і процесів. Під час виконання дослідження використано загальнонаукові методи пізнання: історичний метод, методи індукції та дедукції, термінологічного аналізу, теоретичного узагальнення і порівняння; методи причинно-наслідкового зв'язку та абстрактно-логічний метод.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в теоретико-методичному обґрунтуванні та вирішенні комплексу питань, пов'язаних з удосконаленням обліку фінансових результатів та аналізу ефективності діяльності на підприємстві. У процесі дослідження отримано такі наукові результати, яким притаманна наукова новизна:

- на основі аналізу наукової та нормативної літератури надано узагальнене визначення поняття «фінансові результати», яке на відміну від існуючих, найбільш широко включає в себе всі сутнісні характеристики даного поняття;

- запропоновано ввести аналітичну деталізацію інформації щодо

продажу товарів за формою торгівлі, за категоріями покупців, за методами активізації продажу товарів, що забезпечить можливість оперативного аналізу отриманих від продажу товарів доходів і буде зручною та надійною базою для прийняття ефективних рішень в управлінні;

– запропоновано ввести аналітичну деталізацію рахунку 702 «Дохід від реалізації товарів», що дозволить отримувати достовірну та повну облікову інформацію стосовно джерел формування доходів підприємства та проводити їх аналіз;

– в робочий план рахунків ввести додаткові субрахунки до рахунків 79 «Фінансові результати» та 44 «Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)», що дозволить розділяти фінансові результати за різними видами діяльності підприємства для прийняття ефективних рішень.

Отримані результати дослідження спрямовані на підвищення достовірності, оперативності та аналітичності обліку та аналізу фінансових результатів, можуть впроваджуватися в практику роботи торговельних підприємств. Застосування на практиці запропонованих рекомендацій дозволить забезпечити адекватне відображення операцій з обліку фінансових результатів сучасним умовам господарювання, своєчасне одержання та аналіз необхідної інформації керівництвом.

SUMMARY

Qualifying work contains 125 p., 3 sections, 18 tab., 21 fig., 6 appendices, 75 references.

FINANCIAL RESULTS, INCOME, EXPENSES, PROFIT, LOSS ANALYSIS OF THE FINANCIAL SITUATION, ANALYSIS OF FINANCIAL STABILITY, ANALYSIS OF FINANCIAL CUTS

The object of research is the process of accounting and analysis of financial results at LLC «First Consulting Company».

The purpose of the qualification work is to substantiate the theoretical provisions and develop practical recommendations for improving the accounting and analysis of financial results at LLC «First Consulting Company».

Research methods: a systematic approach to the study of economic phenomena and processes. During the research general scientific methods of cognition were used: historical method, methods of induction and deduction, terminological analysis, theoretical generalization and comparison; methods of causation and abstract-logical method.

The scientific novelty of the obtained results lies in the theoretical and methodological substantiation and solution of a set of issues related to the improvement of accounting for financial results and analysis of the efficiency of the enterprise. In the course of the research the following scientific results were obtained, which are characterized by scientific novelty:

- on the basis of scientific and normative analysis, a generalized definition of the concept of «financial results», which, in contrast to the existing ones, most widely includes all the essential characteristics of this concept;

- it is proposed to introduce analytical detailing of information on sales of goods by form of trade, by categories of buyers, by methods of intensifying sales of

goods, which will provide an opportunity to quickly analyze revenues from sales of goods and will be a convenient and reliable basis for effective management decisions;

- it is proposed to introduce analytical detailing of account 702 «Income from the sale of goods», which will allow to obtain reliable and complete accounting information on the sources of income of the enterprise and to analyze them;

- in the working plan of accounts to enter additional sub-accounts to accounts 79 "Financial results" and 44 "Retained earnings (uncovered losses)", which will divide the financial results by different activities of the enterprise to make effective decisions.

The results of the study are aimed at improving the reliability, efficiency and analytical accounting and analysis of financial results, can be implemented in the practice of commercial enterprises. The practical application of the proposed recommendations will ensure adequate reflection of the operations of accounting for financial results in modern business conditions, timely receipt and analysis of the necessary information by management.

ЗМІСТ

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ

РЕФЕРАТ

SUMMARY

СКОРОЧЕННЯ ТА УМОВНІ ПОЗНАКИ

ВСТУП.....	11
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ І АНАЛІЗУ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	
1.1 Фінансові результати як об’єкт наукового дослідження: економічна сутність та класифікація.....	15
1.2 Нормативно-правова база з організації обліку фінансових результатів.....	21
1.3 Методичні аспекти аналізу фінансових результатів підприємства....	28
РОЗДІЛ 2 ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ НА ТОВ «ПЕРША КОНСАЛТИНГОВА КОМПАНІЯ»	
2.1 Організаційно-економічна характеристика підприємства	42
2.2 Синтетичний та аналітичний облік фінансових результатів.....	48
2.3 Пропозиції щодо вдосконалення обліку фінансових результатів.....	62
РОЗДІЛ 3 ОСОБЛИВОСТІ АНАЛІЗУ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ НА ТОВ «ПЕРША КОНСАЛТИНГОВА КОМПАНІЯ»	
3.1 Аналіз прибутку та показників рентабельності	66
3.2 Аналіз фінансової стійкості, ліквідності та платоспроможності.....	80
3.3 Аналіз фінансового стану підприємства	91
3.4 Шляхи підвищення ефективності господарської діяльності підприємства.....	104
ВИСНОВКИ.....	106
ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ПОСИЛАННЯ.....	109

ДОДАТОК А Класифікація фінансових результатів.....	117
ДОДАТОК Б Організаційна структура ТОВ «Перша консалтингова компанія».....	118
ДОДАТОК В Схема продукції ТОВ «Краса без меж».....	119
ДОДАТОК Д Фінансовий звіт ТОВ «Краса без меж» за 2018 рік.....	120
ДОДАТОК Е Фінансовий звіт ТОВ «Краса без меж» за 2019 рік.....	122
ДОДАТОК Ж Фінансовий звіт ТОВ «Краса без меж» за 2020 рік.....	124

СКОРОЧЕННЯ ТА УМОВНІ ПОЗНАКИ

ЗУ – Закон України

КМУ – Кабінет Міністрів України

тис. грн – тисяч гривень

грн – гривень

і т.д. – і так далі

% – відсотки

НП(С)БО – Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку

МСБО – Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку

ВСТУП

Ділова активна діяльність підприємства характеризується фінансовими результатами, зокрема прибутком або збитком, отриманим від підприємницької діяльності. Оскільки метою діяльності кожного господарюючого суб'єкта є одержання максимального прибутку при мінімальних витратах з паралельним підвищенням якості обслуговування споживачів, то необхідно більш ретельно та кваліфіковано підходити до формування його складників – доходів та витрат, детально вивчаючи та аналізуючи фактори, під впливом яких формується фінансовий результат, досліджувати динаміку, тенденції, резерви, що впливають на ефективність діяльності підприємства. Важливість цих процесів викликає необхідність удосконалення організації та методики обліку фінансових результатів діяльності та проведення аналізу фінансових результатів для знаходження шляхів підвищення ефективності його діяльності з метою обґрунтування переліку чинників, що впливають на рівень фінансових результатів, кількісної та якісної оцінки наслідків цього впливу на прогнозовані тенденції розвитку підприємства у перспективі.

При аналізі поглядів на сутність фінансових результатів було виявлено, що питання їх обліку та аналізу досліджувались багатьма науковцями, а саме: М.Т. Білуха, Ф.Ф. Бутинець, Ю.А. Верига, С.Ф. Голов, А.Г. Загородній, О.О. Вороніна, Н.О. Власова, О.А. Круглова, Л.В. Семерунь, Т.В. Андросова, С.В. Князь, Н.П. Ілюхіна та інших.

Однак, сучасна ситуація на ринку вимагає проведення подальшого вивчення та аналізу в напрямку удосконалення підходів щодо визначення економічного змісту фінансових результатів підприємства, порядку їх обліку, а також, відповідно розробки напрямів покращення ефективності діяльності підприємства за результатами аналізу його фінансових результатів. Важливість дослідження та вирішення цих питань зумовили вибір теми

дослідження та доводять її актуальність.

Метою кваліфікаційної роботи є обґрунтування теоретичних положень та розробка практичних рекомендацій щодо удосконалення обліку фінансових результатів та покращення результатів діяльності підприємства.

Для досягнення поставленої мети в роботі визначені і вирішувалися такі завдання:

- визначити сутність поняття «фінансові результати»;
- дослідити нормативно-правову базу з організації обліку фінансових результатів;
- визначити методичні аспекти аналізу фінансових результатів;
- вивчити діючу систему обліку фінансових результатів на ТОВ «Краса без меж» та запропонувати напрями його удосконалення;
- проаналізувати прибуток та показники рентабельності ТОВ «Краса без меж»;
- провести оцінку фінансового стану підприємства ТОВ «Краса без меж»;
- обґрунтувати напрями підвищення показників фінансових результатів на ТОВ «Краса без меж».

Об'єкт дослідження – процес обліку і аналізу фінансових результатів діяльності підприємства.

Предмет дослідження – сукупність теоретичних, методологічних та практичних аспектів обліку та аналізу фінансових результатів на ТОВ «Перша консалтингова компанія».

Для досягнення поставленої мети були використані загальнонаукові та спеціальні методи пізнання, які застосовуються при вивченні соціально-економічних процесів і явищ, а саме: дослідження теоретико-методичних аспектів обліку фінансових результатів підприємства проведено із застосуванням методів індукції і дедукції; порівняння – для зіставлення даних балансу та звіту про фінансові результати у динаміці; абсолютних і відносних величин – для глибшого розуміння сутності і причини відхилення;

горизонтальний і вертикальний аналізи – для визначення впливу кожного окремого показника на загальний результат із плином часу. За допомогою аналізу і синтезу розроблені рекомендації щодо вдосконалення організації обліку фінансових результатів підприємства та запропоновані шляхи до підвищення результатів діяльності підприємства.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в теоретико-методичному обґрунтуванні та вирішенні комплексу питань, пов'язаних з удосконаленням обліку та підвищенням ефективності аналізу фінансових результатів підприємства. У процесі дослідження отримано такі наукові результати, яким притаманна наукова новизна:

- на основі аналізу наукової та нормативної літератури надано узагальнене визначення поняття «фінансові результати», яке на відміну від існуючих, найбільш широко включає в себе всі сутнісні характеристики даного поняття;

- запропоновано ввести аналітичну деталізацію інформації щодо продажу товарів за формою торгівлі, за категоріями покупців, за методами активізації продажу товарів, що забезпечить можливість оперативного аналізу отриманих від продажу товарів доходів і буде зручною та надійною базою для прийняття ефективних рішень в управлінні;

- запропоновано ввести аналітичну деталізацію рахунку 702 «Дохід від реалізації товарів», що дозволить отримувати достовірну та повну облікову інформацію стосовно джерел формування доходів підприємства та проводити їх аналіз;

- в робочий план рахунків ввести додаткові субрахунки до рахунків 79 «Фінансові результати» та 44 «Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)», що дозволить розділяти фінансові результати за різними видами діяльності підприємства для прийняття ефективних рішень.

Теоретичною та методичною основою дослідження є праці вітчизняних і зарубіжних вчених з проблем бухгалтерського обліку та аналізу фінансових результатів підприємства; законодавчі та нормативні акти з питань організації

бухгалтерського обліку, зокрема з обліку фінансових результатів; програмні документи та постанови уряду з економічних питань тощо.

Застосування на практиці запропонованих автором рекомендацій дозволить забезпечити адекватне відображення фінансових результатів у фінансовій звітності, своєчасне одержання та аналіз необхідної інформації керівництвом. Отримані результати дослідження спрямовані на підвищення достовірності, оперативності та аналітичності обліку фінансових результатів, можуть впроваджуватися в практику роботи вітчизняних підприємств.

Основні результати дослідження, що викладені в кваліфікаційній роботі, пройшли апробацію шляхом обговорення та отримали позитивну оцінку науковців на конференціях: XV Міжнародна науково-практична конференція «Виклики та перспективи розвитку нової економіки на світовому, державному та регіональному рівнях» на тему «Проблемні питання обліку фінансових результатів на вітчизняних підприємства», IX Міжнародна науково-практична конференція «Problems and tasks of modern science and practice» на тему «Удосконалення обліку фінансових результатів на торговельному підприємстві», XVI Міжнародна науково-практична конференція «Виклики та перспективи розвитку нової економіки на світовому, державному та регіональному рівнях» на тему «Удосконалення методики аналізу фінансових результатів підприємства».

Крім того питання обліку та аналізу фінансових результатів на підприємстві було розглянуто в статтях: «Особливості визнання доходу за МСФЗ 15 «Дохід від договорів з клієнтами» у збірнику «Нова економіка» та «Напрями удосконалення обліку фінансових результатів на торговельному підприємстві: методичний аспект» у журналі «Інвестиції: практика та досвід».

Кваліфікаційна робота складається із вступу, трьох розділів, висновків, переліку посилань і додатків. Основний зміст викладено на 98 сторінках друкованого тексту.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ І АНАЛІЗУ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

1.1 Фінансові результати як об'єкт наукового дослідження: економічна сутність та класифікація

Метою діяльності будь-якого підприємства є позитивний фінансовий результат та знаходження шляхів його збільшення. Фінансово-економічні показники, які відображають ефективність діяльності підприємства, показують найчіткішу характеристику фінансового стану суб'єкта господарювання та надають уявлення щодо економічного потенціалу його розвитку.

Першими спробували дати визначення прибутку в XVII столітті меркантилісти А.Р. Серра, Т.Б. Ман, Ж.Б. Кольбер, А.Л. Ордин-Нащокін, І.Т. Посошков. Вони вважали, що фінансові результати, які проявляються у вигляді прибутку, формуються в сфері обігу й торгівлі та є джерелом багатства. Характерним для західних меркантилістів було те, що джерелом нагромадження та багатства країни вони вважали зовнішню торгівлю, а виникнення прибутку пов'язували зі сферою обігу і визначали його як результат звичайної торгової націнки на продані товари. Так, у своїх працях англійський меркантиліст Т.Б. Ман зазначав, що «нація не стає багатшою, коли щось споживається всередині країни; те, що один втрачає, інший виграє. Але все те, що вивозиться за кордон є, зрозуміло, прибутком» [1, с. 185]. Італієць А.Р. Серра стверджував, що єдиним засобом збільшити грошові скарби країни є позитивний торговельний баланс [2, с. 178]. Генеральний контролер фінансів Франції Ж.Б. Кольбер рекомендував «багато продавати сусідам та нічого в них не придбавати» [3].

З поступовим розвитком економічної думки, капітал із сфери торгівлі перетікав у виробництво. Саме в цей час виникає школа фізіократів, яка трактує аграрне виробництво головним джерелом багатства. Вона ототожнює його з багатством природи та зазначає, що воно виникає лише природним шляхом. Основною думкою фізіократів було те, що тільки за рахунок природної родючості землі відбувається зростання та накопичення багатства, а тому, виходячи з цього, відкидали можливість створення прибутку у сфері промисловості [4, с. 157].

Представники класичної економічної школи – відомі англійські економісти У. Петті, А. Сміт та Д. Рікардо – трактували прибуток, як особливу категорію фінансових результатів, та досліджували його у взаємозв'язку з процесом накопичення капіталу та факторами багатства суспільства. Вони вважали джерелом прибутку не кругообіг, а виробництво. А. Сміт стверджував, що першоджерелами будь-якого доходу є заробітна плата, прибуток і рента [4, с. 157].

Вчені-інституціоналісти Й. Шумпетер та Ф. Перу власні теорії прибутку будують не на основі умов ринку та конкуренції, а на характері поведінки різних соціальних груп та взаємодії неекономічних соціальних явищ. Дані теорії стверджують, що на фінансові результати впливають різні суспільні неекономічні інститути, такі як науково-технічний прогрес, держава, соціальні групи, профспілки та інше. Й. Шумпетер трактує прибуток, як результат специфічної природи діяльності підприємця, впровадження підприємцем нових поєднань факторів виробництва [5].

Важливий внесок у розвиток науки про фінансові результати зробив німецький вчений К. Маркс, який розкрив поняття додаткової вартості, яка, як зазначав німецький вчений в праці «Капітал», «створюється працею найманих працівників понад вартість робочої сили, а джерелом прибутку, в свою чергу, є додатковий продукт, який створюється у процесі виробництва та реалізується в сфері обігу» [6].

Загалом вищерозглянуті підходи до трактування економічного змісту

фінансових результатів за економічними школами узагальнені на рисунку 1.1.

Меркантилістична	<ul style="list-style-type: none"> Фінансові результати, які проявляються у вигляді прибутку, формуються в сфері обігу та торгівлі, які є джерелом багатства.
Фізіократична	<ul style="list-style-type: none"> Прибуток, як основна форма фінансових результатів, виникає за рахунок природної родючості землі, тобто аграрне виробництво являється основним джерелом багатства.
Класична	<ul style="list-style-type: none"> Формування фінансових результатів відбувається в сфері виробництва, а прибуток, як заробітна плата і рента, є частиною вартості, яка в свою чергу створюється працею.
Неокласична	<ul style="list-style-type: none"> Подвійне трактування: з одної сторони фінансові результати формуються за рахунок капіталу та є ціною даного виробничого фактору, з іншої – формуються за рахунок комплексу всіх задіяних виробничих факторів.
Інституціоналістична	<ul style="list-style-type: none"> Фінансові результати формуються під впливом різних суспільних неекономічних інститутів (НТП, держава, соціальні групи, профспілки та інше).
Теорія трудового доходу	<ul style="list-style-type: none"> Фінансовий результат (прибуток) є результатом діяльності і винагородою підприємця.
Марксистська	<ul style="list-style-type: none"> Додаткова вартість, яка створюється працею найманих працівників в процесі виробництва та реалізується через сферу обігу, є основним джерелом формування фінансових результатів.

Рисунок 1.1 – Підходи до трактування економічного змісту фінансових результатів різними економічними школами

Значна кількість науковців розглядають економічний зміст фінансових результатів через їх функції: нагромадження, стимулювання та розподілу. При позитивному значенні фінансових результатів (прибутку) проявляється функція нагромадження, тобто вони в даному випадку стають основним ресурсом для збільшення власних активів підприємства та сприяють

розширеному відтворенню. У випадку заохочення управлінських працівників підприємства та підвищення ставки заробітної плати по результатам виробничо-господарської діяльності спостерігається функція стимулювання. А функція розподілу фінансових результатів відображається у привласненні та розподілі прибутку між підприємством, власниками та державою [6].

Щодо визначення сутності поняття «фінансові результати» у сучасній науковій та навчальній літературі, то дослідження літературних джерел дає підстави стверджувати про неоднозначність думок авторів щодо даної категорії (рис. 1.2) [7].

Бутинець Ф.Ф.	<ul style="list-style-type: none"> • Фінансові результати – це прибуток або збиток організації. Зіставлення доходів та витрат підприємства, відображених у звіті.
Борисов А.Б.	<ul style="list-style-type: none"> • Фінансові результати – це підсумки господарської діяльності підприємства або його підрозділів, приріст (зменшення) вартості власного капіталу, визначені шляхом зіставлення витрат з отриманими доходами.
Мочерний А.Д.	<ul style="list-style-type: none"> • Фінансові результати – це грошова форма підсумків господарської діяльності організації або її підрозділів, виражена в прибутках або збитках.
Лондар С.Л., Тимошенко О.В.	<ul style="list-style-type: none"> • Фінансові результати – це приріст (чи зменшення) вартості власного капіталу підприємства, що утворюється в процесі його підприємницької діяльності за звітний період.
Кондраков Н.П.	<ul style="list-style-type: none"> • Фінансові результати – зміна власного капіталу за визначений період у результаті виробничо-фінансової діяльності за звітний період.

Рисунок 1.2 – Визначення в науковій літературі дефініції «фінансові результати»

На сучасному етапі розвитку економічної науки, виокремлюють два

принципові підходи до розрахунку фінансових результатів діяльності підприємства:

– метод порівняння доходів і витрат (метод «витрати-випуск») – передбачає визначення прибутку (збитку) згідно принципу нарахування та відповідності доходів і витрат, тобто визначається різниця між доходами і витратами для їх отримання у визначеному звітному періоді;

– метод зміни чистих активів – проводиться визначення приросту власного капіталу у звітному періоді як різниці між вартістю власного капіталу на кінець та на початок звітної періоду (якщо власний капітал на кінець звітної періоду збільшується, то господарюючий суб'єкт отримує прибуток, а якщо навпаки – збиток) [8].

Такі підходи знайшли відображення в основних вітчизняних нормативних документах, що регламентують порядок формування та обліку фінансових результатів діяльності підприємств: НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», НП(С)БО 15 «Дохід», НП(С)БО 16 «Витрати», НП(С)БО 17 «Податок на прибуток» [8].

Дослідивши нормативно-правову базу України, було виявлено, що в законодавстві не розглядається таке поняття, як «фінансові результати». У частині законодавчих актів з бухгалтерського обліку обґрунтовано лише сутність визначень «прибуток» та «збиток», а саме відповідно до НП(С)БО 1 прибуток – сума, на яку доходи перевищують пов'язані з ними витрати; збиток – перевищення суми витрат над сумою доходу, для отримання якого були здійснені ці витрати [9]. Визначення показників фінансового результату чинними нормативними документами узагальнено на рисунку 1.3.

У Податковому кодексі України передбачено, що прибуток визначається шляхом коригування (збільшення або зменшення) фінансового результату до оподаткування (прибутку або збитку), визначеного у фінансовій звітності підприємства відповідно до національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку або міжнародних стандартів фінансової звітності, на різниці, які виникають відповідно до положень кодексу [10].

<p>ЗУ «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Витрати – зменшення економічних вигод у вигляді зменшення активів або збільшення зобов'язань, що призводить до зменшення власного капіталу (за винятком зменшення капіталу за рахунок його вилучення або розподілення власниками). • Доходи – збільшення економічних вигод у вигляді збільшення активів або зменшення зобов'язань, яке призводить до зростання власного капіталу (за винятком зростання капіталу за рахунок внесків власників).
<p>НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Збиток – перевищення суми витрат над сумою доходу, для отримання якого були здійснені ці витрати. • Сукупний дохід – зміни у власному капіталі протягом звітного періоду внаслідок господарських операцій та інших подій (за винятком змін капіталу за рахунок операцій з власниками). • Інший сукупний дохід – доходи і витрати, які не включені до фінансових результатів підприємства. • Прибуток – сума, на яку доходи перевищують, пов'язані з ними витрати. • Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) – дохід, що визначається шляхом вирахування з доходу від реалізації продукції, товарів, робіт, послуг (у тому числі платежів від оренди об'єктів інвестиційної нерухомості) наданих знижок, вартості повернутих раніше проданих товарів, доходів, що за договорами належать комітентам (принципалам тощо) та податків і зборів.
<p>МСБО 18 «Дохід»</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Дохід – це валове надходження економічних вигід протягом періоду, що виникає в ході звичайної діяльності суб'єкта господарювання, коли власний капітал зростає в результаті цього надходження, а не в результаті внесків учасників власного капіталу.

Рисунок 1.3 – Визначення показників фінансового результату чинними нормативними документами

З вище сказаного слідує, що досить велика частина науковців

ототожнюють поняття фінансового результату із категоріями «прибуток», як додатний (позитивний) фінансовий результат, та «збиток» – як від'ємний (негативний) [11]. Відмінності між прибутком та фінансовими результатами зумовлені різним складом доходів та витрат, що використовують під час розрахунків, а також різним ступенем ідентифікації елементів, що їх формують. Зокрема складові, від яких залежить прибуток, не завжди можуть бути чітко ідентифіковані, особливо під час визначення економічного прибутку. На відміну від прибутку, складові фінансових результатів чітко ідентифікуються, ведеться їх облік, для їх визначення на рівні кожного суб'єкта господарювання існує база об'єктивних даних [11].

Важливим є не лише розуміння сутності поняття «фінансові результати», а й знання їх класифікації. Їх можна класифікувати за значенням підсумкового результату, за періодом формування, за процесом формування фінансового результату, за змістом, за складом, за видами діяльності, за відповідністю, за джерелами формування, за характером використання. Більш детальну класифікацію фінансового результату можна побачити у Додатку А. Поділ фінансових результатів за наведеними класифікаційними критеріями підвищить аналітичність інформації в обліку для задоволення потреб різних груп користувачів. Це дозволить найбільш точно визначити у звітному періоді та спрогнозувати фінансові результати діяльності підприємства з урахуванням усієї сукупності факторів, що впливають на їх формування [11].

1.2 Нормативно-правова база з організації обліку фінансових результатів

Бухгалтерський облік спирається на широку законодавчу базу, яка регулює діяльність підприємства. Нормативна база – це відповідні закони, постанови, накази, інструкції, положення, методологічні рекомендації з обліку

та аудиту, національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку. Бухгалтерський облік в Україні офіційно регламентований від визначення і первинної реєстрації об'єктів обліку до їх узагальненого відображення в звітності підприємства [12].

Система нормативного регулювання організації обліку доходів і результатів діяльності в Україні представлена чотирма рівнями (рис. 1.4) [13].

Перший рівень	<ul style="list-style-type: none"> • Документи, що регулюють порядок ведення бухгалтерського обліку, складання і подання бухгалтерської звітності юридичними особами (загальні положення Закону).
Другий рівень	<ul style="list-style-type: none"> • Плани рахунків і положення (стандарти) бухгалтерського обліку, що встановлюють правила і способи ведення обліку господарських операцій, складання та подання бухгалтерської звітності.
Третій рівень	<ul style="list-style-type: none"> • Нормативні акти і методичні вказівки (інструкції, листи, рекомендації) з питань бухгалтерського обліку, що розробляються МФУ та іншими органами.
Четвертий рівень	<ul style="list-style-type: none"> • Робочі документи, що формують облікову політику підприємства (робочий План рахунків бухгалтерського обліку, графік документообороту тощо).

Рисунок 1.4 – Система нормативного регулювання обліку в Україні

Класифікація нормативно-правового забезпечення обліку доходів підприємства за різними ознаками наведена на рисунку 1.5.

Основними законодавчо-нормативними документами є Конституція України, Податковий кодекс України, Господарський кодекс України та Цивільний кодекс України.

За видами

- Закони України
- Укази і розпорядження Президента України
- Постанови і рішення Кабінету міністрів України, міністерств
- П(С)БО 1, 15
- МСБО 18
- Кодекси України (Господарський, Податковий)
- Методичні рекомендації, інструкції, вказівки
- Положення, порядок
- Листи, роз'яснення
- План рахунків бухгалтерського обліку
- Форми фінансової звітності

За рівнями

- Міжнародні
- Загальнодержавні (національні)
- Галузеві (відомчі)
- Регіональні (обласні, районні)
- Внутрішньогосподарські (внутрішньофірмові)

За місцем і роллю в формуванні фінансової звітності

- Обов'язкові
- Необов'язкові

Рисунок 1.5 – Класифікація нормативно-правового забезпечення обліку доходів підприємства

Конституція України є найголовнішим нормативно-правовим документом в Україні. В ній зазначаються економічні права та свободи громадян, можливості людини і громадянина у сфері виробництва, розподілу, обміну і використання матеріальних благ. Конституція України регулює забезпечення діяльності будь-якого підприємства, установи та організації, проголошує права та обов'язки органів управління, суб'єктів підприємницької діяльності та громадян [14].

Податковий кодекс України визначає особливості обліку податкових зобов'язань, зокрема дає зрозуміти сутність доходів, регламентує їх склад та особливості визначення окремих елементів, визнає платників податку, об'єкт оподаткування, оподаткування операцій особливого виду, дохід який

оподатковується і який не оподатковується. Так, дохід від реалізації товарів визнається за датою переходу покупцеві права власності на такий товар. Дохід від надання послуг та виконання робіт визнається за датою складання акта або іншого документа, оформленого відповідно до вимог чинного законодавства, який підтверджує виконання робіт або надання послуг [10].

Господарський кодекс України встановлює відповідно до Конституції України правові основи господарської діяльності, які ґрунтуються на різноманітності господарських суб'єктів різних форм власності. Господарський кодекс України націлений на забезпечення зростання ділової активності господарських суб'єктів, розвиток підприємництва і на цій основі збільшення ефективності суспільного виробництва [15].

Загальним нормативно-правовим актом, який регулює ведення бухгалтерського обліку на підприємствах всіх форм господарювання та форм власності, є Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16 липня 1999 року №996-XIV [16]. Цей закон визначає правові засади регулювання, організації, ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності в Україні.

Згідно Закону нормативно-правове регулювання питань методології бухгалтерського обліку здійснюється Міністерством фінансів, яке затверджує національні положення (станданти) бухгалтерського обліку та інші нормативно-правові акти в межах його повноважень. В Законі також зазначений принцип, якого необхідно дотримуватися підприємствам: принцип відповідності доходів та витрат. Згідно даного Закону бухгалтерський облік є обов'язковим видом обліку, який ведеться підприємствами, так як фінансова, податкова, статистична та інші види звітності, що використовують грошовий вимірник, ґрунтуються на даних бухгалтерського обліку. Зазначений Закон регламентує визначення статей фінансових результатів та правильність їх відображення у фінансових звітах, що надає можливість користувачам інформації зробити висновок про фінансовий стан підприємства [16].

До інших нормативно-правових документів, які регламентують загальні

положення щодо визначення доходу від реалізації продукції належать:

– Постанова КМУ №419 «Про порядок представлення фінансової звітності», що визначає порядок, загальні вимоги і строки представлення фінансової звітності юридичними особами, незалежно від організаційно-правової форми і форми звітності [17].

– Положення «Про документальне забезпечення записів в бухгалтерському обліку», яке встановлює порядок відображення та зберігання первинних документів, облікових реєстрів, бухгалтерської звітності підприємствами [18].

Фінансові результати (прибуток, збиток) кожного підприємства, згідно з національними стандартами відображаються у фінансових звітах, які надають повну інформацію про його фінансовий стан. Необхідність ефективного управління підприємством, яке призводить до збільшення фінансових результатів зумовлює потребу в складанні фінансової звітності. Показники, відображені в фінансовій звітності та порядок їх заповнення, залежать від інтересів користувачів фінансової звітності. Процес інтеграції української економічної системи в європейську і світову спільноту висуває вимогу однотипності звітних форм і стандартів бухгалтерського обліку для всіх країн. Враховуючи це, в Україні діють такі національні стандарти бухгалтерського обліку, які забезпечують складання фінансової звітності і чітко відображають в них отриманий фінансовий результат [12]:

- НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»;
- НП(С)БО 2 «Консолідована фінансова звітність»;
- НП(С)БО 6 «Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах»;
- НП(С)БО 15 «Дохід»;
- НП(С)БО 16 «Витрати»;
- НП(С)БО 17 «Податок на прибуток»;
- НП(С)БО 25 «Спрощена фінансова звітність»;
- НП(С)БО 29 «Фінансова звітність за сегментами».

Усі національні положення пояснюють економічне визначення

фінансових результатів (прибуток чи збиток), наводять розрахунок при визначенні чистого прибутку або збитку та правильність їх відображення у фінансових звітах. Це показує наскільки рентабельним чи збитковим є підприємство [12].

В НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» визначаються мета, склад і принципи складання фінансової звітності та вимоги до визнання і розкриття її елементів [9].

НП(С)БО 2 «Консолідована фінансова звітність» визначає порядок складання консолідованої фінансової звітності та загальні вимоги до розкриття інформації щодо складання консолідованої фінансової звітності [19].

В НП(С)БО 6 «Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах» визначається порядок виправлення помилок, внесення та розкриття інших змін у фінансовій звітності [20].

Одним із основних положень (стандартів) бухгалтерського обліку, який визначає методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про доходи підприємства є НП(С)БО 15 «Дохід». Цим стандартом наводиться класифікація доходів, які можуть бути отримані від різних видів діяльності (інвестиційної діяльності, операційної діяльності та фінансової діяльності) та правильність відображення їх у фінансових звітах підприємств [21].

Для правильного віднесення витрат до собівартості виготовленої продукції використовують НП(С)БО 16 «Витрати», яке визначає методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про витрати підприємства, їх класифікацію та витрати, які не відносяться до собівартості виготовленої продукції [22].

НП(С)БО 17 «Податок на прибуток» визначає методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про витрати, доходи, активи і зобов'язання з податку на прибуток та її розкриття у фінансовій звітності [23].

НП(С)БО 25 «Спрощена фінансова звітність» установлює зміст і форму

Фінансової звітності малого підприємства в складі Балансу (форма №1-м) і Звіту про фінансові результати (форма №2-м) та порядок її заповнення, а також зміст і форму Фінансової звітності мікропідприємства в складі Балансу (форма №1-мс) і Звіту про фінансові результати (форма №2-мс) та порядок її заповнення [24].

НП(С)БО 29 «Фінансова звітність за сегментами» визначає методологічні засади формування інформації про доходи, витрати, фінансові результати, активи і зобов'язання звітних сегментів та її розкриття у фінансовій звітності [25].

Наступним нормативним документом, який регламентує умови визнання доходу від виробничо-господарської діяльності підприємства є Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку №18 «Дохід». Цього стандарту дотримуються ті юридичні особи, які відповідно до чинного законодавства визнані суб'єктами малого підприємництва, щодо міжнародного рівня, а також ті організації, що подають фінансову звітність за міжнародними стандартами: публічні акціонерні товариства, банки, страхові компанії і підприємства ряду галузей, перелік яких затверджується Кабміном [26].

Підставою для бухгалтерського обліку господарських операцій є первинні документи, які фіксують факти здійснення господарських операцій. Господарські операції повинні відображатись в облікових регістрах під час надходження первинних документів або підсумком за місяць. Регістри бухгалтерського обліку будуються за кореспонденцією рахунків, яка встановлена Інструкцією про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку, активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій, що дозволяє уникати помилок, пов'язаних із складанням проводок, які не мають економічного змісту [12].

Інструкція встановлює призначення і порядок ведення рахунків бухгалтерського обліку для узагальнення методом подвійного запису інформації про наявність і рух активів, пасивів, капіталу, зобов'язань та факти фінансово-господарської діяльності підприємства [27].

План рахунків бухгалтерського обліку є переліком рахунків і схем реєстрації та групування на них фактів фінансово-господарської діяльності у бухгалтерському обліку. Рахунки є важливим джерелом потрібної інформації для оперативного керівництва і контролю за станом і рухом засобів господарства, наявністю і змінами фінансування та їх результатами [28].

На останньому рівні в нормативних документах висвітлена специфіка ведення обліку на окремому підприємстві. Нормативні документи розроблені на основі документів вищих рівнів та враховують специфіку операцій, що мають місце на конкретному підприємстві. Наказ про облікову політику є внутрішнім документом конкретного підприємства і тому має велике значення для організації його бухгалтерського обліку. Наказ про облікову політику містить опис методів оцінок, які використовуватимуться підприємством при складанні фінансових звітів, а також конкретних аспектів облікової політики щодо окремих об'єктів та статей обліку [29].

1.3 Методичні аспекти аналізу фінансових результатів підприємства

Прибуток є кінцевим результатом господарської діяльності підприємства та головною метою створення та функціонування суб'єктів господарювання. Для кожного підприємства вкрай важливо слідкувати за рівнем та динамікою прибутку та вживати заходи щодо його максимізації. У зв'язку з цим гостро постає необхідність у проведенні своєчасного та ґрунтовного аналізу фінансових результатів діяльності підприємства з метою виявлення відхилення від планових показників, встановлення основних внутрішніх та зовнішніх чинників негативного впливу на рівень прибутковості, а також резервів його підвищення [30].

Методичні засади аналізу фінансових результатів діяльності підприємства передбачають використання певних правил, прийомів і методів

вивчення та опрацювання фінансової операції. Сучасною теорією та практикою фінансового аналізу напрацьовані численні методики здійснення аналізу фінансових результатів діяльності підприємства. За умови використання програмного забезпечення та наявності за певний проміжок часу фінансових даних підприємства можна спрогнозувати можливий рівень прибутковості у наступні періоди. Це здійснюється за допомогою побудови економіко-математичних моделей [30].

Комплексний аналіз фінансових результатів діяльності підприємства повинен ґрунтуватися на використанні різних методів. Сучасна економічна література визначає широкий набір інструментарію. Основними методами аналізу фінансових результатів діяльності підприємства правомірно визначити горизонтальний, вертикальний, трендовий, коефіцієнтний і факторний. Більшість науковців, аналізуючи фінансово-господарську діяльність, приділяють увагу горизонтальному, вертикальному та коефіцієнтному аналізу. Найменш використовуваними прийомами у фінансовому аналізі є економіко-математичні й функціонально-вартісні [31].

У загальному вигляді аналіз проводиться за наступними напрямками:

- оцінка рівня, динаміки й структури фінансових результатів та показників, що їх формують, тобто доходів і витрат;
- аналіз фінансового результату від операційної діяльності як основної діяльності підприємства;
- визначення впливу основних факторів на формування фінансового результату суб'єкта господарювання;
- аналіз показників рентабельності [32].

Ефективність фінансової діяльності виявляється у досягнутих фінансових результатах. Для визначення фінансового результату діяльності підприємства за звітний період необхідно порівняти доходи звітного періоду і витрати, понесені для одержання цих доходів [33].

Основними завданнями аналізу фінансових результатів діяльності є:

- вивчення можливостей одержання прибутку відповідно до наявного

ресурсного потенціалу підприємства і кон'юнктури ринку;

- систематичний контроль за процесом формування прибутку і зміною його динаміки;
- визначення впливу як зовнішніх, так і внутрішніх факторів на фінансові результати й оцінювання якості прибутку;
- виявлення резервів збільшення суми прибутку і підвищення рівня прибутковості бізнесу;
- оцінювання роботи підприємства з використання можливостей збільшення прибутку і рентабельності [33].

Аналіз фінансового результату включає наступні елементи:

- дослідження окремих абсолютних і відносних показників у динаміці за ряд років (горизонтальний аналіз);
- визначення питомої ваги окремих показників у їх сукупності (вертикальний аналіз);
- дослідження темпів росту (приросту) показників за ряд років (трендовий аналіз);
- оцінювання факторів впливу на величину результативного показника (факторний аналіз) [34].

За горизонтальним аналізом вивчається зміна показників за досліджуваній період. За вертикальним аналізом проводяться міжгосподарські порівняння (при наявності суттєвих відмінностей по величині ресурсів, що використовуються; обсягу продажу; чисельності працівників, та інших показників). Відносними показниками згладжується негативний вплив інфляційних процесів, який іноді суттєво викривлює показники фінансової звітності, тим самим порушуючи умову порівнянності даних при їх дослідженні в динаміці [35, с. 11].

Трендовий аналіз фінансових результатів уможлиблює:

- встановити середній розмір фінансового результату за 5-10 років, вирівнюючи при цьому нестійкі фактори;
- виявити величину мінімального (максимально) фінансового

результату за ряд років;

- побудувати тренд фінансового результату, що містить важливі характеристики діяльності підприємства (циклічна, з тенденцією росту чи спаду) [34].

На практиці найбільшого поширення набула методика горизонтального аналізу в поєднанні з трендовим (розрахунок темпів росту).

Оцінку інтенсивності та ефективності діяльності підприємства проводять не лише за показником прибутку, але й за показниками рентабельності.

Рентабельність – це відносний показник, що характеризує рівень ефективності (доходності) діяльності підприємства або її окремої складової.

Показники рентабельності повніше, аніж прибуток, характеризують кінцеві результати роботи підприємства, оскільки їх величина показує співвідношення прибутку з наявними або використаними ресурсами [36].

Завданнями аналізу показників рентабельності є:

- оцінка показників рентабельності у динаміці та вивчення тенденцій їх поведінки;

- визначення впливу факторів на зміну величини рентабельності;

- виявлення резервів підвищення рівня показників рентабельності, та відповідно, прибутковості діяльності підприємства.

Показники рентабельності можна об'єднати в кілька груп:

- показники, що базуються на витратному підході (рентабельність продукції, рентабельність операційної діяльності, рентабельність інвестиційної діяльності та окремих інвестиційних проектів, рентабельність звичайної діяльності);

- показники, що характеризують прибутковість продажів (валова рентабельність продажів і чиста рентабельність продажів);

- показники, в основі яких лежить ресурсний підхід (рентабельність сукупних активів або загальна рентабельність, рентабельність операційного капіталу, рентабельність основного капіталу, рентабельність оборотного

капіталу, рентабельність власного капіталу та інші) [36].

Аналітичне оцінювання показників рентабельності дозволяє виявити не лише велику кількість тенденцій розвитку бізнесу, а й помилки під час його здійснення та резерви зростання прибутку, що в підсумку призведе до збільшення конкурентоздатності підприємства [37].

До основних показників рентабельності, які використовуються у ході аналізу підприємства, належать:

- коефіцієнт рентабельності активів;
- коефіцієнт рентабельності власного капіталу;
- коефіцієнт рентабельності продажів;
- коефіцієнт рентабельності продукції.

Коефіцієнт рентабельності активів показує ефективність використання активів компанії для генерації прибутку. Розраховується за формулою 1.1:

$$K_{pa} = \frac{ЧП}{СВА}, \quad (1.1)$$

де K_{pa} – коефіцієнт рентабельності активів;

ЧП – чистий прибуток;

СВА – середньорічна вартість активів.

Коефіцієнт рентабельності власного капіталу вказує скільки прибутку було згенеровано на кожен гривню залучених власних коштів. Розраховується за формулою 1.2:

$$K_{pек} = \frac{ЧП}{ВК}, \quad (1.2)$$

де $K_{pек}$ – коефіцієнт рентабельності власного капіталу;

ЧП – чистий прибуток;

ВК – власний капітал.

Коефіцієнт рентабельності продукції вказує обсяг чистого прибутку,

який генерує кожна гривня продажів. Розраховується за формулою 1.3:

$$K_{pnd} = \frac{ЧП}{СобРП}, \quad (1.3)$$

де K_{pnd} – коефіцієнт рентабельності продукції;

ЧП – чистий прибуток;

СобРП – собівартість реалізованої продукції.

Коефіцієнт рентабельності продажу характеризує дохідність операційної діяльності підприємства. Коефіцієнт рентабельності продажу розраховується за формулою 1.4:

$$K_{pж} = \frac{ЧП}{ЧВР}, \quad (1.4)$$

де $K_{pж}$ – коефіцієнт рентабельності продажу;

ЧП – чистий прибуток;

ЧВР – чиста виручка від реалізації.

Для виявлення впливу факторів на результативний показник використовують прийоми елімінування (ланцюгових підстановок, абсолютних різниць тощо), що є одним із методів проведення факторного аналізу. Елімінувати означає усунути, вилучити вплив усіх чинників крім одного на величину результативного показника [38].

Факторний аналіз фінансових результатів проводиться у розрізі видів діяльності підприємства. Важливе місце в процесі факторного аналізу фінансових результатів відводиться аналізу валового прибутку, як ключовому показнику, що характеризує результати здійснення основної діяльності [38].

Методика проведення факторного аналізу валового прибутку визначається цілями аналізу, а відповідно, і складом інформаційних джерел, що використовуються при даному аналізі. Так, внутрішній аналіз валового прибутку дозволяє оцінити вплив факторів більш детально, у той час як при

зовнішньому аналізу, при якому обсяг інформації, що використовується для його проведення, значно менший, і це дозволяє окреслити тільки основні тенденції щодо впливу факторів [38, с. 195]. Етапи проведення факторного аналізу можна побачити на рисунку 1.6

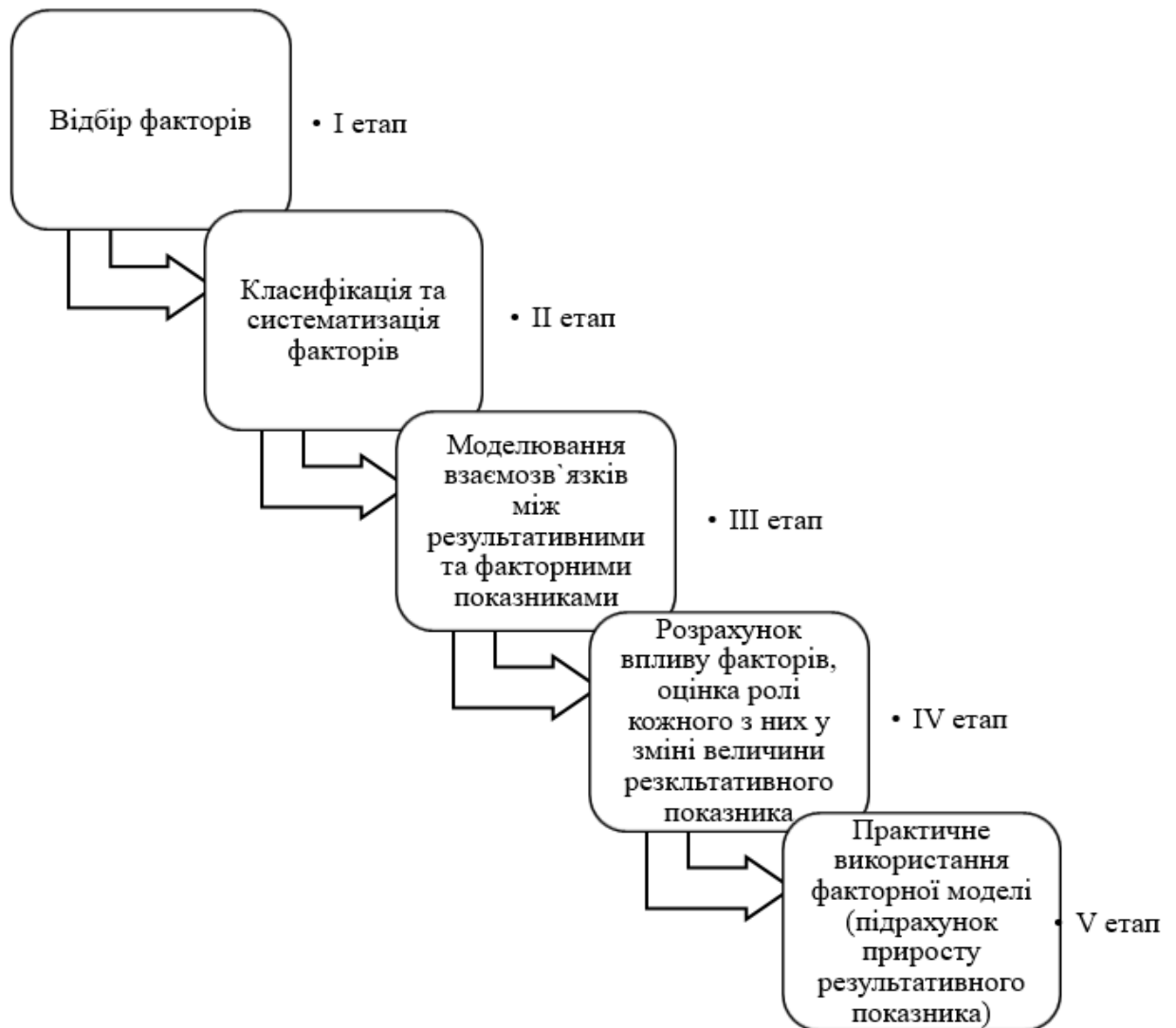

Рисунок 1.6 – Етапи проведення факторного аналізу

Фактори, які впливають на величину прибутку від реалізації продукції або надання послуг, є такими:

– зміна обсягу реалізації – збільшення обсягів продажу рентабельної продукції веде до збільшення суми прибутку, а нерентабельної — навпаки до її зменшення;

- зміна асортименту продукції – якщо збільшується частка рентабельної продукції в загальному обсязі реалізації, то і прибуток, відповідно, зростає;
- зміна собівартості продукції – її зростання є причиною зменшення прибутку, а зменшення собівартості – навпаки збільшує прибуток;
- зміна ціни реалізації – при збільшенні цін сума прибутку зростає, якщо ціна зменшується, то зменшується і прибуток;
- продуктивність праці – її зростання, за інших однакових умов, спричиняє збільшення величини прибутку [49].

Розмір чистого фінансового результату підприємства може залежати від наступних факторів: обсягу реалізації, собівартості реалізованої продукції, адміністративних витрат, витрат на збут, інших операційних доходів та витрат, фінансових результатів від інвестиційної та фінансової діяльності тощо [38 с. 196].

Фінансове становище являє собою найважливішу характеристику фінансової діяльності підприємства. Воно визначає конкурентоздатність підприємства і його потенціал у діловому співробітництві, є гарантом ефективною реалізації економічних інтересів усіх учасників фінансових відносин: як самого підприємства, так і його партнерів. Якщо підприємство фінансово стійке, воно має перевагу перед іншими підприємствами того ж профілю в залученні інвестицій, в одержанні кредитів, у виборі постачальників і виборі кваліфікованих кадрів. Чим вища стійкість підприємства, тим більш незалежне воно від несподіваної зміни ринкової кон'юнктури [40].

Грабовецький Б.Є. та Шварц І.В. рекомендують для оцінки фінансової стійкості визначити тривимірний показник типу фінансової стійкості. Для розрахунку тривимірного показника типу фінансової стійкості порівнюють загальну величину запасів і витрат підприємства та джерела їхнього формування [41, С. 128-129].

При цьому використовуються різні показники джерел формування запасів і витрат, а саме:

– наявність власних оборотних коштів визначається за формулою 1.5:

$$\text{ВОК} = \text{ВК} - \text{НА}, \quad (1.5)$$

де ВОК – наявні власні оборотні кошти;

ВК – величина джерел власного капіталу;

НА – величина необоротних активів.

– наявність власних оборотних коштів і довгострокових залучених джерел формування запасів (перманентний капітал) визначається за формулою 1.6:

$$\text{ПК} = \text{ВОК} + \text{ДЗ}, \quad (1.6)$$

де ПК – наявний перманентний капітал;

ВОК – наявні власні оборотні кошти;

ДЗ – величина довгострокових зобов'язань.

– загальна величина основних джерел формування запасів і витрат, тобто наявність власних оборотних коштів, довгострокових і короткострокових кредитів і залучених коштів, визнається за формулою 1.7:

$$\text{ЗАГ} = \text{ПК} + \text{КК}, \quad (1.7)$$

де ЗАГ – загальна величина основних джерел формування запасів і витрат;

ПК – величина перманентного капіталу;

КК – величина короткострокових залучених коштів.

Трьом показникам наявності джерел формування запасів відповідають три показники рівня забезпеченості запасів і витрат джерелами формування:

– надлишок чи недостатність власних оборотних коштів визначається за формулою 1.8:

$$\Phi_{\text{ВОК}} = \text{ВОК} - \text{З}, \quad (1.8)$$

де $\Phi_{\text{ВОК}}$ – величина надлишку чи недостачі власних оборотних коштів;

ВОК – величина власних оборотних коштів;

З – величина запасів.

– надлишок чи недостатність перманентного капіталу визначається за формулою 1.9:

$$\Phi_{\text{ПК}} = \text{ПК} - \text{З}, \quad (1.9)$$

де $\Phi_{\text{ПК}}$ – величина надлишку чи недостачі перманентного капіталу;

ПК – величина перманентного капіталу;

З – величина запасів.

– надлишок чи недостатність усіх джерел визначається за формулою 1.10:

$$\Phi_{\text{ЗАГ}} = \text{ЗАГ} - \text{З}, \quad (1.10)$$

де $\Phi_{\text{ЗАГ}}$ – величина надлишку чи недостачі загальної величини основних джерел формування запасів і витрат;

ЗАГ – загальна величина основних джерел формування запасів і витрат;

З – величина запасів.

За допомогою цих показників визначається тривимірний показник типу фінансової стабільності за формулою 1.11:

$$S(\Phi) = \begin{cases} 1, & \text{якщо показник } \Phi > 0 \\ 0, & \text{якщо показник } \Phi < 0 \end{cases}, \quad (1.11)$$

де $S(\Phi)$ – величина надлишку чи недостачі показника.

Розрахунок трьох вищенаведених показників дає змогу класифікувати

тип фінансової стійкості:

– абсолютна стійкість фінансового стану спостерігається за умови наведеної у формулі 1.12:

$$S = \{1,1,1\}; \quad (1.12)$$

– нормальна фінансова стійкість підприємства, яка гарантує його платоспроможність, визначається за формулою 1.13:

$$S = \{0,1,1\}; \quad (1.13)$$

– нестійке фінансове становище, пов'язане з порушенням платоспроможності, визначається за формулою 1.14:

$$S = \{0,0,1\}; \quad (1.14)$$

– кризовий фінансовий стан визначається за формулою 1.15:

$$S = \{0,0,0\}. \quad (1.15)$$

Фінансова стійкість – це надійно гарантована платоспроможність, рівновага між власними та залученими засобами, незалежність від випадковостей ринкової кон'юнктури і партнерів, довіра кредиторів і інвесторів та рівень залежності від них, наявність такої величини прибутку, який би забезпечив самофінансування [41].

Основними показниками для оцінки фінансової стійкості підприємства є:

- коефіцієнт концентрації власного капіталу (коефіцієнт автономії);
- коефіцієнт фінансової залежності;
- коефіцієнт маневреності власного капіталу;

- коефіцієнт забезпеченості оборотних коштів власними оборотними коштами;
- коефіцієнт співвідношення власного і залученого капіталу (коефіцієнт фінансової стійкості);
- коефіцієнт співвідношення залученого і власного капіталу;
- коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами;
- коефіцієнт відношення реальних активів і вартості майна;
- коефіцієнт поточних зобов'язань;
- коефіцієнт довгострокових зобов'язань та інші.

Аналіз фінансової стійкості приходиться в декілька етапів:

- оцінка і аналіз абсолютних та відносних показників фінансової стійкості;
- ранжування факторів по значущості, якісна та кількісна оцінка їх впливу на фінансову стійкість організації;
- прийняття управлінського рішення з метою підвищення фінансової стійкості організації.

Аналіз фінансової стійкості підприємства дозволяє відповісти на питання:

- на скільки організація незалежна з фінансової точки зору;
- чи стійке фінансове положення організації.

Аналіз складу і розміщення активів та пасивів господарського суб'єкта проводиться на основі таблиці порівняльно-аналітичного балансу за статтями активів та пасивів за допомогою методів горизонтального (динамічного) аналізу та вертикального (структурного) [42].

Після ознайомлення з балансом і аналізу структури активів та пасивів балансу підприємства необхідно проаналізувати показники, що характеризують фінансову діяльність підприємства більш детально.

Досягнення стійкого фінансового стану можливе за достатності власного капіталу, при ефективному використанні активів, достатньому рівні рентабельності з урахуванням операційного і фінансового ризиків, при

достатній ліквідності, стабільних доходах і широких можливостях залучення позикових коштів. Для забезпечення фінансової стійкості у підприємства має бути гнучка структура капіталу, вміння організувати його рух у такий спосіб, щоб забезпечити постійне перевищення доходів над витратами з метою збереження платоспроможності і створення умов для самофінансування [43].

Стійкість фінансового стану підприємства залежить від оптимальної структури джерел капіталу (від співвідношення власних і позикових коштів), від структури активів підприємства і насамперед від співвідношення основних і оборотних коштів, а також від рівноваги активів і пасивів підприємства за функціональною ознакою [44]. Тому важливим етапом аналізу суб'єкта господарювання є аналіз ліквідності балансу, що полягає у порівнянні статей активу зі статтями пасиву. У бухгалтерському балансі активи підприємства групуються за ступенем зростання їх ліквідності, а пасиви розміщуються по мірі скорочення термінів (посилення, підвищення строковості) їх погашення. Якщо при такому порівнянні активів вистачає, то баланс – ліквідний і підприємство платоспроможне і навпаки [45].

Усі активи підприємства залежно від ступеня їх ліквідності, тобто від здатності та швидкості перетворення в грошові кошти, можна умовно поділити на таку групи:

– найбільш ліквідні активи (A1) – це суми грошових коштів підприємства на поточному, валютному та інших рахунках, у касі, короткострокові фінансові вкладення (цінні папери), які можуть бути використані для здійснення поточних розрахунків негайно;

– активи, що швидко реалізуються (активи, для перетворення яких у наявні кошти потрібний визначений час) (A2) – це дебіторська заборгованість, платежі по якій очікуються протягом 12 місяців після звітної дати, та інші оборотні активи. Ліквідність цих активів різна і залежить від суб'єктивних та об'єктивних факторів: кваліфікації фінансових робітників, взаємовідносин підприємства з платниками та їх платоспроможності, умов надання кредитів покупцям, організації вексельного обігу тощо;

– активи, що повільно реалізуються (найменш ліквідні активи) (A3) – це запаси і витрати. Ліквідність цієї групи залежить від своєчасності відвантаження продукції, швидкості й правильності оформлення банківських документів, швидкості платіжного документообігу в банку, від якості й попиту на продукцію, її конкурентоспроможності, платоспроможності покупців, форми розрахунків тощо;

– активи, що важко реалізуються (A4) – це активи, призначені для використання в господарській діяльності протягом тривалого періоду часу. В цю статтю можна включити статті розділу I активу балансу «Необоротні активи» [45].

Пасиви балансу залежно від ступеня зростання строків погашення зобов'язань групуються так:

– найбільш строкові зобов'язання (П1) – це кредиторська заборгованість, позики для працівників, інші короткострокові пасиви.

– короткострокові пасиви (П2) – це короткострокові позикові кредити банків та інші позики, що підлягають погашенню протягом 12 місяців після звітної дати;

– довгострокові пасиви (П3) – це довгострокові кредити банків, позикові кошти та інші довгострокові пасиви;

– постійні пасиви (П4) – це власний капітал підприємства – статті розділу I пасиву балансу [45].

Підприємство вважається ліквідним, якщо його поточні активи перевищують короткострокові зобов'язання. Для визначення ліквідності балансу підприємства необхідно зіставити розрахунки за групами активів і зобов'язань. Баланс буде вважатися ліквідним за умови дотримання таких співвідношень між групами активів і зобов'язань за формулою 1.16 [45]:

$$A1 \geq P1; A2 \geq P2; A3 \geq P3; A4 \leq P4 \quad (1.16).$$

РОЗДІЛ 2

ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ НА ТОВ «ПЕРША КОНСАЛТИНГОВА КОМПАНІЯ»

2.1 Організаційно-економічна характеристика підприємства

Товариство з обмеженою відповідальністю «Перша консалтингова Компанія» було засноване у 2007 році, воно є юридичною особою за законодавством України, має печатки, штампи і бланки зі своїм найменуванням, логотип, інші реквізити, самостійний баланс, поточні, валютні та інші рахунки установах банків.

Метою Товариства є отримання прибутку від надання послуг, а також від іншої діяльності, не забороненої законом.

Предметом діяльності Товариства є:

- надання консультацій з питань бухгалтерського обліку, оподаткування, складання фінансової та податкової звітності, внутрішньогосподарського обліку та функціонування систем внутрішнього фінансового контролю, фінансового планування, інформатизації, зовнішньоекономічної діяльності, економіко-правового забезпечення господарської діяльності, управління, економічної та правової безпеки;
- надання бухгалтерських послуг, в тому числі ведення за третіх юридичних та фізичних осіб бухгалтерського та податкового обліку, складання фінансової звітності та податкових декларацій;
- представництво інтересів клієнта (замовника) перед третіми особами за його дорученням;
- створення електронних баз даних та надання інформації з них.

Основними видами діяльності підприємства є:

- 69.20 Діяльність у сфері бухгалтерського обліку й аудиту;

консультування з питань оподаткування (основний);

– 58.29 Видання іншого програмного забезпечення;

– 62.01 Комп'ютерне програмування;

– 62.02 Консультування з питань інформатизації;

– 63.11 Оброблення даних, розміщення інформації на веб-вузлах і пов'язана з ними діяльність;

– 66.19 Інша допоміжна діяльність у сфері фінансових послуг, крім страхування та пенсійного забезпечення;

–70.22 Консультування з питань комерційної діяльності й керування.

Організаційна структура Компанії представлена у Додатку Б.

Базою для проведення кваліфікаційного дослідження було обрано показники діяльності ТОВ «Краса без меж», що обслуговується в ТОВ «Перша консалтингова компанія». В подальшому будуть вивчатися показники діяльності саме компанії ТОВ «Краса без меж».

Товариство з обмеженою відповідальністю «Краса без меж» було засноване у березні 2016 року. Воно є юридичною особою, яка створена та здійснює свою діяльність відповідно до Цивільного кодексу України, Господарського кодексу України, Закону України «Про Товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю» та інших законодавчих актів України з метою отримання прибутку згідно із законодавством України.

Метою (цілями) діяльності Товариства є сприяння прискоренню науково-технічного прогресу, розвитку в країні ринкових відносин, формування ринків товарів, робіт (послуг) і насичення їх за рахунок розвитку сфери виробництва, послуг, товарообміну, впровадження науково-технічних розробок і технологій, розвитку зовнішньоекономічних зв'язків, а також:

– задоволення потреб громадян, підприємств, організацій і установ будь-яких форм власності в товарах та послугах та іншій продукції як промислово-виробничого призначення, так і для народного споживання;

– розв'язання економічних і соціальних завдань суспільства;

– одержання прибутку.

Предметом діяльності Товариства є:

- оптова торгівля іншими продуктами харчування, у тому числі рибою, ракоподібними і молюсками;
- неспеціалізована оптова торгівля;
- діяльність посередників, що спеціалізуються в торгівлі іншими товарами;
- роздрібна торгівля, що здійснюється фірмами поштового замовлення або через мережу Інтернет;
- інші види діяльності, що не суперечать чинному законодавству України.

Товариство перебуває на загальній системі оподаткування та є платником податку на додану вартість за ставкою 20%, веде оперативний, бухгалтерський та статистичний облік і звітність у порядку, який визначений законодавством України, несе відповідальність за його достовірність.

ТОВ «Краса без меж» являється постачальником європейських фармацевтичних продуктів в аптеки України. Схема видів продукції підприємства для продажу наведена у Додатку В.

Найбільшу питому вагу серед постачальників товарів підприємства займає Литва та Чехія, 45 та 55% відповідно. Ці країни є основними постачальниками товарів, з якими підприємство працює від самого дня заснування. Основними покупцями підприємства являються вітчизняні покупці, а саме аптеки України. Схема покупців підприємства за регіонами наведена на рисунку 2.1. Однак, у 2020 році підприємство почало діяльність із поширення меж збуту товару за кордон.

Основними регіонами продажу товару підприємства ТОВ «Краса без меж» є:

- Запорізька область – 35%;
- Харківська область – 13%;
- Дніпропетровська область – 12%;
- Київська область – 10% та інші.

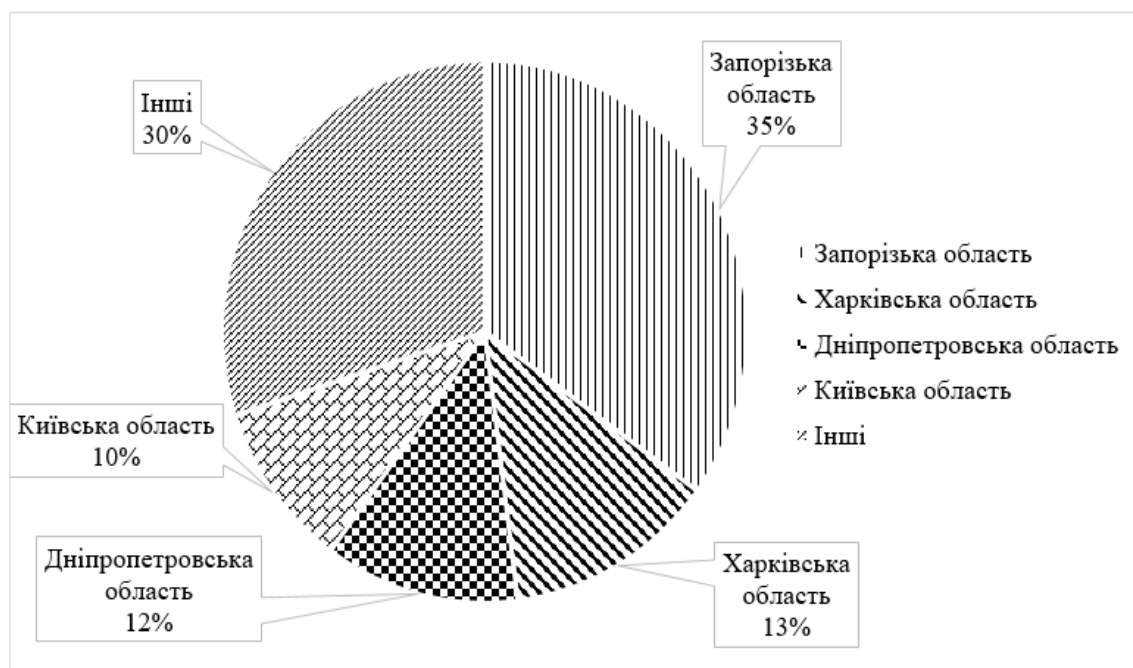

Рисунок 2.1 – Основні регіони продажу товару підприємства ТОВ «Краса без меж»

На підприємстві працює два працівники, а саме директор та менеджер із збуту. Обидві людини мають вищу освіту та достатній рівень знань та досвіду для роботи на займаних посадах. Динаміку основних показників з управління персоналом ТОВ «Краса без меж» за 2018-2020 роки наведено у таблиці 2.1.

Таблиця 2.1 – Показники динаміки основних показників з управління персоналом підприємства ТОВ «Краса без меж» за 2018-2020 роки

Показник	2018	2019	Відхилення 2019р. до 2018р.		2020	Відхилення 2020р. до 2019р.	
			(+;-)	у %		(+;-)	у %
1	2	3	4	5	6	7	8
Кількість працюючих, чол.	2	2	-	-	1	-1	50,00
Середня заробітна плата, грн	3800	5500	+1700	+44,74	6500	+1000	+18,18
Продуктивність праці, тис.грн./чол.	762,6	780,55	+17,95	+2,35	1945,1	+1164,55	+149,20

Дослідження основних результатів діяльності ТОВ «Краса без меж» протягом 2018-2020 років у таблиці 2.2 дозволяє оцінити їх загалом позитивно.

Таблиця 2.2 – Показники основних результатів діяльності ТОВ «Краса без меж» за 2018-2020 роки

Показники	2018	2019	Відхилення 2019р. до 2018р.		2020	Відхилення 2020р. до 2019р.	
			Сума, грн	Темп приросту, %		Сума, грн	Темп приросту, %
1	2	3	4	5	6	7	8
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робот, послуг), тис. грн	1525,2	1561,1	+35,9	+2,35	1945,1	+384	+24,60
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робот, послуг), тис. грн	714,1	680,5	-33,6	-4,71	704,7	+24,2	+3,56
Адміністративні витрати, тис. грн	185,1	177,2	-7,9	-4,27	205,42	+28,22	+15,93
Витрати на збут, тис. грн	392	368,6	-23,4	-5,97	534,2	+165,6	+44,93
Фінансові результати від звичайної діяльності до податкообкладання, тис. грн	233,1	376,7	+143,6	+61,60	414,1	+37,4	+9,93
Чистий прибуток, тис. грн	198,6	308,9	+110,3	+55,54	339,6	+30,7	+9,94

Загалом можемо побачити позитивну тенденцію у веденні діяльності підприємства, адже протягом 2018-2020 років дохід та прибуток від реалізації товарів тільки збільшувався.

Облікова політика на підприємстві ТОВ «Краса без меж» здійснюється згідно з вимогами Закону України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 року №996-XIV та положення про облікову політику, в якому безпосередньо освітлюється ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності.

На підприємстві основними засобами є матеріальні активи, очікуваний

строк корисного використання яких перевищує один рік, а вартість більше 20 000 грн. Необоротні матеріальні активи, вартість яких не перевищує 20 000 грн, відносять до малоцінних необоротних матеріальних активів. На підприємстві застосовують тільки один метод нарахування амортизації необоротних активів – прямолінійний. Амортизацію малоцінних необоротних матеріальних активів нараховують в розмірі 100% вартості в місяці його введення в експлуатацію. Одиницею бухгалтерського обліку запасів є їх найменування. Вибуття запасів відбувається за методом ФІФО. Підприємство подає пакет річної звітності, передбачений НП(С)БО 25 «Спрощена фінансова звітність».

Операції з безготівкових розрахунків в іноземній валюті відображаються у валюті звітності із застосуванням валютного курсу на початок дня, дати здійснення операції (дати визнання активів, зобов'язань, власного капіталу, доходів і витрат). Курсові різниці на дату здійснення господарської операції визначаються у межах здійсненої операції. Для обліку витрат підприємство використовує тільки рахунки 9 класу «Витрати діяльності».

Згідно облікової політики підприємства функції ведення бухгалтерії покладено на консалтингову компанію, яка займається саме веденням бухгалтерських даних, складанням та поданням звітності, а також створенням, підтриманням в робочому стані облікової бази даних та оновленням програмного забезпечення. До обов'язків консалтингової компанії відносяться також складання первинних документів, проведення їх у базі ведення обліку, звіряння розрахунків з контрагентами, нарахування заробітної плати та формування платіжних доручень на їх виплату, формування податкових накладних та реєстрація їх у Єдиному реєстрі податкових накладних, формування та подання фінансової та статистичної звітності, а також інформування підприємства про суми та терміни сплати податків та інше.

На підприємстві відсутній окремий підрозділ внутрішнього контролю. Контрольні функції за веденням бухгалтерських даних виконує консалтингова компанія, з якою підприємство уклало договір надання послуг, а саме:

- контроль нарахування зарплати;
- контроль адміністрування ПДВ;
- контроль подання податкових декларацій;
- контроль подання іншої звітності;
- контроль подання статистичної звітності;
- контроль сплати податків по оплаті праці;
- контроль сплати інших податків.

Функції аналізу фінансової звітності покладено на консалтингову компанію та здійснюється раз на рік. Аналіз господарської діяльності та бізнес-процесів підприємством не проводиться.

2.2 Синтетичний та аналітичний облік фінансових результатів

Узагальнюючим фінансовим результатом діяльності будь-якого підприємства є прибуток або збиток. Його визначають як різницю між доходом від реалізації продукції та її повною собівартістю, враховуючи інші доходи та витрати [46].

Відповідно до НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», доходи – це збільшення економічних вигод у вигляді збільшення активів або зменшення зобов'язань, яке призводить до зростання власного капіталу (за винятком зростання капіталу за рахунок внесків власників); своєю чергою, витрати – це зменшення економічних вигод у вигляді зменшення активів або збільшення зобов'язань, що призводить до зменшення власного капіталу (за винятком зменшення капіталу за рахунок його вилучення або розподілення власниками) [9].

Методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про доходи та витрати підприємства та її розкриття в фінансовій звітності визначає НП(С)БО 15 «Дохід» та НП(С)БО 16 «Витрати» відповідно.

Схему класифікації доходів і витрат можна побачити на рисунку 2.2.

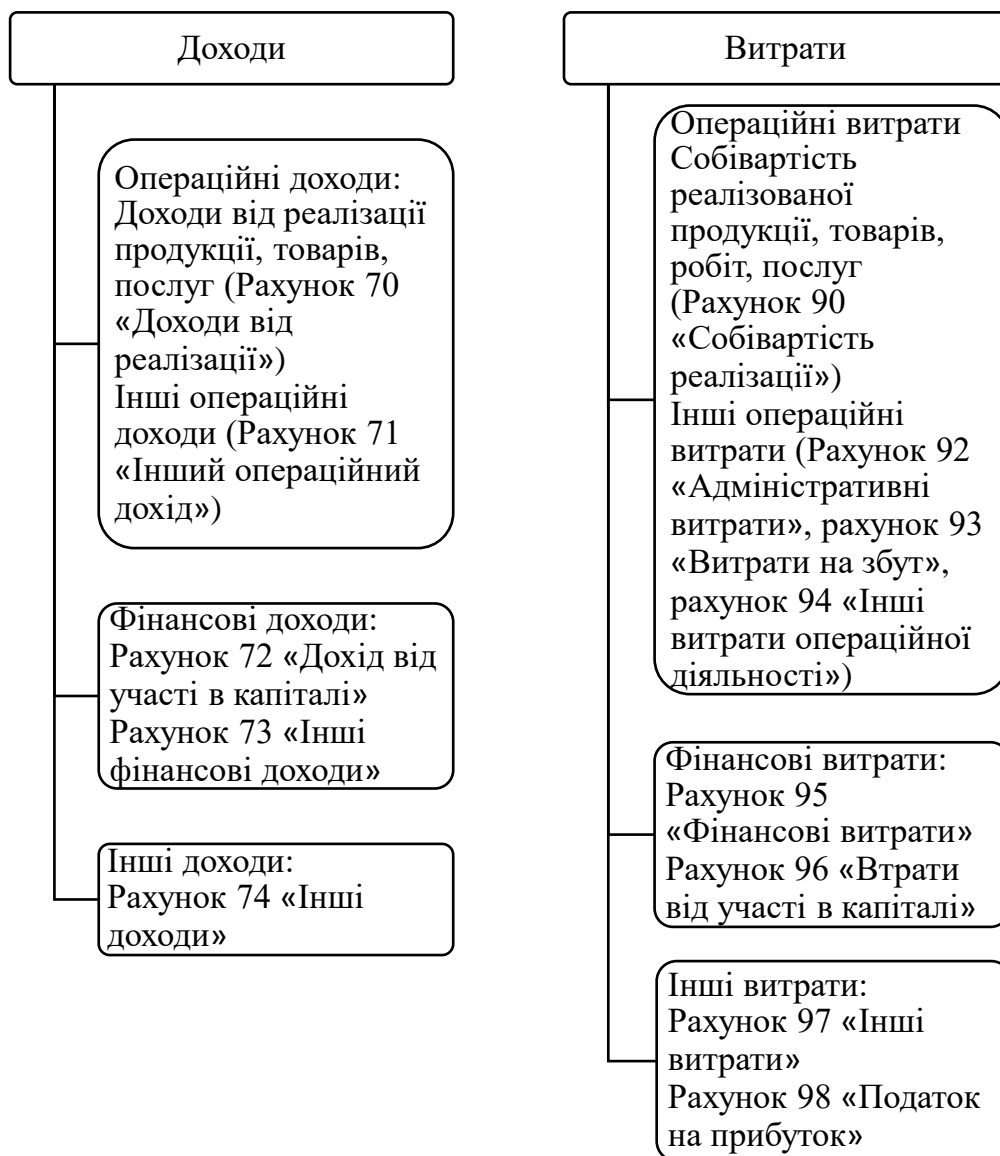

Рисунок 2.2 – Схема класифікації доходів і витрат

Доходи згідно НП(С)БО 15 «Дохід» мають свою класифікацію, яка наведена на рисунку 2.3.

Дохід (виручка) від реалізації (товарів, робіт, послуг) – загальний дохід (виручка) від реалізації продукції, товарів, робіт або послуг без вирахування наданих знижок, повернення раніше проданих товарів та непрямих податків і зборів (податку на додану вартість, акцизного збору тощо) [21].

Рисунок 2.3 – Класифікація доходів згідно НП(С)БО 15 «Дохід»

Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) визначається шляхом вирахування з доходу від реалізації продукції, товарів, робіт, послуг наданих знижок, вартості повернутих раніше проданих товарів, доходів, що за договорами належить комітентам (принципалам тощо), та податків і зборів [47, с. 356].

До складу інших операційних доходів включаються суми інших доходів від операційної діяльності підприємства, крім чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), зокрема:

- дохід від операційної оренди активів;
- дохід від операційних курсових різниць;
- відшкодування раніше списаних активів;
- дохід від роялті, відсотків, отриманих на залишки коштів на поточних рахунках в банках, дохід від реалізації оборотних активів (крім фінансових інвестицій), необоротних активів, утримуваних для продажу, та групи вибуття тощо [21].

До складу фінансових доходів включаються дивіденди, відсотки та інші доходи, отримані від фінансових інвестицій (крім доходів, які обліковуються за методом участі в капіталі) [47, с. 357].

До складу інших доходів, зокрема, включаються дохід від реалізації фінансових інвестицій; дохід від неопераційних курсових різниць та інші доходи, які виникають у процесі господарської діяльності, але не пов'язані з операційною діяльністю підприємства [21].

Для узагальнення інформації про доходи від операційної, інвестиційної і фінансової діяльності підприємства призначені рахунки класу 7 «Доходи і результати діяльності». Для обліку доходів планом рахунків передбачено застосування наступних бухгалтерських рахунків:

- 70 «Доходи від реалізації»;
- 71 «Інший операційний дохід»;
- 72 «Доходи від участі в капіталі»;
- 73 «Інші фінансові доходи»;
- 74 «Інші доходи»;
- 76 «Страхові платежі» [48, с. 331].

На рахунках цього класу, крім рахунку 76 «Страхові платежі», протягом звітного року за кредитом відображається сума загального доходу разом із сумою непрямих податків, зборів (обов'язкових платежів), що включені до ціни продажу, за дебетом – щомісячне відображення належної суми непрямих податків, зборів (обов'язкових платежів), щорічне або щомісячне віднесення суми чистого доходу на рахунок 79 «Фінансові результати». На рахунку 76 «Страхові платежі» узагальнюється інформація про надходження страхових платежів та їх повернення страхувальникам, із щомісячним віднесенням всієї різниці на субрахунок 703 «Дохід від реалізації робіт і послуг» [27].

Рахунок 70 «Доходи від реалізації» призначено для узагальнення інформації про доходи від реалізації готової продукції, товарів, робіт і послуг, доходів від оренди об'єктів інвестиційної нерухомості, доходів від страхової діяльності, про доходи від грального бізнесу, від проведення лотерей, а також

про суму знижок, наданих покупцям, та про інші вирахування з доходу. За кредитом субрахунків 701-703 відображається збільшення (одержання) доходу, за дебетом – належна сума непрямих податків (акцизного податку, податку на додану вартість та інших, передбачених законодавством) та списання у порядку закриття на рахунок 79 «Фінансові результати» [49, с. 209]. Рахунок 70 «Доходи від реалізації» має такі субрахунки:

- 701 «Дохід від реалізації готової продукції»;
- 702 «Дохід від реалізації товарів»;
- 703 «Дохід від реалізації робіт і послуг»;
- 704 «Вирахування з доходу»;
- 705 «Перестраховання».

На рахунку 71 «Інший операційний дохід» ведеться узагальнення інформації про інші доходи від операційної діяльності підприємства у звітному періоді, крім доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг). За кредитом рахунку 71 «Інший операційний дохід» відображається збільшення (одержання) доходу, за дебетом – суми непрямих податків (податку на додану вартість, акцизного податку та інших зборів (обов'язкових платежів)) та списання в порядку закриття на рахунок 79 «Фінансові результати». Рахунок 71 «Інший операційний дохід» має такі субрахунки:

- 710 «Дохід від первісного визнання та від зміни вартості активів, які обліковуються за справедливою вартістю»;
- 711 «Дохід від купівлі-продажу іноземної валюти»;
- 712 «Дохід від реалізації інших необоротних активів»;
- 713 «Дохід від операційної оренди активів»;
- 714 «Дохід від операційної курсової різниці»;
- 715 «Штрафи, пені, неустойки»;
- 716 «Відшкодування раніше списаних активів»;
- 717 «Дохід від списання кредиторської заборгованості»;
- 718 «Дохід від безоплатно одержаних оборотних активів»;

– 719 «Інші доходи від операційної діяльності» [50, С. 316-317].

Рахунок 72 «Дохід від участі в капіталі» призначено для узагальнення інформації про доходи від інвестицій, які здійснені в асоційовані, дочірні або спільні підприємства та облік яких ведеться за методом участі в капіталі. За кредитом рахунку відображається збільшення (одержання) доходу, за дебетом – списання в порядку закриття на рахунок 79 «Фінансові результати» [27].

Рахунок 72 «Дохід від участі в капіталі» має такі субрахунки:

- 721 «Дохід від інвестицій в асоційовані підприємства»;
- 722 «Дохід від спільної діяльності»;
- 723 «Дохід від інвестицій в дочірні підприємства».

Рахунок 73 «Інші фінансові доходи» призначені для обліку доходів, які виникають у ході фінансової діяльності підприємства, зокрема дивідендів, відсотків та інших доходів від фінансової діяльності, які не обліковуються на рахунку 72 «Дохід від участі в капіталі». За кредитом рахунку відображається визнана сума доходу, за дебетом – списання кредитового обороту на рахунок 79 «Фінансові результати». Рахунок 73 «Інші фінансові доходи» має такі субрахунки:

- 731 «Дивіденди одержані»;
- 732 «Відсотки одержані»;
- 733 «Інші доходи від фінансових операцій» [51].

Рахунок 74 «Інші доходи» призначено для обліку доходів, які виникають в процесі діяльності, але не пов'язані з операційною та фінансовою діяльністю підприємства. За кредитом рахунку 74 «Інші доходи» відображається збільшення (одержання) доходу, за дебетом – належна сума непрямих податків (податку на додану вартість, акцизного податку та інших зборів (обов'язкових платежів)) та списання в порядку закриття на рахунок 79 «Фінансові результати». Рахунок 74 «Інші доходи» має такі субрахунки:

- 740 «Дохід від зміни вартості фінансових інструментів»;
- 741 «Дохід від реалізації фінансових інвестицій»;
- 742 «Дохід від відновлення корисності активів»;

- 744 «Дохід від неопераційної курсової різниці»;
- 745 «Дохід від безоплатно одержаних активів»;
- 746 «інші доходи» [52].

Класифікація витрат згідно НП(С)БО 16 «Витрати» наведена на рисунку 2.4.

Рисунок 2.4 – Класифікація витрат згідно НП(С)БО 16 «Витрати»

Собівартість реалізованих товарів визначається за НП(С)БО 9 «Запаси» [53]. Собівартість реалізованої продукції (робіт, послуг) складається з виробничої собівартості продукції (робіт, послуг), яка була реалізована протягом звітного періоду, нерозподілених постійних загальновиробничих витрат та наднормативних виробничих витрат [50, с. 263].

Витрати, пов'язані з операційною діяльністю, які не включаються до собівартості реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг), поділяються на

адміністративні витрати, витрати на збут та інші операційні витрати.

До адміністративних витрат відносяться такі загальногосподарські витрати, спрямовані на обслуговування та управління підприємством:

- загальні корпоративні витрати (організаційні витрати, витрати на проведення річних зборів, представницькі витрати тощо);

- витрати на службові відрядження і утримання апарату управління підприємством та іншого загальногосподарського персоналу;

- витрати на утримання основних засобів, інших матеріальних необоротних активів загальногосподарського використання (операційна оренда, страхування майна, амортизація, ремонт, опалення, освітлення, водопостачання, водовідведення, охорона);

- винагороди за професійні послуги (юридичні, аудиторські, з оцінки майна тощо);

- витрати на зв'язок (поштові, телеграфні, телефонні, телекс, факс тощо);

- амортизація нематеріальних активів загальногосподарського використання;

- витрати на врегулювання спорів у судових органах;

- податки, збори та інші передбачені законодавством обов'язкові платежі (крім податків, зборів та обов'язкових платежів, що включаються до виробничої собівартості продукції, робіт, послуг);

- плата за розрахунково-касове обслуговування та інші послуги банків, а також витрати, пов'язані з купівлею-продажем валюти;

- інші витрати загальногосподарського призначення [22].

Витрати на збут включають такі витрати, пов'язані з реалізацією (збутом) продукції (товарів, робіт, послуг):

- витрати пакувальних матеріалів для затарювання готової продукції на складах готової продукції;

- витрати на ремонт тари;

- оплата праці та комісійні винагороди продавцям, торговим агентам та

працівникам підрозділів, що забезпечують збут;

- витрати на рекламу та дослідження ринку (маркетинг);
- витрати на передпродажну підготовку товарів;
- витрати на відрядження працівників, зайнятих збутом;
- витрати на утримання основних засобів, інших матеріальних необоротних активів, пов'язаних зі збутом продукції, товарів, робіт, послуг (операційна оренда, страхування, амортизація, ремонт, опалення, освітлення, охорона);

- витрати на транспортування, перевалку і страхування готової продукції (товарів), транспортно-експедиційні та інші послуги, пов'язані з транспортуванням продукції (товарів) відповідно до умов договору (базису) поставки;

- витрати на гарантійний ремонт і гарантійне обслуговування;
- витрати на страхування призначеної для подальшої реалізації готової продукції (товарів), що зберігається на складі підприємства;

- витрати на транспортування готової продукції (товарів) між складами підрозділів (філій, представництв) підприємства;

- інші витрати, пов'язані зі збутом продукції, товарів, робіт, послуг [50, с. 268].

До інших операційних витрат включаються:

- витрати на дослідження та розробки відповідно до НП(С)БО 8 «Нематеріальні активи»;

- собівартість реалізованих виробничих запасів, яка для цілей бухгалтерського обліку складається з їх облікової вартості та витрат, пов'язаних з їх реалізацією;

- сума безнадійної дебіторської заборгованості та відрахування до резерву сумнівних боргів;

- втрати від операційної курсової різниці (тобто від зміни курсу валюти за операціями, активами і зобов'язаннями, що пов'язані з операційною діяльністю підприємства);

- втрати від знецінення запасів;
- нестачі й втрати від псування цінностей;
- визнані штрафи, пеня, неустойка;
- витрати на утримання об'єктів соціально-культурного призначення;
- інші витрати операційної діяльності [22].

До фінансових витрат відносяться витрати на проценти (за користування кредитами отриманими, за облігаціями випущеними, за фінансовою орендою тощо) та інші витрати підприємства, пов'язані із запозиченнями (крім фінансових витрат, які включаються до собівартості кваліфікаційних активів відповідно до НП(С)БО 31 «Фінансові витрати» [54].

Втрати від участі в капіталі є збитками від інвестицій в асоційовані, дочірні або спільні підприємства, які обліковуються методом участі в капіталі [50, С. 270-271].

До складу інших витрат включаються витрати, які виникають під час діяльності (крім фінансових витрат), але не пов'язані безпосередньо з виробництвом та/або реалізацією продукції (товарів, робіт, послуг). До таких витрат належать:

- собівартість реалізованих фінансових інвестицій (балансова вартість та витрати, пов'язані з реалізацією фінансових інвестицій);
- втрати від зменшення корисності необоротних активів;
- втрати від безоплатної передачі необоротних активів;
- втрати від неопераційних курсових різниць;
- сума уцінки необоротних активів і фінансових інвестицій;
- витрати на ліквідацію необоротних активів (розбирання, демонтаж тощо);
- залишкова вартість ліквідованих (списаних) необоротних активів;
- інші витрати діяльності [22].

Існує декілька варіантів обліку витрат підприємства: із одночасним застосуванням класу 8 «Витрати за елементами» та 9 «Витрати діяльності» та із застосуванням тільки класу 9 «Витрати діяльності». На підприємстві ТОВ

«Краса без меж» згідно облікової політики використовується тільки клас 9 «Витрати діяльності» для обліку витрат підприємства.

Рахунки класу 9 «Витрати діяльності» застосовується для узагальнення інформації про витрати операційної, інвестиційної, фінансової та іншої діяльності підприємства. За дебетом рахунків цього класу відображаються суми витрат, за кредитом – списання суми витрат у кінці звітного року або щомісяця на рахунок 79 «Фінансові результати» [27]. Для обліку витрат планом рахунків передбачено застосування наступних бухгалтерських рахунків:

- 90 «Собівартість реалізації»;
- 91 «Загальновиробничі витрати»;
- 92 «Адміністративні витрати»;
- 93 «Витрати на збут»;
- 94 «Інші витрати операційної діяльності»;
- 95 «Фінансові витрати»;
- 96 «Втрати від участі в капіталі»;
- 97 «Інші витрати»;
- 98 «Податок на прибуток».

Рахунок 90 «Собівартість реалізації» призначено для узагальнення інформації про собівартість реалізованої готової продукції, товарів, виконаних робіт, наданих послуг. За дебетом рахунку 90 «Собівартість реалізації» відображається виробнича собівартість реалізованих товарів (без торгових націнок), страхові виплати відповідно до договорів страхування, за кредитом – списання в порядку закриття дебетових оборотів на рахунок 79 «Фінансові результати». Рахунок 90 «Собівартість реалізації» має такі субрахунки:

- 901 «Собівартість реалізованої готової продукції»;
- 902 «Собівартість реалізованих товарів»;
- 903 «Собівартість реалізованих робіт і послуг» [49, с. 197].

На рахунку 91 «Загальновиробничі витрати» ведеться облік виробничих накладних витрат на організацію виробництва та управління цехами,

дільницями, відділеннями, бригадами та іншими підрозділами основного й допоміжного виробництва, а також витрати на утримання та експлуатацію машин і устаткування. Цей рахунок не застосовується підприємствами торгівлі. За дебетом рахунку 91 «Загальновиробничі витрати» відображається сума визнаних витрат, за кредитом – щомісячне, за відповідним розподілом, списання на рахунки 23 «Виробництво» та 90 «Собівартість реалізації». Аналітичний облік ведеться за місяцями виникнення, центрами і статтями (видами) витрат [27].

На рахунку 92 «Адміністративні витрати» відображаються загальногосподарські витрати, пов'язані з управлінням та обслуговуванням підприємства. За дебетом рахунку 92 «Адміністративні витрати» відображається сума визнаних адміністративних витрат, за кредитом – списання на рахунок 79 «Фінансові результати». Аналітичний облік ведеться за статтями витрат [48, с. 318].

На рахунку 93 «Витрати на збут» ведеться облік витрат, пов'язаних із збутом (реалізацією, продажем) продукції, товарів, робіт і послуг. За дебетом рахунку відображається сума визнаних витрат на збут, за кредитом – списання на рахунок 79 «Фінансові результати» [55, с. 489].

На рахунку 94 «Інші витрати операційної діяльності» ведеться облік витрат операційної діяльності підприємства, крім витрат, які відображаються на рахунках 90 «Собівартість реалізації», 91 «Загальновиробничі витрати», 92 «Адміністративні витрати», 93 «Витрати на збут». За дебетом рахунку відображається сума визнаних витрат, за кредитом – списання на рахунок 79 «Фінансові результати». Рахунок 94 «Інші витрати операційної діяльності» має такі субрахунки:

- 940 «Витрати від первісного визнання та від зміни вартості активів, які обліковуються за справедливою вартістю»;
- 941 «Витрати на дослідження і розробки»;
- 942 «Витрати на купівлю-продаж іноземної валюти»;
- 943 «Собівартість реалізованих виробничих запасів»;

- 944 «Сумнівні та безнадійні борги»;
- 945 «Втрати від операційної курсової різниці»;
- 946 «Втрати від знецінення запасів»;
- 947 «Нестачі і втрати від псування цінностей»;
- 948 «Визнані штрафи, пені, неустойки»;
- 949 «Інші витрати операційної діяльності» [27].

На рахунку 95 «Фінансові витрати» ведеться облік витрат на проценти та інших витрат підприємства, пов'язаних із запозиченнями. За дебетом рахунку відображається сума визнаних витрат, за кредитом – списання на рахунок 79 «Фінансові результати», а також на рахунки обліку витрат з придбання, будівництва, створення, виготовлення, виробництва, вирощування і доведення кваліфікаційного активу до стану, у якому він придатний для використання із запланованою метою або продажу, відповідно до НП(С)БО 31 «Фінансові витрати». Рахунок 95 «Фінансові витрати» має такі субрахунки: 951 «Відсотки за кредит» та 952 «Інші фінансові витрати» [49, с. 203].

На рахунку 96 «Втрати від участі в капіталі» ведеться облік втрат від зменшення вартості інвестицій, облік яких ведеться за методом участі в капіталі, що виникають в процесі інвестиційної діяльності підприємства. За дебетом рахунку відображається сума визнаних витрат, за кредитом – списання на рахунок 79 «Фінансові результати». Рахунок 96 «Втрати від участі в капіталі» має такі субрахунки:

- 961 «Втрати від інвестицій в асоційовані підприємства»;
- 962 «Втрати від спільної діяльності»;
- 963 «Втрати від інвестицій в дочірні підприємства» [48, с. 323].

На рахунку 97 «Інші витрати» ведеться облік витрат, що виникають в процесі діяльності (крім фінансових витрат), але не пов'язані з виробництвом або реалізацією основної продукції (товарів) та послуг. За дебетом субрахунків 971-977 відображається сума визнаних витрат, за кредитом – списання на рахунок 79 «Фінансові результати». Рахунок 97 «Інші витрати» має такі субрахунки:

- 970 «Витрати від зміни вартості фінансових інструментів»;
- 971 «Собівартість реалізованих фінансових інвестицій»;
- 972 «Втрати від зменшення корисності активів»;
- 974 «Втрати від неопераційних курсових різниць»;
- 975 «Уцінка необоротних активів і фінансових інвестицій»;
- 976 «Списання необоротних активів»;
- 977 «Інші витрати діяльності» [55, с. 502].

Для визначення результатів діяльності підприємства ТОВ «Краса без меж» використовуються рахунки 79 «Фінансові результати» та 44 «Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)».

Рахунок 79 «Фінансові результати» призначено для обліку й узагальнення інформації про фінансові результати діяльності підприємства. За кредитом рахунку 79 «Фінансові результати» відображаються суми в порядку закриття рахунків обліку доходів, за дебетом – суми в порядку закриття рахунків обліку витрат, також належна сума нарахованого податку на прибуток. Сальдо рахунку при його закритті списується на рахунок 44 «Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)». Рахунок 79 «Фінансові результати» має такі субрахунки: 791 «Результат операційної діяльності», 792 «Результат фінансових операцій» та 793 «Результат іншої діяльності» [27].

На рахунку 44 «Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)» ведеться облік нерозподілених прибутків чи непокритих збитків поточного та минулих років, а також використаного в поточному році прибутку. За кредитом рахунку відображається збільшення прибутку від усіх видів діяльності, за дебетом – збитки та використання прибутку. Рахунок 44 «Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)» має такі субрахунки: 441 «Прибуток нерозподілений», 442 «Непокриті збитки» та 443 «Прибуток, використаний у звітному періоді» [27].

Узагальнюючи вищесказане, на рисунку 2.5 зображено схему формування в обліку фінансових результатів на прикладі фінансових результатів від операційної діяльності.

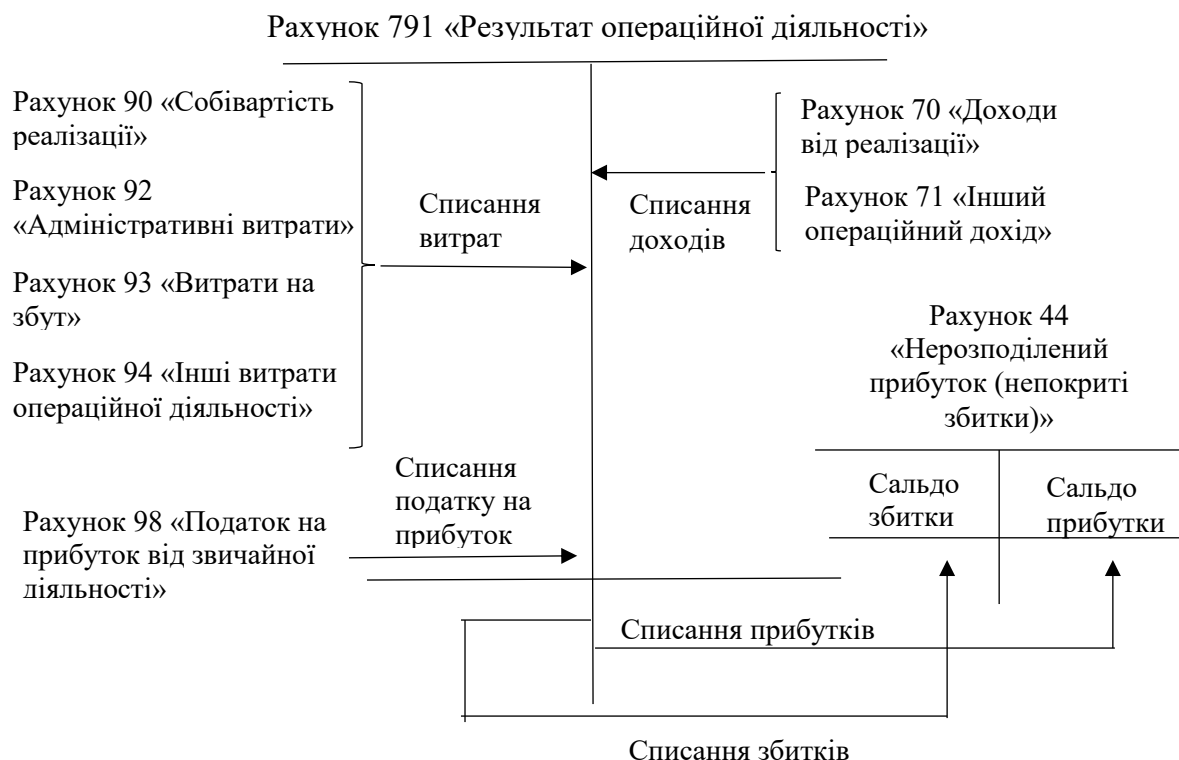

Рисунок 2.5 – Схема формування в обліку фінансових результатів від операційної діяльності

2.3 Пропозиції щодо вдосконалення обліку фінансових результатів

У процесі визначення фінансових результатів підприємства кожного з видів діяльності необхідно враховувати особливості їх формування, зумовлені специфікою того чи іншого виду діяльності.

У результаті дослідження наукової та законодавчої літератури виявлено, що попри численні дослідження науковців сутності поняття «фінансові результати», єдиної думки щодо цього поняття так і не існує, тому вважаємо за доцільне запропонувати узагальнене визначення фінансових результатів, яке на відміну від існуючих найбільш широко відображає сутнісні характеристики даного поняття, а саме: фінансові результати – це підсумки господарської діяльності підприємства або його підрозділів у вигляді

прибутку або збитку, визначеного шляхом зіставлення витрат з отриманими доходами, а також це приріст вартості власного капіталу, що утворюється в процесі його підприємницької діяльності.

Діяльність торговельного підприємства вимагає розмежування облікових даних для внутрішніх і зовнішніх користувачів та підвищення ефективності управління продажами товарів. Цього можна досягти шляхом удосконалення системи аналітичного обліку [56].

Доцільним буде ввести аналітичну деталізацію інформації щодо продажу товарів для визначення фінансових результатів на торговельних підприємствах з урахуванням специфіки їх діяльності за такими критеріями:

- аналітика за формою торгівлі (реалізація товарів в оптовій торгівлі; реалізація товарів в роздрібній торгівлі);
- аналітика за категоріями покупців (реалізація вітчизняним покупцям; реалізація товарів іноземним покупцям);
- аналітика за методами активізації продажу товарів (реалізації товарів зі знижками; реалізації товарів у період розпродажу).

Така аналітична деталізація щодо продажу товарів має забезпечувати можливість оперативного аналізу отриманих від продажу товарів доходів і бути зручною та надійною базою для прийняття ефективних рішень в управлінні продажами товарів.

Облік доходів торговельних підприємств здійснюється відповідно до НП(С)БО 15 «Дохід» з використанням рахунків класу 7 «Доходи і результати діяльності», а саме на відокремленому рахунку 70 «Доходи від реалізації» із подальшим відкриттям субрахунків 702 «Дохід від реалізації товарів» та 704 «Вирахування з доходу» згідно з Інструкцією про застосування плану рахунків бухгалтерського обліку. Собівартість реалізованих товарів визначається з урахуванням вимог НП(С)БО 16 «Витрати» та обліковується на субрахунку 902 «Собівартість реалізованих товарів».

Проте цієї інформації недостатньо для задоволення потреб користувачів облікової інформації різних рівнів управління, яким необхідно визначати та

обліковувати доходи від реалізації товарів за окремими напрямками торговельної діяльності, групами та асортиментом товарів, а також категоріями покупців та каналами збуту товарів. Виходячи зі специфіки діяльності, завдань управління і контролю, конкретних потреб підприємство може самостійно розробляти додаткові субрахунки та аналітичні рахунки. Прикладом такої деталізації інформації з відповідного виду є відкриття таких субрахунків:

- 7021 «Дохід від реалізації товарів оптом вітчизняним підприємствам»;
- 7022 «Дохід від реалізації товарів оптом на експорт» тощо [56].

Подібна деталізація є необхідною також і для відображення собівартості реалізованих товарів. У результаті використання додаткових аналітичних субрахунків отримуємо можливість розділити весь виторг підприємства на доходи від реалізації товарів та інші доходи із застосуванням різних методів активізації продажу, що дозволить проводити більш детальний аналіз торговельної діяльності підприємства та приймати рішення щодо правильності застосування різних методів маркетингових інструментів.

У діючому Плані рахунків бухгалтерського обліку наявний недолік формування фінансового результату, а саме: на субрахунках 791 «Результат операційної діяльності» та 792 «Результат фінансових операцій» фактично об'єднані по два види діяльності підприємства:

- на субрахунку 791 «Результат операційної діяльності» – основна та інша операційна діяльність;
- на субрахунках 792 «Результат фінансових операцій» – фінансова та інвестиційна діяльність.

У зв'язку із цим до робочого Плану рахунків підприємства необхідно ввести доповнення:

- до субрахунку 791 «Результат операційної діяльності» відкрити два рахунки третього порядку: 7911 «Результат від основної діяльності» та 7912 «Результат від іншої операційної діяльності»;
- до субрахунку 792 «Результат фінансових операцій» відкрити два

рахунки третього порядку: 7921 «Результат від фінансової діяльності» та 7922 «Результат від інвестиційної діяльності» [57].

Також за необхідним є запровадження до рахунка 44 «Нерозподілений прибуток» нові субрахунки, а саме:

- 441 «Прибуток (збиток) від операційної діяльності»;
- 442 «Прибуток (збиток) від фінансових операцій»;
- 443 «Коригування прибутку (збитку) від виправлення помилок та зміни облікової політики».

Таким чином, зазначена класифікація на рахунках 44 «Нерозподілений прибуток» і 791 «Результат операційної діяльності» допоможе перевіряти вплив результатів окремого виду діяльності на загальний кінцевий результат підприємства. Це дасть змогу бачити інформацію внутрішнім користувачам для прийняття управлінських рішень щодо удосконалення результатів за конкретним напрямом діяльності підприємства [58].

РОЗДІЛ 3

ОСОБЛИВОСТІ АНАЛІЗУ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ НА ТОВ «ПЕРША КОНСАЛТИНГОВА КОМПАНІЯ»

3.1 Аналіз прибутку та показників рентабельності

У зв'язку з тим, що базою для проведення кваліфікаційного дослідження є показники діяльності підприємства ТОВ «Краса без меж», яке обслуговується ТОВ «Перша консалтингова компанія», то аналіз проводиться за їхніми показниками діяльності. Показники для проведення аналізу динаміки фінансових результатів підприємства (табл. 3.1) взяті з Фінансового звіту суб'єкта малого підприємництва за 2018 рік (Додаток Д), 2019 рік (Додаток Е), 2020 рік (Додаток Ж).

Таблиця 3.1 – Показники динаміки фінансових результатів діяльності ТОВ «Краса без меж» за 2018-2020 роки

Показники	2018	2019	2020	Відхилення 2019р. до 2018р.		Відхилення 2020р. до 2019р.	
				Сума, грн	Темп росту, %	Сума, грн	Темп росту, %
1	2	3	6	9	12	15	18
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робот, послуг), тис. грн	1525,2	1561,1	1945,1	+35,9	102,35	+384	124,60
Інші операційні доходи, тис. грн	34,3	52,4	1	+18,1	152,77	-51,4	1,91
Інші доходи, тис. грн	0,2	1,7	5,2	+1,5	850,00	+3,5	305,88
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робот, послуг), тис. грн	714,1	680,5	704,7	-33,6	95,29	+24,2	103,56
Адміністративні витрати, тис. грн	185,2	177,2	205,4	-8	95,68	+28,2	115,91

Продовження таблиці 3.1

1	2	3	6	9	12	15	18
Витрати на збут, тис. грн	392	368,6	534,2	-23,4	94,03	+165,6	144,93
Інші операційні витрати тис. грн	35,3	12,2	68,6	-23,1	34,56	+56,4	562,30
Інші витрати, тис. грн	0	0	24,3	0	-	+24,3	-
Фінансові результати від звичайної діяльності до податкообкладання, тис. грн	233,1	376,7	414,1	+143,6	161,60	+37,4	109,93
Чистий прибуток, тис. грн	198,6	308,9	339,6	+110,3	155,54	+30,7	109,94

Показник фінансового результату від звичайної діяльності до податкообкладання кожного року має тенденцію до збільшення: у 2019 році у порівнянні із 2018 роком на 143,6 тис грн із темпом росту у 161,6%, а у 2020 році у порівнянні із 2019 роком на 37,4 тис. грн із темпом росту у 109,93%. Показник чистого прибутку має таку ж тенденцію, як і показник фінансового результату від звичайної діяльності до податкообкладання. У 2019 році у порівнянні із 2018 роком, він збільшився на 110,3 тис. грн (темп росту становить 155,54%), а у 2020 році у порівнянні із 2019 роком, – на 30,7 тис. грн (темп росту становить 109,94%). Динаміку змін показника чистого прибутку підприємства ТОВ «Краса без меж» протягом 2018-2020 років зображено на рисунку 3.1.

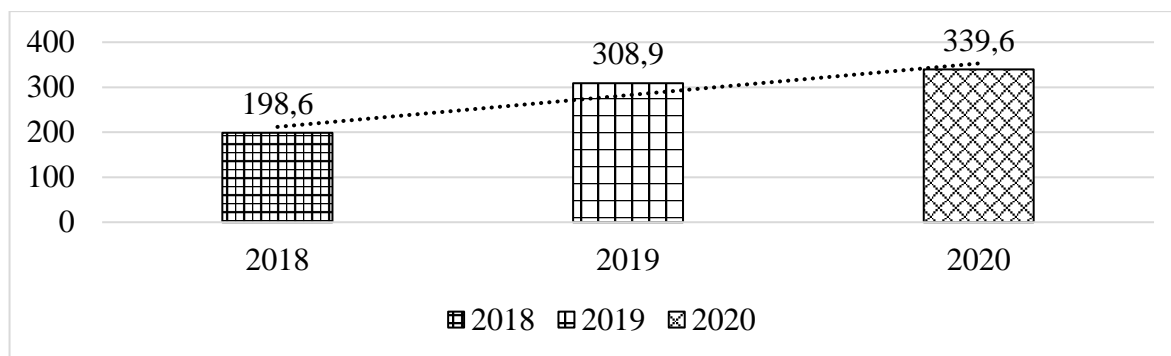

Рисунок 3.1 – Динаміка чистого прибутку ТОВ «Краса без меж» за 2018-2020 роки

Загалом аналізуючи фінансові результати діяльності підприємства можна зробити висновок, що підприємство проводить діяльність досить ефективно, адже воно має позитивну тенденцію до збільшення прибутку протягом 2018-2020 років.

Однак, потрібно звернути увагу на співвідношення темпів росту окремих показників, а саме на показники чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) та чистого прибутку. В успішно працюючого підприємства прибуток повинен зростати швидше, ніж чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг). Така умова виконувалась у 2019 році, темп росту чистого прибутку становив 155,54%, а чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) – 102,35%, однак така умова не виконувалась у 2020 році, адже темп росту чистого прибутку становив 109,94%, що менше від темпу росту чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), який становив 124,6%. Потрібно також звернути увагу на те, що собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) зростала повільніше, ніж показник чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), що позитивно впливає на темпи росту показника чистого прибутку.

Враховуючи, що на рівень прибутку впливають доходи і витрати, розглянуто по черзі аналіз їх складу, динаміки та структури (табл. 3.2).

Показники доходів протягом 2018-2020 років мали тенденцію до збільшення, а саме загальна сума доходів у 2019 році у порівнянні із 2018 роком, зросла на 55,5 тис. грн, а у 2020 році у порівнянні із 2019 роком на 336,1 тис. грн. У 2019 році відносно 2018 року показник чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) виріс на 35,9 тис. грн (темп росту 102,4%), а у 2020 році відносно 2019 на 384 тис. грн (темп росту становить 124,6%), а показник інших доходів у 2019 році у порівнянні із 2018 роком збільшився на 1,5 тис. грн, а у 2020 році у порівнянні із 2019 роком на 3,5 тис. грн із темпом росту 850% та 305,9% відповідно. Виключення із такої позитивної тенденції становить тільки показник інших операційних доходів, у

2019 році у порівнянні із 2018 роком показник збільшився на 18,1% із темпом росту 152,77%, однак у 2020 році у порівнянні із 2019 роком, він знизився на 51,4 тис. грн із темпом росту 1,9%. Це зумовлено зміною курсів валют в Україні, через що дохід від операційної курсової різниці виявився меншим, ніж у 2019 році.

Таблиця 3.2 – Показники складу, динаміки та структури доходів ТОВ «Краса без меж» за 2018-2020 роки

Показники	2018		2019		2020		Відхилення 2019р. до 2018р.		Відхилення 2020р. до 2019р.	
	Сума, тис. грн	Питома вага, %	Сума, тис. грн	Питома вага, %	Сума, тис. грн	Питома вага, %	Сума, грн	Темп росту, %	Сума, грн	Темп росту, %
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн.	1525,2	97,8	1561,1	96,7	1945,1	99,7	+35,9	102,4	+384	124,6
Інші операційні доходи	34,3	2,19	52,4	3,2	1	0,1	+18,1	152,8	-51,4	1,9
Інші доходи	0,2	0,01	1,7	0,1	5,2	0,2	+1,5	850	+3,5	305,9
Всього	1559,7	100	1615,2	100	1951,3	100	+55,5	103,6	+336,1	120,8

Динаміка змін питомої ваги складових доходів від загальної суми доходу підприємства ТОВ «Краса без меж» протягом 2018-2020 років зображена на рисунку 3.2.

Досліджено, що найбільшу питому вагу від загальної вартості доходів протягом 2018-2020 років займають чисті доходи від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), а саме 97,8%, 96,7% та 99,7% відповідно. Стаття інші операційні доходи протягом 2018-2019 років мала питому вагу від загальної

вартості доходів на рівні 3%, однак у 2020 році рівень питомої ваги впав до мінімального значення, а саме до 0,1%. Показник питомої ваги від загальної вартості доходів статті інші доходи залишався стабільно на дуже низькому рівні, а саме 0,01%, 0,1% та 0,2% відповідно.

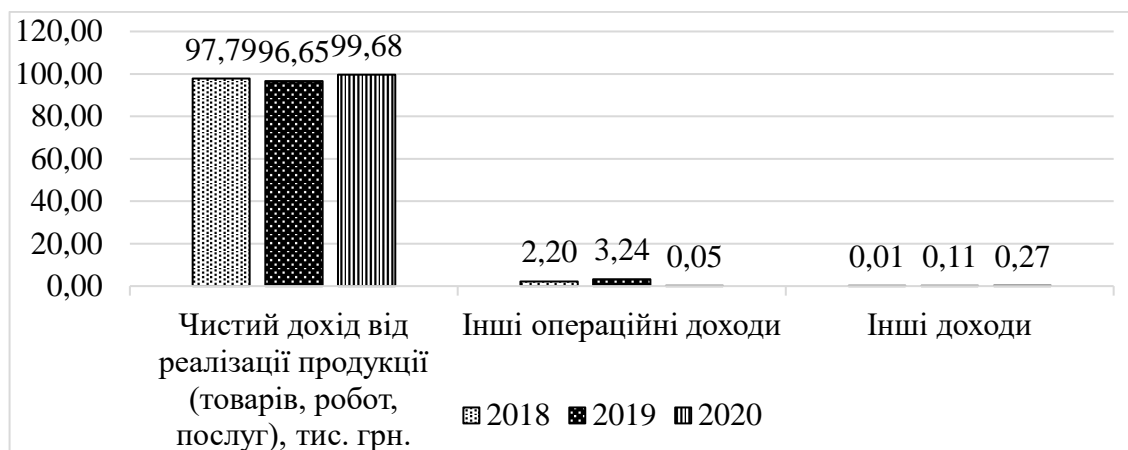

Рисунок 3.2 – Динаміка питомої ваги складових доходу від загальної суми доходу підприємства ТОВ «Краса без меж» протягом 2018-2020 років

У сукупності доходи у 2019 році у порівнянні із 2018 роком зросли на 3,6%, а у 2020 році у порівнянні із 2019 роком – на 20,8%.

Показники аналізу складу, динаміки та структури витрат наведено у таблиці 3.3.

Аналізуючи показники аналізу складу, динаміки та структури витрат ТОВ «Краса без меж» за 2018-2020 роки, було виявлено протилежні ситуації у 2019 та у 2020 роках, у 2019 році витрати по всім показникам зменшились у порівнянні із 2018 роком, а у 2020 році – збільшились у порівнянні із 2019 роком. Однак збільшення видатків у 2020 році не є негативної тенденцією для підприємства, в даному випадку це говорить про розширення діяльності підприємства та діяльність із розширення меж постачання товару.

Показник собівартості реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) у 2019 році у порівнянні із 2018 роком зменшився на 33,6 тис. грн, темп росту становив 95,29%, а у 2020 році цей показник збільшився на 24,2 тис. грн у

порівнянні із 2019 роком, темп росту становив 103,56%.

Таблиця 3.3 – Показники аналізу складу, динаміки та структури витрат ТОВ «Краса без меж» за 2018-2020 роки

Показники	2018		2019		2020		Відхилення 2019р. до 2018р.		Відхилення 2020р. до 2019р.	
	Сума, тис. грн	Питома вага, %	Сума, тис. грн	Питома вага, %	Сума, тис. грн	Питома вага, %	Сума, грн	Темп росту, %	Сума, грн	Темп росту, %
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робот, послуг), тис. грн	714,1	53,83	680,5	54,95	704,7	45,84	-33,6	95,29	+24,2	103,56
Адміністративні витрати, тис. грн	185,2	13,96	177,2	14,31	205,4	13,36	-8	95,68	+28,2	115,91
Витрати на збут, тис. грн	392	29,55	368,6	29,76	534,2	34,75	-23,4	94,03	+165,6	144,93
Інші операційні витрати, тис. грн	35,3	2,66	12,2	0,99	68,6	4,46	-23,1	34,56	+56,4	562,3
Інші витрати, тис. грн	-	-	-	-	24,3	1,58	-	-	+24,3	-
Всього	1326,6	100	1238,5	100	1537,2	100	-88,1	93,36	+298,7	124,12

Показник адміністративних витрат у 2019 році у порівнянні із 2018 роком зменшився на 8 тис. грн, темп росту становив 95,68%, це пояснюється тим, що у 2018 році на підприємстві було більше співробітників, яким нараховувалася заробітна плата. У 2020 році у порівнянні із 2019 роком

цей показник збільшився на 28,2 тис. грн із темпом росту 115,91%, це пояснюється збільшенням розміру заробітної плати, а також збільшенням вартості послуг із ведення бухгалтерського обліку аутсорсинговою компанією. Показник витрат на збут у 2019 році у порівнянні із 2018 роком, зменшився на 23,4 тис. грн (темп росту становив 94,03%), а у 2020 році у порівнянні із 2019 роком збільшився на 165,6 тис. грн (темп росту становив 144,93%), це пояснюється тим, що у 2020 році був орендований більший склад для зберігання товарів, а також більше коштів витрачалось на рекламу для поширення меж постачання товару. Показник інших операційних витрат складається із показника витрат на покупку/продаж валюти та витрат від операційних курсових різниць, тому цей показник значною мірою залежать від курсу валют в Україні. У 2019 році у порівнянні із 2018 роком показник інших операційних витрат зменшився на 23,1 тис. грн із темпом росту 34,56%, а у 2020 році у порівнянні із 2019 роком збільшився на 56,4 тис. грн, темп росту становив 562,3%. Показник інших витрат з'явився тільки у 2020 році, це зумовлено тим, що у 2020 році підприємство взяло кредит в банку та виплачує з нього відсотки. Динаміка змін питомої ваги складових витрат від загальної суми витрат підприємства ТОВ «Краса без меж» протягом 2018-2020 років зображена на рисунку 3.3.

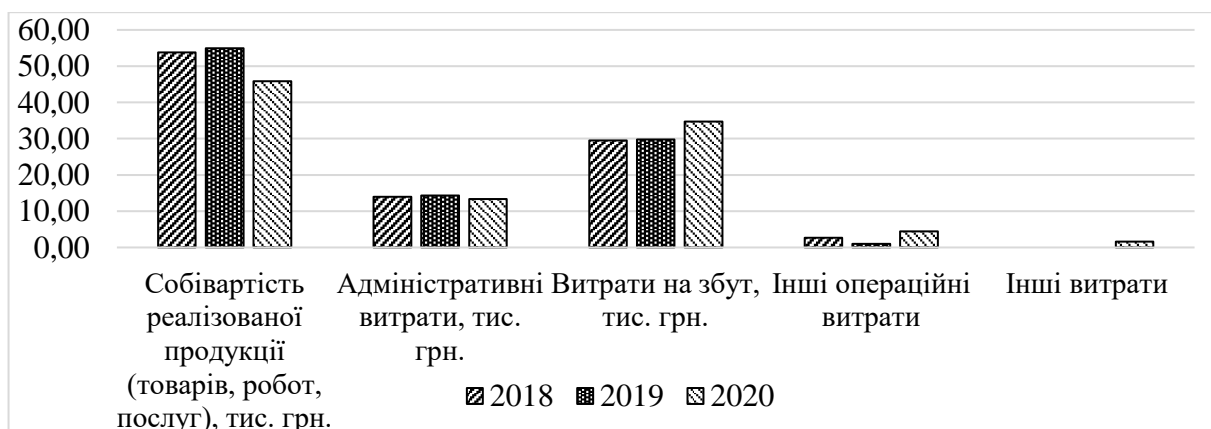

Рисунок 3.3 – Динаміка питомої ваги складових витрат від загальної суми витрат підприємства ТОВ «Краса без меж» протягом 2018-2020 років

Досліджено, що найбільшу питому вагу від загальної вартості витрат протягом 2018-2020 років займає стаття собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг), а саме 53,83%, 54,95% та 45,84% відповідно, що становить приблизно 50% від загальної вартості витрат кожного року. Стаття адміністративні витрати протягом 2018-2020 років мала питому вагу від загальної вартості доходів на рівні 14%, а показник питомої ваги від загальної вартості доходів статті витрати на збут – на рівні 30%. Показник статті інші операційні витрати є нестабільним протягом 2018-2020 років, він становив 2,66%, 0,99% та 4,46% від загальної суми витрат відповідно. Показник інші витрати з'явився тільки у 2020 році та становив 1,58% від загальної суми витрат у 2020 році.

У сукупності витрати у 2019 році у порівнянні із 2018 роком зменшились на 6,64%, а у 2020 році у порівнянні із 2019 роком збільшились на 24,12%.

Оцінку інтенсивності та ефективності діяльності підприємства проводять не лише за показником прибутку, але й за показниками рентабельності (табл. 3.4).

Таблиця 3.4 – Показники аналізу коефіцієнтів результатів діяльності ТОВ «Краса без меж» за 2018-2020 роки

№	Показник	2018	2019	2020	Відхилення 2019р. до 2018р.	Відхилення 2020р. до 2019р.
1	2	3	4	5	6	7
1	Коефіцієнт рентабельності активів	0,16	0,20	0,17	+0,04	-0,03
2	Коефіцієнт рентабельності власного капіталу	0,35	0,31	0,23	-0,04	-0,08
3	Коефіцієнт рентабельності продажів	0,13	0,20	0,17	+0,07	-0,02
4	Коефіцієнт рентабельності продукції	0,28	0,45	0,48	+0,18	+0,03

Коефіцієнт рентабельності активів на підприємстві ТОВ «Краса без меж» не є стабільним, адже у 2019 році у порівнянні із 2018 роком він збільшився на 0,04, а у 2020 році у порівнянні із 2019 роком зменшився на 0,03,

така тенденція у 2020 році може свідчити про падаючий попит на продукцію підприємства й про перенагромадження активів на підприємстві.

Коефіцієнт рентабельності власного капіталу кожного року зменшувався: у 2019 році у порівнянні із 2018 роком на 0,04, а у 2020 році у порівнянні із 2019 роком на 0,08, що означає, що кожна грошова одиниця, вкладена власником компанії у звітному періоді принесла чистого прибутку менше, ніж у попередньому періоді.

Аналізуючи коефіцієнт рентабельності продажів на підприємстві ТОВ «Краса без меж», виявлено, що у нього немає стабільної тенденції до зростання чи спадання: у 2019 році у порівнянні із 2018 роком він збільшився на 0,07, а у 2020 році у порівнянні із 2018 роком зменшився на 0,02. Це означає, що кількість чистого прибутку, отриманого компанією з 1 грн, витраченого на виробництво продукції у 2019 році у порівнянні із 2018 роком зросла, а у 2020 році у порівнянні із 2019 роком зменшилась.

Коефіцієнт рентабельності продукції кожного року збільшувався: у 2019 році у порівнянні із 2018 роком на 0,18, а у 2020 році у порівнянні із 2019 роком – на 0,03, що означає, що кожна грошова одиниця продажів у звітному періоді принесла чистого прибутку більше, ніж у попередньому періоді.

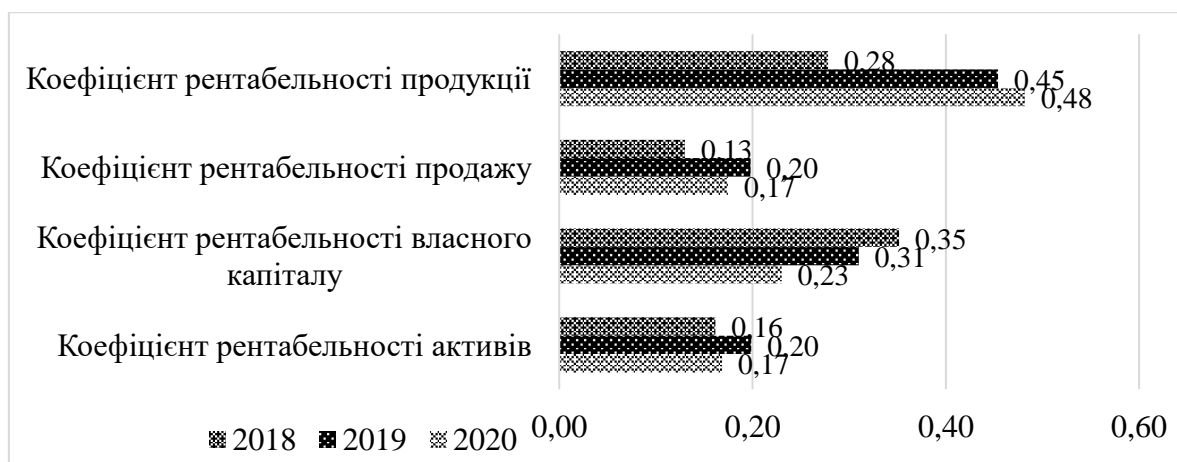

Рисунок 3.4 – Динаміка показників рентабельності ТОВ «Краса без меж» за 2018-2020 роки

Динаміку показників рентабельності підприємства ТОВ «Краса без меж» за 2018-2020 роки наведено на рисунку 3.4. Отже, можна зазначити, що всі показники рентабельності підприємства зазнали зниження у 2020 році у порівнянні із 2019 роком, що свідчить про погіршення результату загальної діяльності підприємства протягом цих років.

Для того, щоб визначити за рахунок чого ці показники зменшились у 2020 році у порівнянні із 2019 роком проведено факторний аналіз показників рентабельності підприємства методом ланцюгових підстановок.

Вихідні дані для факторного аналізу показників рентабельності підприємства ТОВ «Краса без меж» наведено у таблиці 3.5.

Таблиця 3.5 – Вихідні дані для проведення факторного аналізу показників рентабельності ТОВ «Краса без меж» за 2019-2020 роки

Показники	2019	2020	Відхилення 2020р. до 2019р.	
			Абсолютне, +/-	Відносне, %
1	2	2	4	5
Чистий прибуток (ЧП), тис. грн	308,9	339,6	+30,7	109,94
Середньорічна вартість активів (CPA), тис. грн	1554,6	2015,4	+460,8	129,64
Середньорічна вартість власного капіталу (CPBK), тис. грн	996,6	1474,8	+478,2	147,98
Чистий дохід від реалізації продукції (ЧД), тис. грн	1561,1	1945,1	+384	124,6
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робот, послуг) (CB), тис. грн.	680,5	704,7	+24,2	103,56
Рентабельність активів (РА), %	19,9	16,9	-3	84,8
Рентабельність власного капіталу (PBK), %	31,0	23	-8	74,29
Рентабельність продажу (РПЖ), %	19,8	17,5	-2,3	0,88
Рентабельність продукції (РПД), %	45,4	48,2	+2,8	106,17

Вплив факторів на рентабельність активів можна подати у вигляді мультиплікативної моделі за формулою 3.1:

$$PA = \frac{ЧП}{CPA} \times 100 \quad (3.1)$$

Факторний аналіз рентабельності активів за 2020 рік проведено за такими етапами:

– розрахунок загальної зміни рентабельності активів (ΔPA):

$$\Delta PA = PA_{2020} - PA_{2019} = 16,9 - 19,9 = -3\%;$$

– визначення умовних величин (U_M):

$$U_{M0} = \frac{308,9}{1554,6} \times 100 = 19,9\% ;$$

$$U_{M1} = \frac{339,6}{1554,6} \times 100 = 21,8\% ;$$

$$U_{M2} = \frac{339,6}{2015,4} \times 100 = 16,9\% ;$$

– визначення впливу зміни чистого прибутку на рентабельність активів:

$$U_{M1} - U_{M0} = 21,8 - 19,9 = 1,9\% ;$$

– визначення впливу зміни середньорічної вартість активів на рентабельність активів:

$$U_{M2} - U_{M1} = 16,9 - 21,8 = -4,9\% ;$$

– проведення балансової перевірки:

$$1,9\% - 4,9\% = -3\% = \Delta PA.$$

За результатами факторного аналізу рентабельності активів ТОВ «Краса без меж» було виявлено, що збільшення чистого прибутку на 30,7 тис. грн призвело до збільшення рентабельності активів на 1,97%, однак збільшення показника середньорічної вартість активів на 460,8 тис. грн призвело до зменшення показника рентабельності активів на -4,99%. У результаті маємо негативну тенденцію до зменшення показника рентабельності активів, що означає, що у 2020 році у порівнянні із 2019 роком підприємство мало менше прибутку із 1 грн використаних активів.

Вплив факторів на рентабельність власного капіталу можна подати у вигляді мультиплікативної моделі за формулою 3.2:

$$PBK = \frac{ЧП}{СРВК} \times 100 \quad (3.2)$$

Факторний аналіз рентабельності власного капіталу за 2020 рік проведено за такими етапами:

– розрахунок загальної зміни рентабельності власного капіталу (Δ РВК):

$$\Delta\text{РВК} = \text{РВК}_{2020} - \text{РВК}_{2019} = 23 - 31 = -8\%;$$

– визначення умовних величин:

$$У_{м0} = \frac{308,9}{996,6} \times 100 = 31\% ;$$

$$У_{м1} = \frac{339,6}{996,6} \times 100 = 34\% ;$$

$$У_{м2} = \frac{339,6}{1474,8} \times 100 = 23\% ;$$

– визначення впливу зміни чистого прибутку на рентабельність власного капіталу:

$$У_{м1} - У_{м0} = 34 - 31 = 3\%;$$

– визначення впливу зміни середньорічної вартості власного капіталу на рентабельність власного капіталу:

$$У_{м2} - У_{м1} = 23 - 34 = -11\%;$$

– проведення балансової перевірки:

$$3\% - 11\% = -8\% = \Delta\text{РВК}.$$

За результатами факторного аналізу рентабельності власного капіталу ТОВ «Краса без меж» було виявлено, що збільшення чистого прибутку на 30,7 тис. грн призвело до збільшення рентабельності власного капіталу на 3%, а збільшення показника середньорічної вартості власного капіталу на 478,2 тис. грн призвело до зменшення показника рентабельності власного капіталу на 11%. У результаті маємо негативну тенденцію до зменшення показника рентабельності власного капіталу, що означає, що у 2020 році, порівняно із 2019 роком, підприємство мало менше прибутку із 1 грн залучених власних коштів.

Вплив факторів на рентабельність продажу можна подати у вигляді мультиплікативної моделі за формулою 3.3:

$$РПЖ = \frac{ЧП}{ЧД} \times 100 \quad (3.3)$$

Факторний аналіз рентабельності продажу за 2020 рік проведено за такими етапами:

– розрахунок загальної зміни рентабельності продажу ($\Delta РПЖ$):

$$\Delta РПЖ = РПЖ_{2020} - РПЖ_{2019} = 17,5 - 19,8 = -2,3\%;$$

– визначення умовних величин:

$$У_{м0} = \frac{308,9}{1561,1} \times 100 = 19,8\% ;$$

$$У_{м1} = \frac{339,6}{1561,1} \times 100 = 21,8\% ;$$

$$У_{м2} = \frac{339,6}{1945,1} \times 100 = 17,5\% ;$$

– визначення впливу зміни чистого прибутку на рентабельність продажу:

$$У_{м1} - У_{м0} = 21,8 - 19,8 = 2\% ;$$

– визначення впливу зміни чистого доходу від реалізації продукції на рентабельність продажу:

$$У_{м2} - У_{м1} = 17,5 - 21,8 = -4,3\% ;$$

– проведення балансової перевірки:

$$2\% - 4,3\% = -2,3\% = \Delta РПЖ.$$

За результатами факторного аналізу рентабельності продажу ТОВ «Краса без меж» було виявлено, що збільшення чистого прибутку на 30,7 тис. грн призвело до збільшення рентабельності продажу підприємства на 2%, а збільшення показника чистого доходу від реалізації продукції на 384 тис. грн призвело до зменшення показника рентабельності продажу підприємства на 4,3%. У результаті маємо негативну тенденцію до зменшення показника рентабельності продажу підприємства, що означає, що у 2020 році, порівняно із 2019 роком, відбулося зменшення ефективності господарської діяльності підприємства.

Вплив факторів на рентабельність продукції можна подати у вигляді мультиплікативної моделі за формулою 3.4:

$$РПД = \frac{ЧП}{СВ} \times 100 \quad (3.4)$$

Факторний аналіз рентабельності продукції за 2020 рік проведено за такими етапами:

– розрахунок загальної зміни рентабельності продажу ($\Delta РПД$):

$$\Delta РПД = РПД_{2020} - РПД_{2019} = 48,2 - 45,4 = 2,8\%;$$

– визначення умовних величин за формулами:

$$У_{м0} = \frac{308,9}{680,5} \times 100 = 45,4\%;$$

$$У_{м1} = \frac{339,6}{680,5} \times 100 = 49,9\%;$$

$$У_{м2} = \frac{339,6}{704,7} \times 100 = 48,2\%;$$

– визначення впливу зміни чистого прибутку на рентабельність продукції:

$$У_{м1} - У_{м0} = 49,9 - 45,4 = 4,5\%;$$

– визначення впливу зміни собівартості реалізованої продукції (товарів, работ, послуг) на рентабельність продукції:

$$У_{м2} - У_{м1} = 48,2 - 49,9 = -1,7\%;$$

– проведення балансової перевірки:

$$4,5\% - 1,7\% = 2,8\% = \Delta РПД.$$

За результатами факторного аналізу рентабельності продукції ТОВ «Краса без меж» було виявлено, що збільшення чистого прибутку на 30,7 тис грн призвело до збільшення рентабельності продукції підприємства на 4,5%, а збільшення собівартості реалізованої продукції (товарів, работ, послуг) на 24,2 тис. грн призвело до зменшення показника рентабельності продажу підприємства на 1,7%. У результаті маємо позитивну тенденцію до

збільшення показника рентабельності продукції підприємства, що означає, що у 2020 році, порівняно із 2019 роком, 1 грн продажів генерує більше чистого прибутку.

3.2 Аналіз фінансового стану підприємства

Аналіз фінансового стану доцільно починати з аналізу структури і динаміки майна підприємства. Для проведення аналізу активів підприємства розраховуються абсолютні відхилення та темпи росту (табл. 3.6).

Таблиця 3.6 – Показники динаміки та структури активу балансу ТОВ «Краса без меж» за 2018-2020 роки

№	Назва показника	2018 рік	2019 рік	2020 рік	Відхилення 2019р. до2018р.		Відхилення 2020р. до 2019р.	
					Абсолютне, тис. грн	Відносне, %	Абсолютне, тис. грн	Відносне, %
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	Активи підприємства, всього, тис. грн:	1489,3	1619,8	2411,1	+130,5	108,76	+791,3	148,85
2	Нематеріальні активи	0	0	9,9	-	-	+9,9	-
	- у % до активів підприємства, всього	0	0	0,41	-	-	+0,41	-
3	Запаси	660,8	642,6	1095,9	-18,2	97,25	+453,3	170,54
	- у % до активів підприємства, всього	44,37	39,67	45,45	-4,7	-	+5,78	-
4	Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	639,6	812,9	968,7	+173,3	127,1	+155,8	119,17

Продовження таблиці 3.6

1	2	3	4	5	6	7	8	9
	- у % до активів підприємства, всього	42,95	50,19	40,18	+7,24	-	-10,01	-
5	Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	22,1	32,6	3,3	+10,5	147,51	-29,3	10,12
	- у % до активів підприємства, всього	1,48	2,01	0,14	+0,53	-	-1,88	-
6	Інша поточна дебіторська заборгованість	21,4	128,7	307	+107,3	601,4	+178,3	238,54
	- у % до активів підприємства, всього	1,44	7,95	12,73	+6,51	-	+4,79	-
7	Гроші та їх еквіваленти	144,6	2,2	24,5	-142,4	1,52	+22,3	1113,64
	- у % до активів підприємства, всього	9,71	0,14	1,02	-9,57	-	+0,88	-
8	Витрати майбутніх періодів	0	0	1,1	-	-	+1,1	-
	- у % до активів підприємства, всього	0	0	0,05	-	-	+0,05	-
9	Інші оборотні активи	0,8	0,8	0,7	0,00	100	-0,1	87,5
	- у % до активів підприємства, всього	0,05	0,05	0,03	0,00	-	-0,02	-

Проаналізувавши динаміку та структуру активу балансу ТОВ «Краса без меж», можемо зробити висновок, що на підприємстві існує тенденція до збільшення розміру активів, а саме у 2019 році у порівнянні із 2018 роком, загальна вартість активів зросла на 130,5 тис. грн із темпом росту у 108,76%, а

у 2020 році у порівнянні із 2019 роком - на 791,3 тис. грн із темпом росту у 148,85%.

Збільшення загальної вартості активів у 2019 році у порівнянні із 2018 роком, спричинене зменшенням запасів на 18,2 тис. грн (темп росту 97,25%), збільшенням дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги на 173,3 тис. грн (темп росту 127,1%), збільшенням дебіторської заборгованості за розрахунками з бюджетом на 10,5 тис. грн (темп росту 147,51%), збільшенням іншої поточної дебіторської заборгованості на 107,3 тис. грн (темп росту 601,4%) та зменшенням показника гроші та їх еквіваленти на 142,4 тис. грн (темп росту 1,52%). Було з'ясовано, що найбільшого впливу на зміну загальної вартості активів у 2019 році має зміна дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги та іншої поточної дебіторської заборгованості. Збільшення дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги спричинене зростанням сум грошових коштів несплачених покупцями підприємству за товари, а збільшення іншої поточної дебіторської заборгованості відбулося через незакриті розрахунки із митницею за ввезення імпортованого товару на митну територію України.

Щодо збільшення загальної вартості активів у 2020 році у порівнянні із 2019 роком, то воно відбулося за рахунок збільшення показника нематеріальних активів на 9,9 тис. грн, збільшення запасів на 453,3 тис. грн (темп росту 170,54%), збільшення дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги на 155,8 тис. грн (темп росту 119,17%), зменшення дебіторської заборгованості за розрахунками з бюджетом на 29,3 тис. грн (темп росту 10,12%), збільшення іншої поточної дебіторської заборгованості на 178,3 тис. грн (темп росту 238,54%), збільшення показника гроші та їх еквіваленти на 22,3 тис. грн (темп росту 1113,64%), збільшення показника витрат майбутніх періодів на 1,1 тис. грн та зменшення інших оборотних активів на 0,1 тис. грн.

За результатом дослідження було виявлено, що найбільшого впливу на зміну загальної вартості активів у 2020 році мала зміна величини запасів, за

рахунок того, що підприємство у 2020 році закупило товару більше ніж у 2 рази у порівнянні із 2019 роком, дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги та іншої поточної дебіторської заборгованості, за рахунок того, що іноземному постачальнику була направлена передоплата за товар.

Щодо аналізу структури активу балансу ТОВ «Краса без меж» протягом 2018-2020 років, можемо дійти висновку, що зміна структури активу балансу відбувалася більшою мірою через зміну вартості оборотних активів. Необоротні активи у підприємства з'явилися тільки у 2020 році, однак їх частина у загальній вартості активів набагато менша, ніж оборотних активів. Також, було з'ясовано, що найбільшу питому вагу від загальної вартості активів протягом 2018-2020 років займають статті запасів та дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги. У 2018 році вони становлять 44,37% та 42,95% відповідно від всієї вартості активів, у 2019 році – 39,67% та 50,19% відповідно, а у 2020 році – 45,45% та 40,18% відповідно. Така тенденція є негативним явищем для підприємства, адже протягом років у підприємства наявні великі запаси нереалізованих товарів, які поповнюються новими поставками товару, а також з кожним роком збільшується заборгованість покупців перед підприємством.

Горизонтальний та вертикальний аналіз джерел формування майна підприємства наведено у таблиці 3.7. Проаналізувавши динаміку та структуру джерел формування активів балансу ТОВ «Краса без меж» з'ясовано, що на підприємстві існує тенденція до збільшення розміру джерел утворення активів, а саме: у 2019 році у порівнянні із 2018 роком загальна вартість джерел утворення активів зростає на 130,5 тис. грн із темпом росту у 108,76%, а у 2020 році у порівнянні із 2019 роком – на 791,3 тис. грн із темпом росту у 148,85%. Збільшення загальної вартості джерел утворення активів у 2019 році у порівнянні із 2018 роком, спричинене збільшенням власного капіталу на 220,6 тис. грн (темп росту 124,89%), зменшенням поточної кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги на 194,2 тис. грн (темп росту 61,64%), збільшенням поточної кредиторської заборгованості за розрахунками

з бюджетом на 32,9 тис. грн (темп росту 191,39%), зменшенням поточної кредиторської заборгованості за розрахунками зі страхування на 0,5 тис. грн (темп росту 70,59%), зменшенням поточної кредиторської заборгованості за розрахунками з оплати праці на 1,7 тис. грн (темп росту 72,13%) та збільшенням інших поточних зобов'язань на 73,4 тис. грн (темп росту 238,49%).

Таблиця 3.7 – Показники динаміки та структури джерел формування майна ТОВ «Краса без меж» за 2018-2020 роки

№	Назва показника	2018 рік	2019 рік	2020 рік	Відхилення 2019р. до 2018р.		Відхилення 2020р. до 2019р.	
					Абсолютне, тис. грн	Відносне, %	Абсолютне, тис. грн	Відносне, %
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	Джерела утворення активів, всього, тис. грн:	1489,3	1619,8	2411,1	+130,5	108,76	+791,3	148,85
2	Власний капітал	886,3	1106,9	1842,8	+220,6	124,89	+735,9	166,48
	- у % до активів підприємства, всього	59,5	68,3	76,4	+8,82	114,83	+8,09	111,84
3	Довгострокові зобов'язання	0,0	0,0	209,6	-	-	+209,6	-
	- у % до активів підприємства, всього	-	-	8,7	-	-	-	-
4	Поточна кредиторська заборгованість за довгостроковим и зобов'язаннями	0,0	0,0	236,6	-	-	+236,6	-
	- у % до активів підприємства, всього	-	-	9,8	-	-	-	-
5	Поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	506,2	312	2,6	-194,2	61,64	-309,4	0,83

Продовження таблиці 3.7

1	2	3	4	5	6	7	8	9
	- у % до активів підприємства, всього	34	19,3	0,1	-14,73	56,67	-19,15	0,56
6	Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	36	68,9	75,2	+32,9	191,39	+6,3	109,14
	- у % до активів підприємства, всього	2,4	4,3	3,1	+1,84	175,97	-1,13	73,32
7	Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками зі страхування	1,7	1,2	0,7	-0,5	70,59	-0,5	58,33
	- у % до активів підприємства, всього	0,1	0,1	0,0	-0,04	64,9	-0,05	39,19
8	Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з оплати праці	6,1	4,4	2,6	-1,7	72,13	-1,8	59,09
	- у % до активів підприємства, всього	0,4	0,3	0,1	-0,14	66,32	-0,16	39,7
9	Інші поточні зобов'язання	53	126,4	41,0	+73,4	238,49	-85,4	32,44
	- у % до активів підприємства, всього	3,6	7,8	1,7	+4,24	219,28	-6,1	21,79

Проаналізувавши таблицю 3.7, можна дійти висновку, що найбільшого впливу на зміну загальної вартості джерел утворення активів у 2019 році має збільшення власного капіталу, за рахунок збільшення на суму прибутку минулих років та додаткових внесків у капітал, внесених засновником підприємства, та зменшення поточної кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги, за рахунок закриття розрахунків із іноземними постачальниками та погашення заборгованості перед вітчизняними постачальниками.

Щодо збільшення загальної вартості джерел утворення активів у 2020

році у порівнянні із 2019 роком, то воно відбулося за рахунок збільшення власного капіталу на 735,9 тис. грн (темп росту 166,48%), збільшення довгострокових зобов'язань на 209,6 тис. грн, збільшення поточної кредиторської заборгованості за довгостроковими зобов'язаннями на 236,6 тис. грн, зменшення поточної кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги на 309,4 тис. грн (темп росту 0,83%), збільшення поточної кредиторської заборгованості за розрахунками з бюджетом на 6,3 тис. грн (темп росту 109,14%), зменшення поточної кредиторської заборгованості за розрахунками зі страхування на 0,5 тис. грн (темп росту 58,33%), зменшення поточної кредиторської заборгованості за розрахунками з оплати праці на 1,8 тис. грн (темп росту 59,09%) та зменшення інших поточних зобов'язань на 85,4 тис. грн (темп росту 32,44%).

Отже, було з'ясовано, що найбільшого впливу на зміну загальної вартості джерел утворення активів у 2020 році мала зміна власного капіталу, що відбулася, як і у 2019 році, за рахунок збільшення на суму прибутку минулих років та додаткових внесків у капітал, внесених засновником підприємства, довгострокових зобов'язань і поточної кредиторської заборгованості за довгостроковими зобов'язаннями, що спричинені отриманням довгострокового кредиту у банку, та поточної кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги.

Рисунок 3.5 – Динаміка структури джерел утворення активу балансу ТОВ «Краса без меж» за 2018-2020 років

Щодо аналізу структури джерел утворення активу балансу ТОВ «Краса без меж» протягом 2018-2020 років, зображеної на рисунку 3.5, зрозуміло, що найбільшу питому вагу від загальної вартості джерел утворення активів займає власний капітал.

У 2018 році він становив 59,5%, у 2019 році – 68,3%, а у 2020 році – 76,4% від всієї вартості джерел утворення активів балансу. Це означає, що у підприємства більшу частину пасиву становить власний капітал, що говорить про досить великий рівень автономності підприємства.

В табл. 3.8 наведені дані для оцінювання фінансової стійкості підприємства за тривимірним показником на підставі показників балансу за 2018-2020 роки.

Таблиця 3.8 – Розрахунок тривимірного показника типу фінансової стійкості ТОВ «Краса без меж» за 2018-2020 роки

№	Показник	2018	2019	2020
1	2	3	4	5
1	З, тис. грн	660,8	642,6	1095,9
2	ВОК, тис. грн	886,3	1106,9	1832,9
3	ПК, тис. грн	886,3	1106,9	2042,5
4	ЗАГ, тис. грн	1489,3	1619,8	2401,2
5	Ф _{ВОК}	225,5	464,3	737
6	Ф _{ПК}	225,5	464,3	946,6
7	Ф _{ЗАГ}	828,5	977,2	1305,3
8	S (Ф)	S = {1,1,1}	S = {1,1,1}	S = {1,1,1}
9	Трактування показника S	Абсолютний фінансовий стан	Абсолютний фінансовий стан	Абсолютний фінансовий стан

За результатами розрахунку тривимірного показника було виявлено, що протягом 2018-2020 років підприємство ТОВ «Краса без меж» мало абсолютно стійкий фінансовий стан.

Тим більше, як видно із рисунку 3.6 тривимірний показник типу фінансової стійкості протягом 2018-2020 років має тенденцію до збільшення, що говорить про правильність ведення господарської діяльності підприємством.

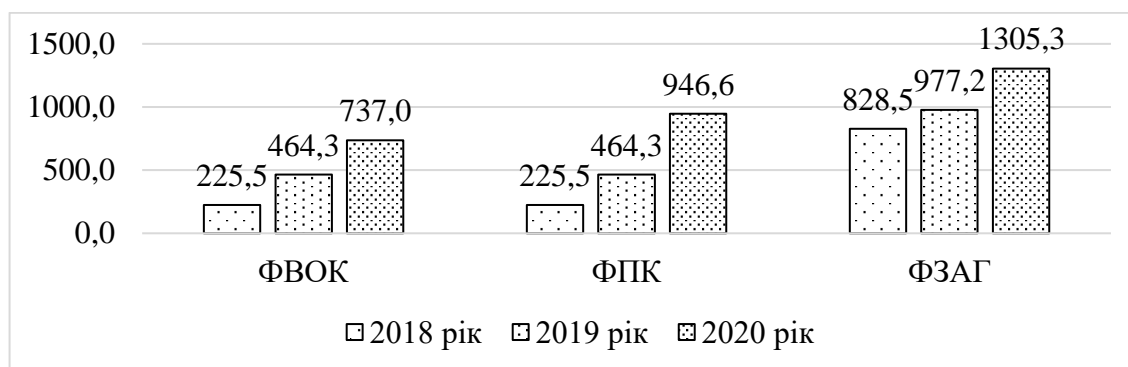

Рисунок 3.6 – Динаміка тривимірного показника типу фінансової стійкості ТОВ «Краса без меж» за 2018-2020 роки

Після ознайомлення з балансом і аналізом структури активів та пасивів балансу підприємства необхідно проаналізувати показники, що характеризують фінансову діяльність підприємства більш детально.

Дослідження основних показників аналізу фінансової стійкості ТОВ «Краса без меж» протягом 2018-2020 років наведено у таблиці 3.9.

Таблиця 3.9 – Основні показники аналізу фінансової стійкості ТОВ «Краса без меж» за 2018-2020 роки

№	Назва показника	2018 рік	2019 рік	2020 рік	Відхилення 2019р. до 2018р.		Відхилення 2020р. до 2019р.	
					Абсолютне	Відносне	Абсолютне	Відносне
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	Коефіцієнт автономії	0,60	0,68	0,76	+0,09	114,83	+0,08	111,84
2	Коефіцієнт фінансової залежності	1,68	1,46	1,31	-0,22	87,09	-0,15	89,41
3	Коефіцієнт маневреності власних засобів	1,00	1,00	0,99	0,00	100,00	-0,01	99,46
4	Коефіцієнт маневреності робочого капіталу	0,75	0,58	0,59	-0,17	77,87	+0,01	102,44
5	Коефіцієнт співвідношення позикового та власного капіталу	1,68	1,46	0,19	-0,22	87,09	-1,27	13,30
6	Коефіцієнт фінансової стабільності	1,47	2,16	3,24	+0,69	146,83	+1,08	150,25

Порівнюючи коефіцієнт автономності ТОВ «Краса без меж» 2019 року до 2018 року та 2020 року до 2019 року можна сказати, що товариство стає більш автономним, самостійним з кожним роком. Значення цього коефіцієнта становить 0,6 у 2018 році, 0,68 у 2019 році та 0,76 у 2020 році при нормативному значенні коефіцієнта на рівні 0,5. Однак, велику частку власного капіталу підприємства становлять додаткові внески у капітал, внесені засновником підприємства, що й забезпечує високий рівень автономності підприємства. Тому ми не можемо говорити про повну автономність підприємства, адже вона великою мірою залежить від рішення засновника щодо внесення додаткових внесків до капіталу підприємства.

Порівнюючи коефіцієнт фінансової залежності 2019 року до 2018 року та 2020 року до 2019 року, можна сказати що товариство з кожним роком все менше використовує залучені кошти, так як частка залучених коштів зменшується.

Порівнюючи коефіцієнт маневреності власного капіталу 2019 року до 2018 року та 2020 року до 2019 року можна побачити що цей коефіцієнт майже постійно залишається на рівні 1, тобто це говорить про те що власні кошти підприємства повністю забезпечують поточну діяльність підприємства.

Порівнюючи коефіцієнт маневреності робочого капіталу 2019 року до 2018 року та 2020 року до 2019 року, можна сказати що товариство стало менш мобільно використовувати власні кошти, однак значення коефіцієнтів протягом цих років все одно залишається на рівні нормативного значення ($>0,5$).

Аналізуючи коефіцієнт співвідношення позикового та власного капіталу можна сказати що товариство на кожну 1 гривню власних коштів використовує 1,68 грн, 1,46 грн та 0,19 грн залучених коштів у 2018, 2019 та 2020 роках відповідно, що означає послаблення залежності підприємства від інвесторів і кредиторів, тобто відповідне збільшення фінансової стійкості.

Порівнюючи коефіцієнт фінансової стабільності у 2018-2020 роках можна сказати, що цей коефіцієнт знаходиться у межах норми (0,67-1,5) у

2018 році, а у 2019 та 2020 роках їх перевищує, тобто це говорить про те, що товариство має додаткові резерви підвищення ефективності за рахунок залучення позикових коштів.

Динаміку показників аналізу фінансової стійкості ТОВ «Краса без меж» за 2018-2020 роки можна побачити на рисунку 3.7.

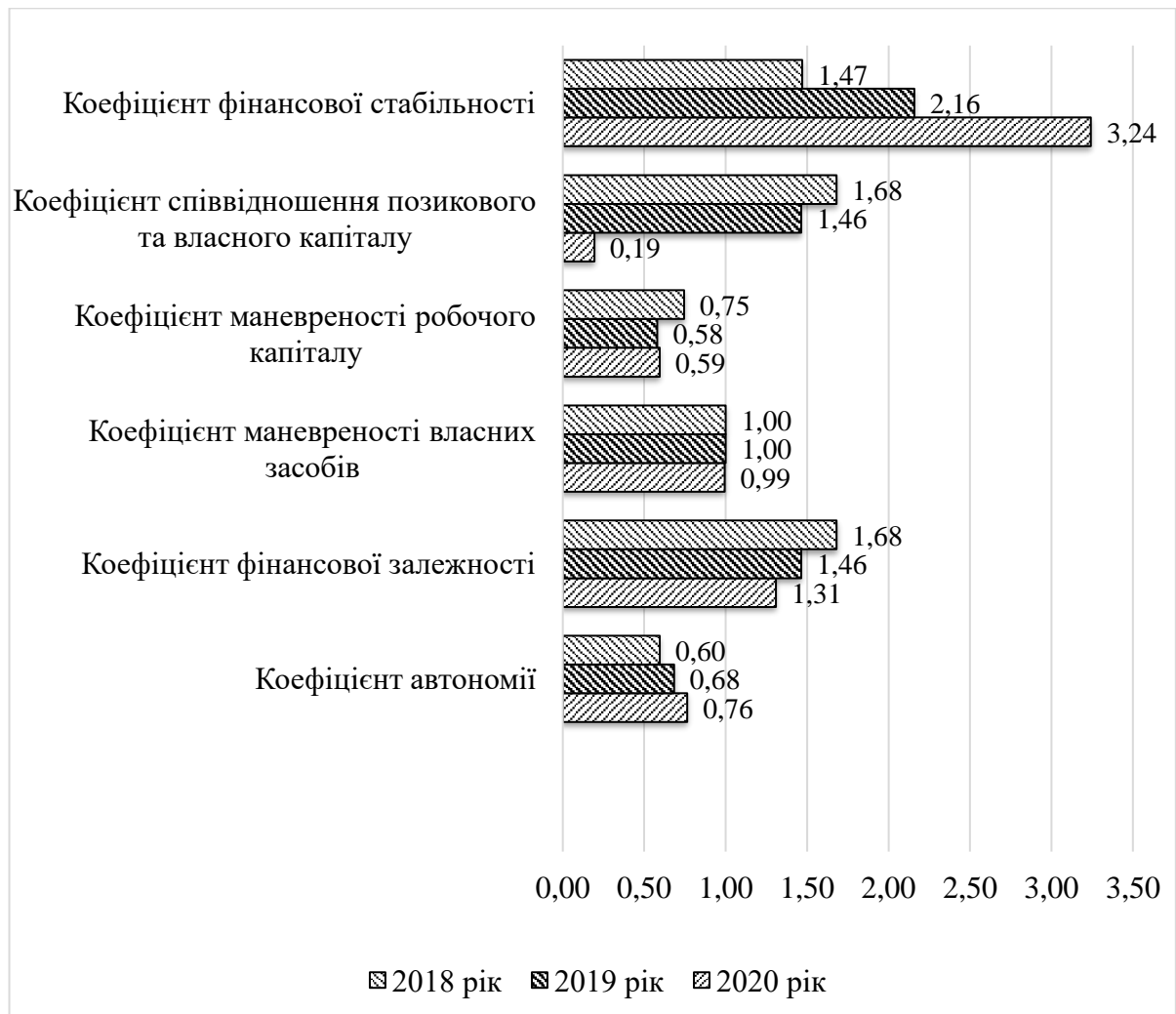

Рис. 3.7 – Динаміка показників аналізу фінансової стійкості ТОВ «Краса без меж» за 2018-2020 роки

Проаналізувавши фінансову стійкість ТОВ «Краса без меж» за період з 2018 по 2020 роки, з'ясовано, що підприємство становиться все більш фінансово стійким з кожним роком, що говорить про ефективність ведення господарської діяльності підприємства.

3.3 Аналіз фінансової стійкості, ліквідності та платоспроможності

Показники ліквідності та платоспроможності підприємства ТОВ «Краса без меж» на основі даних фінансової звітності за період 2018-2020 років розглянуто у таблиці 3.10.

Таблиця 3.10 – Основні показники ліквідності та платоспроможності ТОВ «Краса без меж» за 2018-2020 роки

Ранжування активів балансу	2018	2019	2020	Ранжування пасивів балансу	2018	2019	2020
1	2	3	4	5	6	7	8
Високоліквідні активи (А1)	144,6	2,2	24,5	Найтерміновіші зобов'язання (П1)	96,8	200,9	119,5
Швидколіквідні активи (А2)	683,1	974,2	1279	Короткострокові пасиви (П2)	506,2	312	2,6
Повільноліквідні активи (А3)	661,6	643,4	1097,7	Довгострокові пасиви (П3)	-	-	446,2
Важколіквідні активи (А4)	-	-	9,9	Постійні пасиви (П4)	886,3	1106,9	1842,8
Баланс	1489,3	1619,8	2411,1	Баланс	1489,3	1619,8	2411,1

Динаміка основних показників ліквідності та платоспроможності підприємства ТОВ «Краса без меж» протягом 2018-2020 років наведена у таблиці 3.11.

Проаналізувавши динаміку основних показників ліквідності та платоспроможності підприємства ТОВ «Краса без меж» можемо зробити висновок, що показники високоліквідних активів та найтерміновших зобов'язань не мають чіткої тенденції до збільшення чи зменшення протягом 2018-2020 років.

Швидколіквідні активи, на відміну від високоліквідних активів та найтерміновших зобов'язань, стабільно збільшувались протягом 2018-2020

років, у 2019 році у порівнянні із 2020 роком на 291,1 тис. грн із темпом приросту 42,61% та у 2020 році у порівнянні із 2019 роком на 304,8 тис. грн із темпом приросту 31,29%. Така тенденція пояснюється зростанням протягом 2018-2020 років на підприємстві дебіторської заборгованості за товари, роботи та послуги та збільшенням сум розрахунків із митницею та іноземними постачальниками щодо ввезення на митну територію України товару.

Таблиця 3.11 – Показники динаміки показників ліквідності та платоспроможності підприємства ТОВ «Краса без меж» протягом 2018-2020 років

Показник	2018	2019	2020	Відхилення 2019р. до 2018р.		Відхилення 2020р. до 2019р.	
				тис. грн	темп приросту, %	тис. грн	темп приросту, %
1	2	3	4	5	6	7	8
Високоліквідні активи (А1)	144,6	2,2	24,5	-142,4	-98,48	+22,3	1013,64
Швидколіквідні активи (А2)	683,1	974,2	1279	+291,1	42,61	+304,8	31,29
Повільноліквідні активи (А3)	661,6	643,4	1097,7	-18,2	-2,75	+454,3	70,61
Важколіквідні активи (А4)	0,00	0,00	9,9	0,00	-	+9,9	-
Найтерміновіші зобов'язання (П1)	96,8	200,9	119,5	+104,1	107,54	-81,4	-40,52
Короткострокові пасиви (П2)	506,2	312	2,6	-194,2	-38,36	-309,4	-99,17
Довгострокові пасиви (П3)	0,00	0,00	446,2	0,00	-	+446,2	-
Постійні пасиви (П4)	886,3	1106,9	1842,8	+220,6	24,89	+735,9	66,48

Повільноліквідні активи у 2019 році у порівнянні із 2018 роком зменшились на 18,2 тис. грн із темпом приросту -2,75%, а у 2020 році у порівнянні із 2019 роком збільшились на 454,3 тис. грн із темпом приросту 70,61%. Таке різке збільшення повільноліквідних активів у 2020 році у порівнянні із 2019 роком, пояснюється тим, що підприємство закупило у іноземного постачальника товару більше ніж у 2 рази у порівнянні із минулим

роком. Важколіквідні активи у підприємства з'явилися тільки у 2020 році та становлять 9,9 тис. грн, що спричинене тим, що підприємство закупило нематеріальний актив у виді веб-сайту для реклами та популяризації товару на ринках збуту. Також було з'ясовано, що короткострокові пасиви мають чітку тенденцію до зменшення, вони зменшились на 194,2 тис. грн у 2019 році у порівнянні із 2020 роком із темпом приросту -38,36% та у 2020 році у порівнянні із 2019 роком зменшились на 309,4 тис. грн із темпом приросту -99,17% що відбулося через поступове погашення заборгованості перед вітчизняними і іноземними покупцями. Довгострокові активи так само, як і важколіквідні активи, з'явилися у підприємства тільки у 2020 році та становили 446,2 тис. грн, це пов'язано із отриманням підприємством довгострокового кредиту в банку. Постійні пасиви, як і короткострокові пасиви, постійно збільшувались протягом 2018-2020 років, вони збільшились на 220,6 тис. грн із темпом приросту 24,89% та на 735,9 тис. грн із темпом приросту 66,48% у 2019 році у порівнянні із 2020 роком та 2020 році у порівнянні із 2019 роком відповідно.

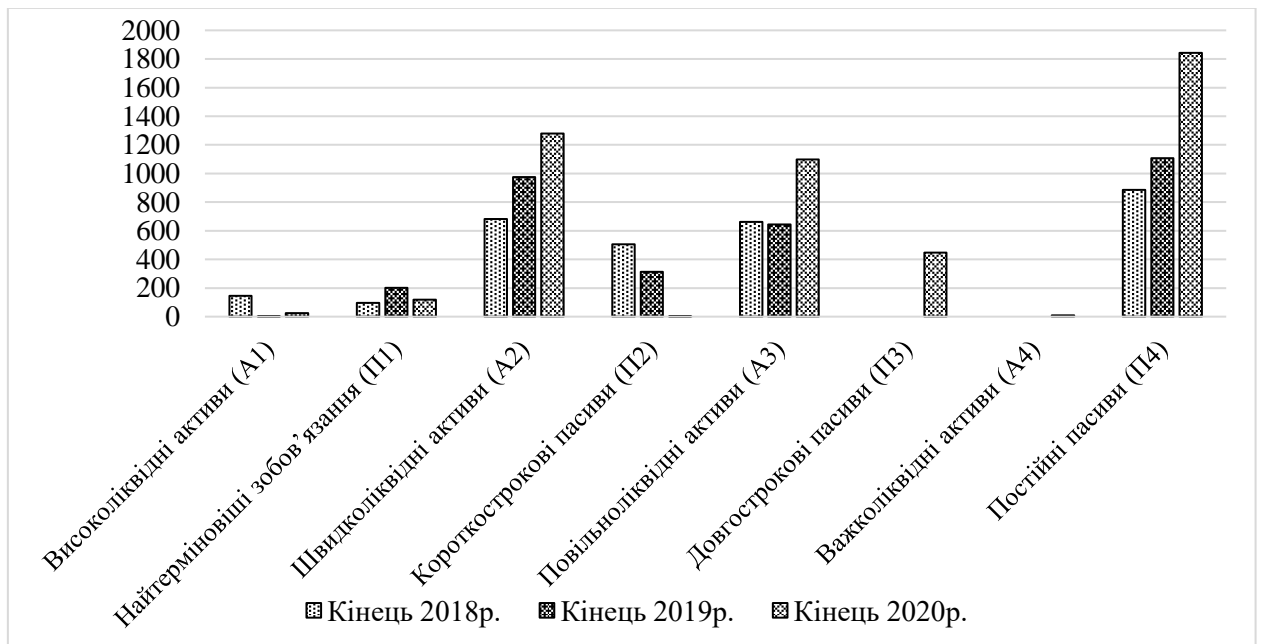

Рисунок 3.8 – Динаміка показників ліквідності та платоспроможності підприємства ТОВ «Краса без меж» протягом 2018-2020 років

Графічно динаміку основних показників ліквідності та платоспроможності підприємства ТОВ «Краса без меж» протягом 2018-2020 років зображено на рисунку 3.8.

Для визначення ліквідності балансу підприємства необхідно зіставити розрахунки за групами активів і зобов'язань. Баланс буде вважатися ліквідним за умови дотримання співвідношень між групами активів і зобов'язань за формулою 3.5:

$$A1 \geq P1; A2 \geq P2; A3 \geq P3; A4 \leq P4 \quad (3.5).$$

Розрахунок ліквідності балансу за даними ТОВ «Краса без меж» на кінець 2018 року становить:

$$144,6 \text{ тис. грн} - 96,8 \text{ тис. грн} = 47,8 \text{ тис. грн};$$

$$683,1 \text{ тис. грн} - 506,2 \text{ тис. грн} = 176,9 \text{ тис. грн};$$

$$661,6 \text{ тис. грн} - 0 \text{ тис. грн} = 661,6 \text{ тис. грн};$$

$$0 \text{ тис. грн} - 886,3 \text{ тис. грн} = -886,3 \text{ тис. грн}.$$

Аналізуючи співвідношення груп активів і зобов'язань у 2018 році, з'ясовано, що всі умови виконуються, тобто баланс є ліквідним.

Розрахунок ліквідності балансу за даними ТОВ «Краса без меж» на кінець 2019 року становить:

$$2,2 \text{ тис. грн} - 200,9 \text{ тис. грн} = -198,7 \text{ тис. грн};$$

$$974,2 \text{ тис. грн} - 312 \text{ тис. грн} = 662,2 \text{ тис. грн};$$

$$643,4 \text{ тис. грн} - 0 \text{ тис. грн} = 643,4 \text{ тис. грн};$$

$$0 \text{ тис. грн} - 1106,9 \text{ тис. грн} = -1106,9 \text{ тис. грн}.$$

Розрахунок ліквідності балансу за даними ТОВ «Краса без меж» на кінець 2020 року становить:

$$24,5 \text{ тис. грн} - 119,5 \text{ тис. грн} = -95 \text{ тис. грн};$$

$$1279 \text{ тис. грн} - 2,6 \text{ тис. грн} = 1276,4 \text{ тис. грн};$$

$$1097,7 \text{ тис. грн} - 446,2 \text{ тис. грн} = 651,5 \text{ тис. грн};$$

$$9,9 \text{ тис. грн} - 1842,8 \text{ тис. грн} = -1832,9 \text{ тис. грн}.$$

Аналізуючи співвідношення груп активів і зобов'язань у 2019 та 2020 роках, можна зробити висновок, що не виконується перша умова, тобто підприємство має проблеми з ліквідністю балансу, адже воно не має достатньо найбільш ліквідних коштів для виконання своїх негайних зобов'язань. Це означає, що підприємство неплатоспроможне на момент складання балансу, а саме має платіжну нестачу у сумі 198,7 тис. грн у 2019 році та 95 тис. грн у 2020 році.

Динаміка співвідношень між групами активів і зобов'язань ТОВ «Краса без меж» протягом 2018-2020 років зображена на рисунку 3.9.

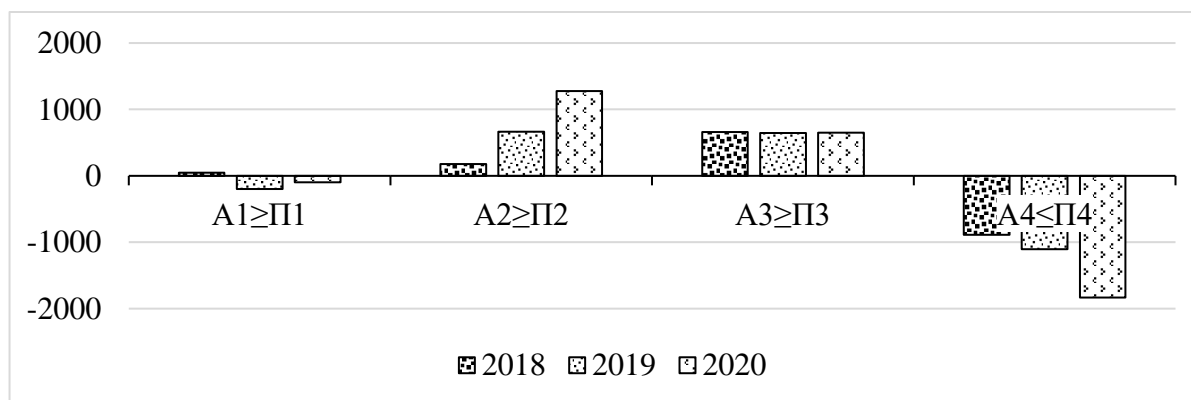

Рисунок 3.9 – Динаміка співвідношень між групами активів і зобов'язань ТОВ «Краса без меж» протягом 2018-2020 років

Умова $A1 \geq П1$ є нестабільною протягом 2018-2020 років, у 2018 році вона виконувалась, а у 2019 та 2020 році нестача високоліквідних активів для покриття найтерміновіших зобов'язань то збільшувалась, то зменшувалась, вона становила 198,7 тис. грн та 95 тис. грн відповідно.

Умова $A2 \geq П2$ не тільки стабільно виконувалась, а й надлишок швидколіквідних активів для покриття короткострокових зобов'язань мав позитивну тенденцію до збільшення протягом 2018-2020 років, що означає, що підприємство може бути платоспроможним у недалекому майбутньому з урахуванням своєчасних розрахунків з кредиторами та отримання коштів від продажу продукції в кредит.

Виконання умови $A3 \geq П3$ у 2018 та 2019 році виконується з причини відсутності на підприємстві довгострокових зобов'язань у цих роках, однак у 2020 році навіть за наявності довгострокових зобов'язань на підприємстві умова все одно виконувалась.

Виконання умови $A4 \leq П4$ протягом 2018-2020 років свідчить про те, що підприємство має власні оборотні кошти та дотримується мінімальної умови фінансової стійкості, а саме власні кошти перевищують позиковий капітал.

Враховуючи ступінь ліквідності активів маємо можливість спрогнозувати фінансовий стан підприємства на короткострокову та довгострокову перспективу (табл. 3.12).

Таблиця 3.12 – Показники оцінки фінансового стану підприємства з урахуванням ступеня ліквідності активів ТОВ «Краса без меж» за 2018-2020 роки

Тип	На дату складання звітності	У короткостроковій перспективі	У довгостроковій перспективі
1	2	3	4
Абсолютний	$A1 \geq П1$	$A1 \geq П1 + П2$	$A1 \geq П1 + П2 + П3$
2018	$144,6 \geq 96,8$	$144,6 \leq 603$	$144,6 \leq 603$
2019	$2,2 \leq 200,9$	$2,2 \leq 512,9$	$2,2 \leq 512,9$
2020	$24,5 \leq 119,5$	$24,5 \leq 122,1$	$24,5 \leq 568,3$
Нормальний	$A1 + A2 \geq П1$	$A1 + A2 \geq П1 + П2$	$A1 + A2 \geq П1 + П2 + П3$
2018	$827,7 \geq 96,8$	$827,7 \geq 603$	$827,7 \geq 603$
2019	$976,4 \geq 200,9$	$976,4 \geq 512,9$	$976,4 \geq 512,9$
2020	$1303,5 \geq 119,5$	$1303,5 \geq 122,1$	$1303,5 \geq 568,3$
Передкризовий (критичний)	$A1 + A2 + A3 \geq П1$	$A1 + A2 + A3 \geq П1 + П2$	$A1 + A2 + A3 \geq П1 + П2 + П3$
2018	$1489,3 \geq 96,8$	$1489,3 \geq 603$	$1489,3 \geq 603$
2019	$1619,8 \geq 200,9$	$1619,8 \geq 512,9$	$1619,8 \geq 512,9$
2020	$2401,2 \geq 119,5$	$2401,2 \geq 122,1$	$2401,2 \geq 568,3$
Кризовий	$A1 + A2 + A3 \leq П1$	$A1 + A2 + A3 \leq П1 + П2$	$A1 + A2 + A3 \leq П1 + П2 + П3$
2018	$1489,3 \geq 96,8$	$1489,3 \geq 603$	$1489,3 \geq 603$
2019	$1619,8 \geq 200,9$	$1619,8 \geq 512,9$	$1619,8 \geq 512,9$
2020	$2401,2 \geq 119,5$	$2401,2 \geq 122,1$	$2401,2 \geq 568,3$

Можемо зробити висновок, що у 2018 році на дату складання звітності за даними балансу підприємство має абсолютний фінансовий стан, що означає,

що власні оборотні кошти забезпечують запаси та витрати підприємства. Однак у короткостроковій та довгостроковій перспективі абсолютна фінансова стійкість змінюється на нормальну, коли запаси й витрати забезпечуються сумою власних оборотних коштів та довгостроковими позиковими джерелами. У 2019-2020 роках тип фінансового стану підприємства оцінюється як нормальний на дату складання звітності, а також у короткостроковій та довгостроковій перспективі.

Для комплексного оцінювання ліквідності балансу в цілому можна розрахувати загальний коефіцієнт ліквідності за формулою 3.6:

$$K = \frac{\sum_{i=1}^3 A_i \cdot d_i}{\sum_{i=1}^3 P_i \cdot d_i}, \quad (3.6)$$

де A_i , P_i – i -ті групи відповідно активів та пасивів;

d_i – питома вага відповідних груп активів і пасивів у загальному підсумку балансу.

Дані для розрахунку загального коефіцієнта ліквідності ТОВ «Краса без меж» за 2018 рік наведено у таблиці 3.13.

Таблиця 3.13 – Вихідні дані для розрахунку загального коефіцієнта ліквідності ТОВ «Краса без меж» за 2018 рік

Ранжування активів балансу	2018	Ранжування пасивів балансу	2018	Питома вага активів	Питома вага пасивів
1	2	5	6	7	8
Високоліквідні активи (A1)	144,6	Найтерміновіші зобов'язання (П1)	96,8	9,71	6,5
Швидколіквідні активи (A2)	683,1	Короткострокові пасиви (П2)	506,2	45,87	33,99
Повільноліквідні активи (A3)	661,6	Довгострокові пасиви (П3)	0,00	44,42	0,00
Важколіквідні активи (A4)	0,00	Постійні пасиви (П4)	886,3	0,00	59,51
Баланс	1489,3	Баланс	1489,3	100	100

Загальний коефіцієнт ліквідності підприємства за 2018 рік становить:

$$K_{2018} = \frac{144 \times 9,71 + 683,1 \times 45,87 + 661,6 \times 44,42}{96,8 \times 6,5 + 506,2 \times 33,99} = 3,48.$$

Дані для розрахунку загального коефіцієнта ліквідності ТОВ «Краса без меж» за 2019 рік наведено у таблиці 3.14.

Таблиця 3.14 – Вихідні дані для розрахунку загального коефіцієнта ліквідності ТОВ «Краса без меж» за 2019 рік

Ранжування активів балансу	2019	Ранжування пасивів балансу	2019	Питома вага активів	Питома вага пасивів
1	2	5	6	7	8
Високоліквідні активи (A1)	2,2	Найтерміновіші зобов'язання (П1)	200,9	0,14	12,4
Швидколіквідні активи (A2)	974,2	Короткострокові пасиви (П2)	312,00	60,14	19,26
Повільноліквідні активи (A3)	643,4	Довгострокові пасиви (П3)	0,00	39,72	0,00
Важколіквідні активи (A4)	0,00	Постійні пасиви (П4)	1106,9	0,00	68,34
Баланс	1619,8	Баланс	1619,8	100,00	100

Загальний коефіцієнт ліквідності підприємства за 2019 рік становить:

$$K_{2019} = \frac{2,2 \times 0,14 + 974,2 \times 60,14 + 643,4 \times 39,72}{200,9 \times 12,4 + 312 \times 19,26} = 9,9.$$

Дані для розрахунку загального коефіцієнта ліквідності ТОВ «Краса без меж» за 2020 рік наведено у таблиці 3.15.

Таблиця 3.15 – Вихідні дані для розрахунку загального коефіцієнта ліквідності ТОВ «Краса без меж» за 2020 рік

Ранжування активів балансу	2020	Ранжування пасивів балансу	2020	Питома вага активів	Питома вага пасивів
1	2	5	6	7	8
Високоліквідні активи (A1)	24,5	Найтерміновіші зобов'язання (П1)	119,5	1,02	4,96
Швидколіквідні активи (A2)	1279	Короткострокові пасиви (П2)	2,6	53,05	0,11

Продовження таблиці 3.15

1	2	5	6	7	8
Повільноліквідні активи (А3)	1097,7	Довгострокові пасиви (П3)	446,2	45,53	18,51
Важколіквідні активи (А4)	9,9	Постійні пасиви (П4)	1842,8	0,41	76,43
Баланс	2411,1	Баланс	2411,1	100,00	100

Загальний коефіцієнт ліквідності підприємства за 2020 рік становить:

$$K_{2020} = \frac{24,5 \times 1,02 + 1279 \times 53,05 + 1097,7 \times 45,53}{119,5 \times 4,96 + 2,6 \times 0,11 + 446,2 \times 18,51} = 13,31.$$

Динаміку показника загальної ліквідності протягом 2018-2020 років зображено на рисунку 3.6. Загальний показник ліквідності балансу показує відношення суми всіх платіжних засобів до суми всіх платіжних зобов'язань з врахуванням їх ліквідності. Цей показник дає змогу порівнювати баланси підприємств за різні періоди, баланси різних підприємств та визначати найбільш ліквідні баланси. Зростання загального коефіцієнта ліквідності протягом 2018-2020 років свідчить про позитивну тенденцію зміни ліквідності балансу підприємства ТОВ «Краса без меж».

Рисунок 3.6 – Динаміка показника загальної ліквідності ТОВ «Краса без меж» протягом 2018-2020 років

Наступним етапом аналізу ліквідності є дослідження відповідних фінансових коефіцієнтів, яке здійснюється поетапним співставленням окремих груп активів з короткостроковими пасивами на основі даних балансу.

Одним із таких фінансових коефіцієнтів є коефіцієнт абсолютної ліквідності, що розраховується як відношення найліквідніших активів до суми найтерміновіших зобов'язань і короткострокових пасивів (сума кредиторської заборгованості й короткострокових кредитів) за формулою 3.7. Нормальне обмеження коефіцієнту абсолютної ліквідності $\geq 0,5$.

$$K_{ал} = \frac{A1}{П1 + П2} \quad (3.7)$$

Коефіцієнт абсолютної ліквідності підприємства за 2018 становить:

$$K_{ал2018} = \frac{144,6}{96,8 + 506,2} = 0,24.$$

Коефіцієнт абсолютної ліквідності підприємства за 2019 рік становить:

$$K_{ал2019} = \frac{2,2}{200,9 + 312} = 0,004.$$

Коефіцієнт абсолютної ліквідності підприємства за 2020 рік становить:

$$K_{ал2020} = \frac{24,5}{119,5 + 2,6} = 0,2.$$

Можемо дійти висновку, що протягом 2018-2020 років підприємство має коефіцієнт абсолютної ліквідності, що не досягає нормативного значення, тобто підприємство не має достатньо коштів для погашення поточної заборгованості у найближчий час.

Наступний фінансовий показник ліквідності – коефіцієнт покриття чи поточної ліквідності. Розраховується як відношення всіх оборотних засобів (не виключаючи витрати майбутніх періодів) до суми термінових зобов'язань (сума кредиторської заборгованості й короткострокових кредитів) за формулою 3.8. Нормальне обмеження коефіцієнту поточної ліквідності ≥ 2 .

$$K_{пл} = \frac{A1 + A2 + A3}{П1 + П2} \quad (3.8)$$

Коефіцієнт поточної ліквідності підприємства за 2018 рік становить:

$$K_{пл2018} = \frac{144,6 + 683,1 + 661,6}{96,8 + 506,2} = 2,47.$$

Коефіцієнт поточної ліквідності підприємства за 2019 рік становить:

$$K_{пл2019} = \frac{2,2 + 974,2 + 643,4}{200,9 + 312} = 3,16.$$

Коефіцієнт поточної ліквідності підприємства за 2020 рік становить:

$$K_{пл2020} = \frac{24,5 + 1279 + 1097,7}{119,5 + 2,6} = 19,67.$$

Досліджено, що протягом 2018-2020 років коефіцієнт поточної ліквідності досягає нормативного значення, що означає наявність достатньої кількості поточних активів для повного покриття короткострокових зобов'язань.

Останнім фінансовим показником ліквідності є коефіцієнт швидкої ліквідності, що розраховується як відношення різниці оборотних активів і запасів підприємства до суми поточних зобов'язань за формулою 3.9. Оптимальне значення показника становить $\geq 0,5$.

$$K_{шл} = \frac{A1 + A2}{П1 + П2} \quad (3.9)$$

Коефіцієнт швидкої ліквідності підприємства за 2018 рік становить:

$$K_{шл2018} = \frac{144,6 + 683,1}{96,8 + 506,2} = 1,37.$$

Коефіцієнт швидкої ліквідності підприємства за 2019 рік становить:

$$K_{шл2019} = \frac{2,2 + 974,2}{200,9 + 312} = 1,9.$$

Коефіцієнт швидкої ліквідності підприємства за 2020 рік становить:

$$K_{шл2020} = \frac{24,5 + 1279}{119,5 + 2,6} = 10,68.$$

З'ясовано, що так само як і з коефіцієнтом поточної ліквідності, коефіцієнт швидкої ліквідності досягає нормативного значення протягом 2018-2020 років, що означає, що підприємство здатне вчасно погашати свої короткострокові зобов'язання за допомогою високоліквідних активів.

Після вищенаведених розрахунків фінансових показників ліквідності та платоспроможності підприємства всі дані згруповано в таблиці 3.16, задля аналізу змін, які відбулися протягом 2018-2020 років. Можна зробити висновок, що всі розраховані показники ліквідності зростають майже протягом трьох років.

Таблиця 3.16 – Показники динаміки фінансових коефіцієнтів ліквідності та платоспроможності ТОВ «Краса без меж» за 2018-2020 роки

Показник	2018	2019	2020	Відхилення 2019р. до 2018р.	Відхилення 2020р. до 2019р.
1	2	3	4	5	6
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,24	0,004	0,20	-0,236	+0,197
Коефіцієнт поточної ліквідності	2,47	3,16	19,67	+0,69	+16,51
Коефіцієнт швидкої ліквідності	1,37	1,90	10,68	+0,53	+8,77

Коефіцієнт абсолютної ліквідності на кінець 2019 року становить 0,004, що на 0,236 менше за значення показника на кінець 2018 року, а на кінець 2020 року у порівнянні із 2019 роком він збільшився на 0,197 та становив 0,2. Різке зменшення коефіцієнту у 2019 році у порівнянні із 2018 роком пов'язане із суттєвим зменшенням грошових коштів на рахунках у банку підприємства. Коефіцієнт поточної ліквідності протягом 2018-2020 років тільки збільшувався, а саме на кінець 2019 року він збільшився на 0,69 та становив 3,16, а на кінець 2020 року збільшився на 16,51 та становив 19,67. Таке різке збільшення коефіцієнта поточної ліквідності станом на кінець 2020 року пояснюється одночасним збільшенням суми високоліквідних, швидколіквідних та повільноліквідних активів, за рахунок збільшення запасів та дебіторської заборгованості перед іноземним постачальником та зниженням суми найтерміновіших зобов'язань та короткострокових пасивів

підприємства, за рахунок зменшення кредиторської заборгованості за товари, роботи та послуги перед вітчизняними та іноземними постачальниками.

Коефіцієнт швидкої ліквідності на кінець 2019 року має значення, яке перевищує аналогічний показник кінця 2018 року на 0,53, а на кінець 2020 рік показник становить 10,68, що на 8,77 більше, ніж у 2019 році. Різке збільшення коефіцієнту швидкої ліквідності у 2020 році, порівняно із 2019 роком, пояснюється появою передоплати іноземному постачальнику та зменшення кредиторської заборгованості за товари, роботи та послуги перед вітчизняними та іноземними постачальниками.

Загалом зростання ліквідності підприємства в динаміці (рис. 3.10) свідчить про покращення ситуації із забезпеченістю оборотними засобами.

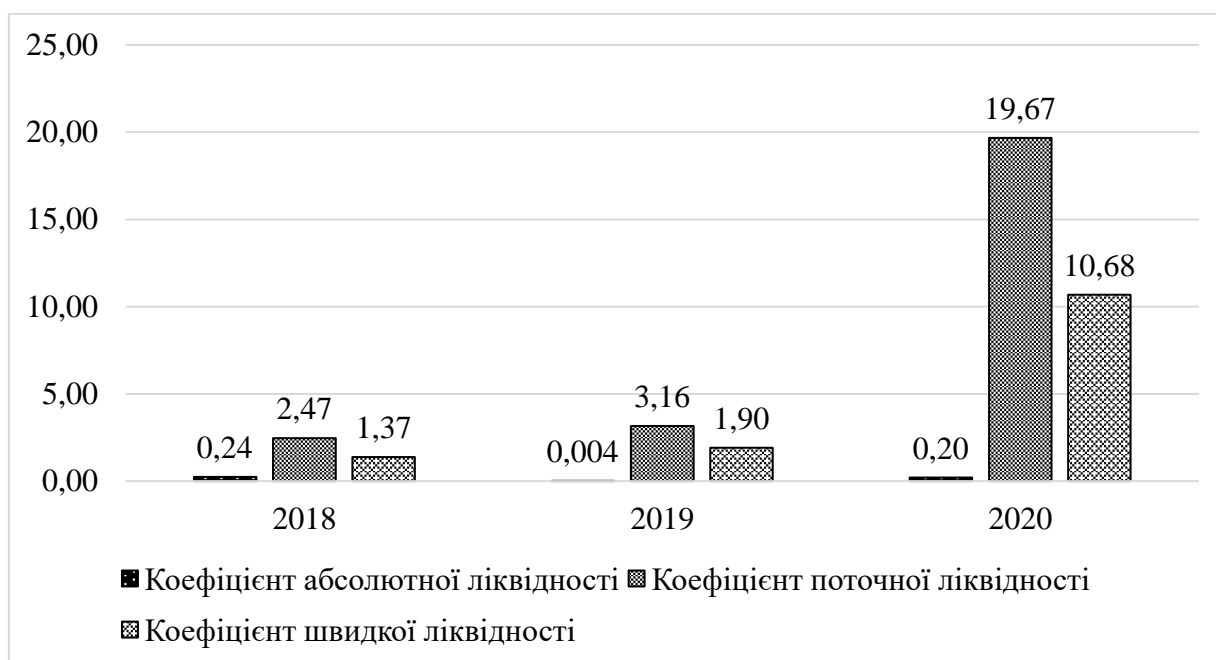

Рисунок 3.10 – Динаміка коефіцієнтів ліквідності ТОВ «Краса без меж» за 2018-2020 роки

Зважаючи на результати дослідження, ТОВ «Краса без меж» має нестійкий фінансовий стан. Аналіз ліквідності та платоспроможності дає підстави стверджувати, що підприємство порушує правила фінансування, однак воно є кредитоспроможним та привабливим як діловий партнер.

3.4 Шляхи підвищення ефективності господарської діяльності підприємства

При проведенні аналізу фінансового стану підприємства було виявлено низку недоліків у веденні господарської діяльності, виправлення яких призведе до збільшення ефективності діяльності підприємства та збільшення його рентабельності.

По-перше, підприємству ТОВ «Краса без меж» потрібно налагодити бізнес-процес придбання та збуту товару. Підприємство закуповує великі поставки товару, які не встигає реалізувати, так як цей товар має свій термін використання, через що підприємство не має права реалізовувати прострочений товар, так як це може нести загрозу людському життю. Відповідно ці товари залишаються на складі і з них немає можливості отримати дохід. Навіть більше, при їх списанні підприємство понесе додаткові витрати у вигляді податку на додану вартість. Тому підприємство має запровадити регулярний поточний аналіз попиту такого товару на ринку та закуповувати той обсяг товару, який вони встигнуть реалізувати до того, як вийде його термін використання, для того, щоб мінімізувати витрати із зберігання та списання такого товару.

По-друге, підприємство має запровадити контроль за зміною дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги, а саме знаходження підходів та нових комунікацій з покупцями щодо їх своєчасної оплати за реалізований товар. Через несплату покупцями грошових коштів за реалізований товар підприємству ТОВ «Краса без меж» не вистачає обігових коштів для покриття своїх зобов'язань, через що засновник підприємства регулярно здійснює додаткові внески до капіталу підприємства у вигляді грошових коштів для покриття таких витрат. Це не є позитивним явищем для підприємства, так як воно певною мірою залежить від бажання та можливості засновника у здійсненні таких додаткових внесків, через що страждає

автономність підприємства.

Аналіз ліквідності та платоспроможності дає підстави стверджувати, що підприємство порушує правила фінансування, протягом 2019-2020 років підприємство мало проблеми із ліквідністю балансу, а саме воно не мало достатньо найбільш ліквідних коштів для виконання своїх негайних зобов'язань, що означало, що підприємство було неплатоспроможне на момент складання балансу. Надалі діяльність підприємства має бути спрямована на забезпечення систематизованого надходження та ефективного використання фінансових ресурсів, зокрема визначення оптимальних обсягів виробничих запасів, координації планів закупівлі та продажу, забезпечення безперебійної роботи підприємства.

Для покращення ефективності діяльності та фінансового стану в цілому керівництву ТОВ «Краса без меж» доцільно застосовувати якісне та ефективне планування грошових потоків, оскільки від спроможності своєчасно та в необхідному обсязі їх генерувати залежить платоспроможність підприємства та ліквідність його активів. Така система повинна включати планування і прогнозування грошових потоків. Загалом для покращення фінансового стану підприємства можна запровадити такі заходи:

- системний та постійний фінансовий аналіз діяльності;
- організацію обігових активів відповідно до існуючих вимог з метою оптимізації фінансового стану;
- впровадження управлінського обліку і на цій підставі оптимізацію витрат підприємства;
- розробка і реалізація стратегічної фінансової політики підприємства.

ВИСНОВКИ

В умовах ринкової економіки отримання прибутку та забезпечення рентабельної діяльності суб'єкта господарювання є необхідною складовою, яка обумовлює зростання ринкової вартості підприємства.

За результатами аналізу наукових підходів щодо визначення сутності поняття «фінансовий результат», з'ясовано, що попри значні дослідження науковців не існує однозначного трактування даного поняття, як у науковій літературі, так і на законодавчому рівні. Тому на основі теоретичного узагальнення запропоновано узагальнене визначення **визначення поняття «фінансові результати»**, а саме фінансові результати – це підсумки господарської діяльності підприємства або його підрозділів у вигляді прибутку або збитку, визначеного шляхом зіставлення витрат з отриманими доходами, а також це приріст вартості власного капіталу, що утворюється в процесі його підприємницької діяльності. Вважаємо, що таке визначення найбільш широко розкриває сутнісні характеристики поняття фінансових результатів діяльності підприємства.

Досліджуючи нормативно-правову базу з організації обліку фінансових результатів, було виявлено, що бухгалтерський облік спирається на широкую законодавчу базу, яка регулює діяльність підприємства, яка представлена п'ятьма рівнями: міжнародним, загальнодержавним (національним), галузевим (відомчим), регіональним, внутрішньогосподарським. При визначенні методичних аспектів аналізу фінансових результатів з'ясовано, що основними напрямками є горизонтальний та вертикальний аналіз фінансових результатів діяльності підприємства, аналіз формування прибутку підприємства, в тому числі визначення факторів впливу на нього, аналіз розподілу чистого прибутку, аналіз системи показників рентабельності, в тому числі факторний аналіз. Застосування такої розширеної методики дозволяє отримати комплексну інформацію щодо формування і розподілу прибутку, а

також ефективності діяльності підприємства.

В процесі вивчення діючої системи обліку фінансових результатів на ТОВ «Краса без меж» з'ясовано, що бухгалтерський облік на підприємстві здійснюється відповідно до чинного законодавства. Встановлено, що ведення обліку фінансових результатів, їх документальне оформлення на ТОВ «Краса без меж» організовано у відповідності з прийнятою обліковою політикою підприємства за встановленими принципами, методами і процедурами, що не суперечить діючому законодавству. Але з'ясовано також ряд дискусійних питань, які потребують удосконалення, для цілей управління, а саме:

- запропоновано ввести аналітичну деталізацію інформації щодо продажу товарів за формою торгівлі, за категоріями покупців, за методами активізації продажу товарів, що забезпечить можливість оперативного аналізу отриманих від продажу товарів доходів і буде зручною та надійною базою для прийняття ефективних рішень в управлінні;

- запропоновано в робочий план рахунків ввести додаткові субрахунки 7021 «Дохід від реалізації товарів оптом вітчизняним підприємствам», 7022 «Дохід від реалізації товарів оптом на експорт», що дозволить отримувати достовірну та повну облікову інформацію стосовно джерел формування доходів підприємства та проводити їх аналіз;

- в робочий план рахунків ввести додаткові субрахунки: до субрахунку 791 «Результат операційної діяльності» відкрити два рахунки третього порядку: 7911 «Результат від основної діяльності» та 7912 «Результат від іншої операційної діяльності»; до субрахунку 792 «Результат фінансових операцій» відкрити два рахунки третього порядку: 7921 «Результат від фінансової діяльності» та 7922 «Результат від інвестиційної діяльності»; а також до рахунку 44 «Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)» відкрити додаткові рахунки 441 «Прибуток (збиток) від операційної діяльності», 442 «Прибуток (збиток) від фінансових операцій» та 443 «Коригування прибутку (збитку) від виправлення помилок та зміни облікової політики», що дозволить розділяти фінансові результатами за різними видами діяльності підприємства для

прийняття ефективних рішень.

Проаналізувавши прибуток та показники рентабельності ТОВ «Краса без меж», виявлено, що підприємство має позитивну тенденцію до збільшення прибутку протягом 2018-2020 років, однак всі показники рентабельності підприємства зазнали зниження у 2020 році у порівнянні із 2019 роком, що свідчить про зниження ефективності діяльності підприємства протягом цих років. За результатами факторного аналізу з'ясовано, що негативний вплив на рентабельність мало зростання активів за рахунок нераціонального збільшення запасів на підприємстві, збільшення дебіторської заборгованості за товари перед підприємством, співвідношення темпів росту чистого прибутку та чистого доходу, а саме чистий прибуток зростав повільніше, ніж чистий дохід від реалізації товарів, а також зростання собівартості реалізованих товарів. Під час проведення оцінки фінансового стану підприємства ТОВ «Краса без меж» було виявлено, що протягом 2019-2020 років підприємство ТОВ «Краса без меж» мало нормальний фінансовий стан, що свідчить про ефективну фінансову діяльність та здатність забезпечувати безперервний збутовий та операційний процес.

На підставі результатів аналізу фінансових результатів обґрунтовано актуальні напрями підвищення фінансових результатів для досліджуваного підприємства:

– налагодити бізнес-процес придбання та збуту товару та запровадити регулярний поточний аналіз попиту товару на ринку задля запобігання випадків перенагромадження товарів на складах та їх своєчасної реалізації до закінчення строку терміну придатності;

– запровадити контроль за зміною дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги, а саме знаходження підходів та нових комунікацій з покупцями щодо їх своєчасної оплати за реалізований товар;

– запровадити системний та постійний фінансовий аналіз діяльності.

Таким чином реалізація запропонованих напрямів удосконалення обліку та підвищення ефективності діяльності дозволить підприємству ТОВ «Краса

без меж» підвищити в подальшому свої фінансові результати.

ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ПОСИЛАННЯ

1. Анікін А. В. Життя та ідеї мислителів-економістів до Маркса. Мінськ : Політіздат, 2009. 367 с.
2. Петті В, Сміт А, Рікардо Д. Антологія економічної класики. Мінськ : економ-Ключ, 1993. 478 с.
3. Малов В. Н. Жан-Батист Кольбер - реформатор XVII століття (1619-1683). *Нова і новітня історія*. 2002. № 3. С. 259-260.
4. Мочерний С. В. Політична економія : навч. посіб. Київ : Вікар, 2002. 687 с.
5. Мазур В. П. Економічний зміст поняття фінансових результатів сільськогосподарської діяльності. *Облік і фінанси АПК: освітній портал*. URL: <http://magazine.faaaf.org.ua/ekonomichniy-zmist-ponyattya-finansovih-rezultativ-silskogospodarskoi-diyalnosti.html> (дата звернення: 27.10.2021).
6. Йолтухівська Т. В. Аналіз теоретичних підходів до визначення поняття «фінансовий результат». *Вісник Хмельницького національного університету*. 2015. № 2, т. 2. С. 64-67.
7. Куслій В. О. Сутність поняття «фінансового результату» як економічної категорії. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*. 2014. № 3 (30). С. 194-199.
8. Назаренко О.В, Лукаш Р. В. Фінансові результати: сутність та особливості організації бухгалтерського обліку. *Інвестиції: практика та досвід*. 2018. № 22. С. 19-25.
9. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» : наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73. Дата оновлення: 10.08.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text> (дата звернення: 23.10.2021).
10. Податковий кодекс України : Закон України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2011. № 13-14, № 15-16, № 17.

Ст. 112.

11. Пасенко Н. С. Організація обліково-аналітичного забезпечення управління фінансовими результатами підприємства. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2017. № 17. С. 854-859. URL: <http://global-national.in.ua/archive/17-2017/172.pdf>.

12. Економіка: теорія і практика : Нормативно-правове забезпечення обліку фінансових результатів. URL: <http://www.ekonomikam.com/ecfins-527-1.html> (дата звернення: 26.10.2021).

13. Гнатишин Л. Б. Прокопишин О. С. Організація обліку : навч. посіб. Львів, Магнолія 2006. 2014. 432 с.

14. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. Дата оновлення: 01.01.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 27.10.2021).

15. Господарський кодекс України : Закон України від 16.01.2003 р. № 436-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 18, № 19-20, № 21-22. С. 144.

16. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV. *Відомості Верховної Ради України*. 1999. № 40. С. 365.

17. Про затвердження Порядку подання фінансової звітності : Постанова КМУ від 28.02.2000 р. № 419. Дата оновлення: 28.09.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/419-2000-%D0%BF#Text> (дата звернення: 27.10.2021).

18. Про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку : Наказ МФУ від 24.05.1995 р. № 88. Дата оновлення: 10.08.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0168-95#top> (дата звернення: 27.10.2021).

19. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 2 «Консолідована фінансова звітність» : наказ Міністерства фінансів України від 27.06.2013 р. № 628. Дата оновлення: 03.08.2018. URL:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1223-13#Text> (дата звернення: 27.10.2021).

20. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 6 «Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах» : наказ Міністерства фінансів України від 28.05.99 р. № 137. Дата оновлення: 10.08.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0392-99#Text> (дата звернення: 27.10.2021).

21. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід» : наказ Міністерства фінансів України від 29.11.1999 р. № 290. Дата оновлення: 03.11.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99#Text> (дата звернення: 24.10.2021).

22. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» : наказ Міністерства фінансів України від 31.12.1999 р. № 318. Дата оновлення: 03.11.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00#Text> (дата звернення: 24.10.2021).

23. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 17 «Податок на прибуток» : наказ Міністерства фінансів України від 28.12.2000 р. № 353. Дата оновлення: 03.11.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0047-01#Text> (дата звернення: 27.10.2021).

24. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 25 «Спрощена фінансова звітність» : наказ Міністерства фінансів України від 25.02.2000 р. № 39. Дата оновлення: 10.08.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0161-00#Text> (дата звернення: 27.10.2021).

25. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 29 «Фінансова звітність за сегментами» : наказ Міністерства фінансів України від 19.05.2005 р. № 412. Дата оновлення: 10.08.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0621-05#Text> (дата звернення: 27.10.2021).

26. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 18 (МСБО 18) : Рада з Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку (IASB) від 01.01.2012 р. № 929_025. Дата оновлення: 01.01.2012. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_025#Text (дата звернення: 27.10.2021).

27. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського

обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій : наказ Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. № 291. Дата оновлення: 10.08.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99#Text> (дата звернення: 24.10.2021).

28. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій : наказ Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. № 291. Дата оновлення: 18.03.2014. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0892-99#Text> (дата звернення: 27.10.2021).

29. Глушко Л. В. Законодавчо-нормативне забезпечення обліку та аналізу доходів. *Modern directions of theoretical and applied researches*. 2016. URL: <chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/viewer.html?pdfurl=https%3A%2F%2Fwww.sworld.com.ua%2Fkonfer42%2F82.pdf&cflen=208026&chunk=true> (дата звернення: 27.10.2021).

30. Глушко А. Д, Грачова А. О. Методичні засади аналізу фінансових результатів діяльності підприємства. *Ефективна економіка*. 2019. № 6. URL: chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/viewer.html?pdfurl=http%3A%2F%2Fwww.economy.nayka.com.ua%2Fpdf%2F6_2019%2F36.pdf&cflen=375507&chunk=true (дата звернення: 27.10.2021).

31. Остап'юк Н. А. Методика оцінки фінансового стану підприємства в умовах інфляції. *Вісник ЖДТУ*. 2011. № 1(55). С. 127-129.

32. Попович П. Я. Економічний аналіз діяльності суб'єктів господарювання : підручник. Тернопіль : Економічна думка, 2001. 365 с.

33. Киш Л. М., Синявська Н. С. Аналіз фінансових результатів та фінансового стану сільськогосподарського підприємства. *Економіка та управління підприємствами*. 2017. № 13-2. С. 99-103.

34. Мілевська О. М. Аналіз фінансових результатів (на прикладі ГЗК Кривбасу). URL: <chrome->

extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/viewer.html?pdfurl=https%3A%2F%2Fcore.ac.uk%2Fdownload%2Fpdf%2F81588913.pdf&clem=383682&chunk=true (дата звернення: 27.10.2021).

35. Зімін Н. Е., Солопова В. Н. Аналіз і діагностика фінансово-господарської діяльності підприємства : підручник. 2007. 384 с.
36. Савицька Г. В. Економічний аналіз діяльності підприємства : навч. посіб. Знання, 2007. 668 с.
37. Мельник М. І. Аналіз рентабельності агрохолдингів України та резерви її підвищення. *Економіка та управління підприємствами*. 2017. № 5 (61). С. 117-124.
38. Школьник І. О. Фінансовий аналіз : навч. посіб. Центр учбової літератури, 2016. 368 с.
39. Тютюнник В. І. Факторний аналіз прибутку. *Довідник економіста*. 2010. № 10. С. 35-42.
40. Юрій Е. О., Бербека Л. А. Дослідження фінансової стійкості в системі оцінки фінансового стану підприємства. *Молодий вчений*. 2017. № 10 (50). С. 1112-1116.
41. Грабовецький Б. Є., Шварц І. В. Фінансовий аналіз та звітність : навч. посіб. Вінниця: ВНТУ, 2011. 281 с.
42. Борецька Н. П., Міщенко К. В. Аналіз і прогнозування фінансової стійкості підприємства. *Інвестиції: практика та досвід*. 2016. № 20. С. 63-66.
43. Біла О. Г. Фінансове планування і фінансова стабільність підприємств. *Фінанси України*. 2015. № 4. С. 113.
44. Базилінська О. Я. Фінансовий аналіз: теорія та практика : навч.-метод. посіб. Центр учбової літератури, 2009. С.107-108.
45. Дахно І. І., Бабіч Г. В., Барановська В. М. Зовнішньоекономічний менеджмент : навч. посіб. Центр учбової літератури, 2012. 568 с.
46. Турова Л. Л., Маринич Д. М. Бухгалтерський облік фінансових результатів діяльності підприємства. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2017. № 26, частина 2. С. 131-133.

47. Бруханський Р. Ф. Бухгалтерський облік : підручник. Тернопіль : ТНЕУ, 2016. 480 с.
48. Давидюк Т. В., Манойленко О. В., Ломаченко Т. І., Резніченко А. В. Бухгалтерський облік : навч. посіб. Харків : Видавничий дім «Гельветика», 2016. 392 с.
49. Скоробогатова Н. Є. Бухгалтерський облік : навч. посіб. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2017. 248 с.
50. Абрамчук М. Ю, Гуменна Ю. Г., Тютюник І. В., Рубанов П. М. Фінансовий облік : консп. лекцій. Суми : Сумський державний університет, 2018. 395 с.
51. Блакита Г. В., Гладій І. О., Дзюба О. М., Бровко О. Т. Бухгалтерський облік в торгівлі та ресторанному господарстві : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2014. 288 с.
52. Сук Л. К., Сук П. Л. Фінансовий облік : навч. посіб. Київ : Знання, 2012. 647 с.
53. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси» : наказ Міністерства фінансів України від 20.10.1999 р. № 246. Дата оновлення: 03.11.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99#top> (дата звернення: 31.10.2021).
54. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Фінансові витрати» : наказ Міністерства фінансів України від 28.04.2006 р. № 415. Дата оновлення: 03.11.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0610-06#Text> (дата звернення: 31.10.2021).
55. Лишиленко О. В. Бухгалтерський облік : підручник. Київ, Центр учбової літератури, 2009. 670 с.
56. Добрунік Т. П. Сучасна проблематика обліку фінансових результатів діяльності торговельних підприємств. *Науковий вісник ужгородського національного університету. Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. Ужгород, 2017. № 13. Частина 1. С. 95-99.

57. Будько О. В., Спекова О. Р. Облік фінансових результатів: проблеми та шляхи вдосконалення. *Приазовський економічний вісник*. 2019. № 3 (14). С. 411-416.
58. Онищенко О. В., Костогрив А. В. Облік фінансового результату діяльності підприємства та шляхи його вдосконалення. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2018. № 6 (17). С. 714-717.
59. Патарідзе-Вишинська М. В. Визначення та облік фінансового результату: вітчизняний і зарубіжний досвід. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2016. №2. С. 25-37.
60. Бурлака С. М. Особливості визначення фінансових результатів діяльності підприємств. *Управління розвитком*. 2013. № 15. С. 91-94.
61. Журавльова О. Є. Фінансова стійкість підприємства: теорія і практика. *Формування ринкової економіки*. 2009. № 22. С. 523-536.
62. Матюха М. М., Ткачова А. І. Шляхи удосконалення бухгалтерського обліку витрат діяльності підприємства. *Ефективна економіка*. 2015. № 11. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2015_11_75.
63. Бутинець Ф. Ф. Економічний аналіз : навч. посіб. Житомир : Рута, 2003. 680 с.
64. Наумчук А. В. Букало Н. А. Сутність та проблеми організації обліку фінансових результатів. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2015. № 4. С. 1013-1016.
65. Рета М. В. Пляка Г. О. Сучасні проблеми обліку фінансових результатів діяльності підприємств . *Вісник НТУ «ХП»*. 2015. № 25 (1134). С. 25-34.
66. Фалюк М. С. Фінансовий облік : навч. посіб. Київ : НУХТ, 2016. 335 с.
67. Зарудна Н. Я., Кундеус О. М., Яковець Т. А. Облік та нормативно-правове забезпечення підприємницької діяльності : навч. посіб. Тернопіль: Крок, 2016. 281 с.
68. Загородній А. Г., Вознюк Г. Л. Фінансово-економічний словник.

Київ : Знання, 2007. 1072 с.

69. Верига Ю. А., Гладких Т. В., Орищенко М. М. Фінансовий облік : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2012. 438 с.

70. Голов С. Ф. Бухгалтерський облік в Україні: аналіз стану та перспективи розвитку : монографія. Київ : Центр учбової літератури, 2007. 522 с.

71. Petrit H, Beke K. Analysis of financial statements: the importance of financial indicators in enterprise. *Humanities and Social Science Research*. 2019. Vol. 2, No. 2. P. 17-27.

72. Osadchy E. A., Akhmetshin E. M., Amirova E. F., Bochkareva T.N., Gazizyanova Yu. Yu., Yumashev A. V. Financial statements of a company as an information base for decision-making in a transforming economy. *European Research Studies Journal*. 2018. Vol. 21, Iss. 2. P. 339-350.

73. Andersen A. Present-day problems affecting the presentation and present-day problems affecting the presentation and interpretation of financial statements. *Journal of Accountancy*. 2017. Vol. 60, Iss. 5. P. 330-344.

74. Onaolapo Adekunle Abdul-Rahamon, Adegbite Tajudeen Adejare. The analysis of the impact of accounting records keeping on the performance of the small scale enterprises. *International Journal of Academic Research in Business and Social Sciences*. 2014. Vol. 4, No. 1. P. 1-17.

75. Steinerowska-Streb I. The determinants of enterprise profitability during reduced economic activity. *Journal of Business Economics and Management*. 2012. Vol. 13 (4). P. 745-762.